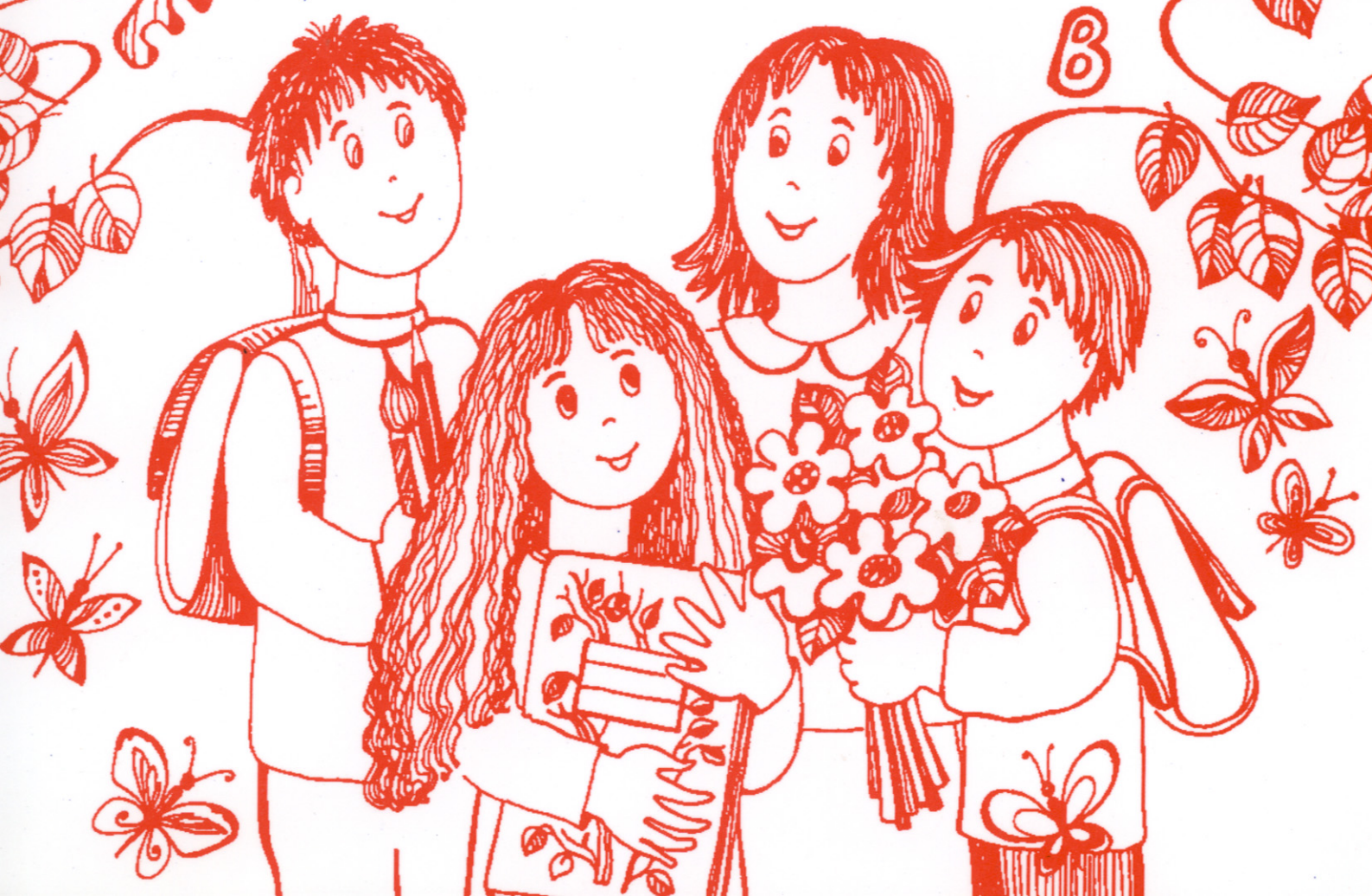

Béresné Bossányi Klára Éva

Kisiskolás

*Gyakorló olvasókönyv
az 1–2. osztály
számára*

Béresné Bossányi Klára Éva

Kisiskolás

*Gyakorló olvasókönyv
az 1–2. osztály
számára*

A kiadvány megjelenését a
Magyar Köztársaság Oktatási Minisztériuma
támogatta

Kiadja a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség
Tankönyv- és Taneszköztanácsa

A kiadásért felel: dr. Orosz Ildikó

Felelős szerkesztő: Gönczy Sándor

Borítóterv és illusztrációk: Jankovics Mária

© Béresné Bossányi Éva Klára, 2004
© KMPSZ, 2004

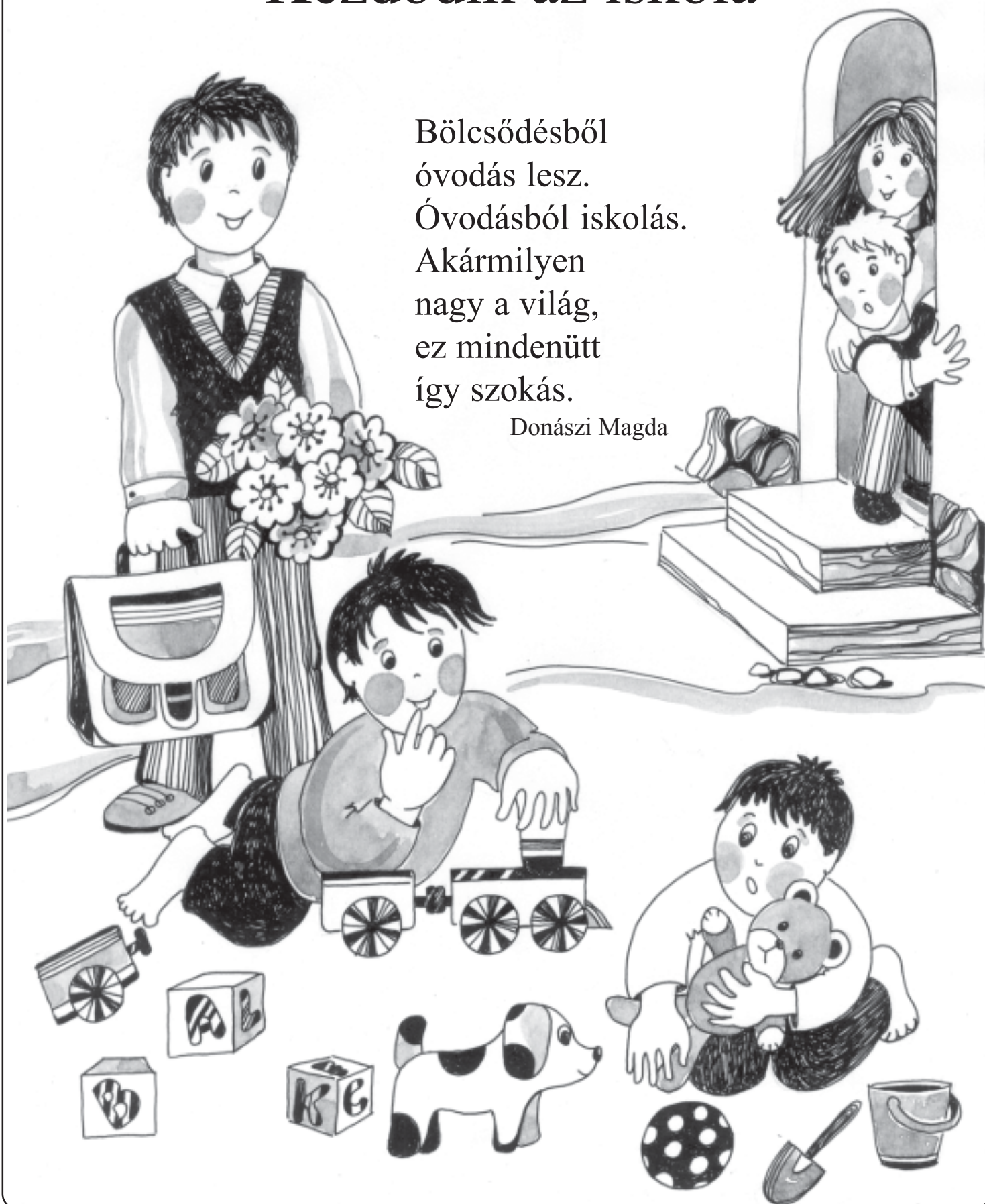
Kereskedelmi forgalomba nem kerül

I. fejezet

Kezdődik az iskola

Bölcsődésből
óvodás lesz.
Óvodásból iskolás.
Akármilyen
nagy a világ,
ez mindenütt
így szokás.

Donászi Magda

Kicsi vagyok én

(részlet)

Kicsi vagyok én,
majd megnövök én,
mint a tüdő a fazékból
kidagadok én.

Kicsi vagyok én,
majd megnövök én,
apámnál is, anyámnál is
nagyobb leszek én.

Kicsi vagyok én,
vezér leszek én,
én leszek a legjobb ember
a föld kerekén!

Szabó Lőrinc

Jelzőlámpa

Piros, sárga, zöld

Amikor a fényem piros,
akkor elindulni tilos!
Ha sárga a lámpám fénye:
a járdáról még ne lépj le!
De ha lámpám zöldet mutat:
szabaddá tettem az utat!

Tamkó Sirató Károly

1. Hogyan jutsz el otthonról az iskolába?

2. Vigyázz, az utca nem játszótér!

Hogyan közöljük gondolatainkat?

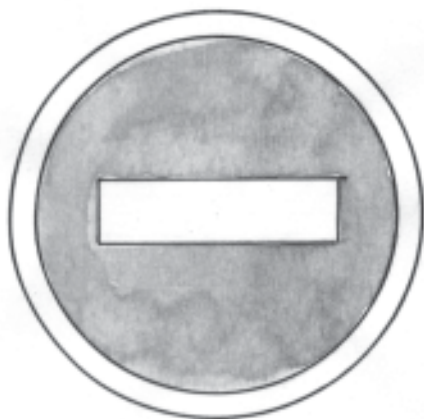
1. Jelekkel:

közlekedési jelzőlámpa

rendőr

KRESZ-tábla

szájhoz tartott ujj

kürtjelzés katonaságnál

zászlójelzés hajón

2. Beszédben:

Két gyerek beszélget.

előadás

szavalat

színház

telefon

3. Írásban:

levél

újság

hirdetőtábla

internet

Hangjelek:

oá-oá-oá

zzzzzzz

bim-bam, bim-bam

csingi-lingi

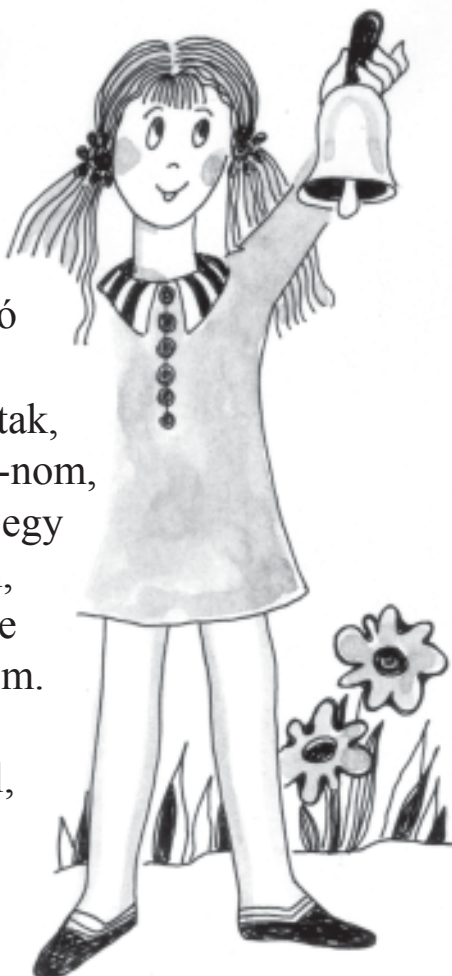

tik-tak, tik-tak

☒ Kiszámoló

Tik-tak, tik-tak,
szá-nom, bá-nom,
van ne-kem egy
jó ba-rá-tom,
egy-sze-ri-be
meg-ta-lá-lom.
Nád-szál,
szal-ma-szál,
fo-gó lesz a
Var-ga Pál.

Csingi-lingi...

(részlet)

Csingi-lingi, csingi-lingi,
kezdődik az iskola.
Csingi-lingi, csingi-lingi,
nyitva már a kapuja.

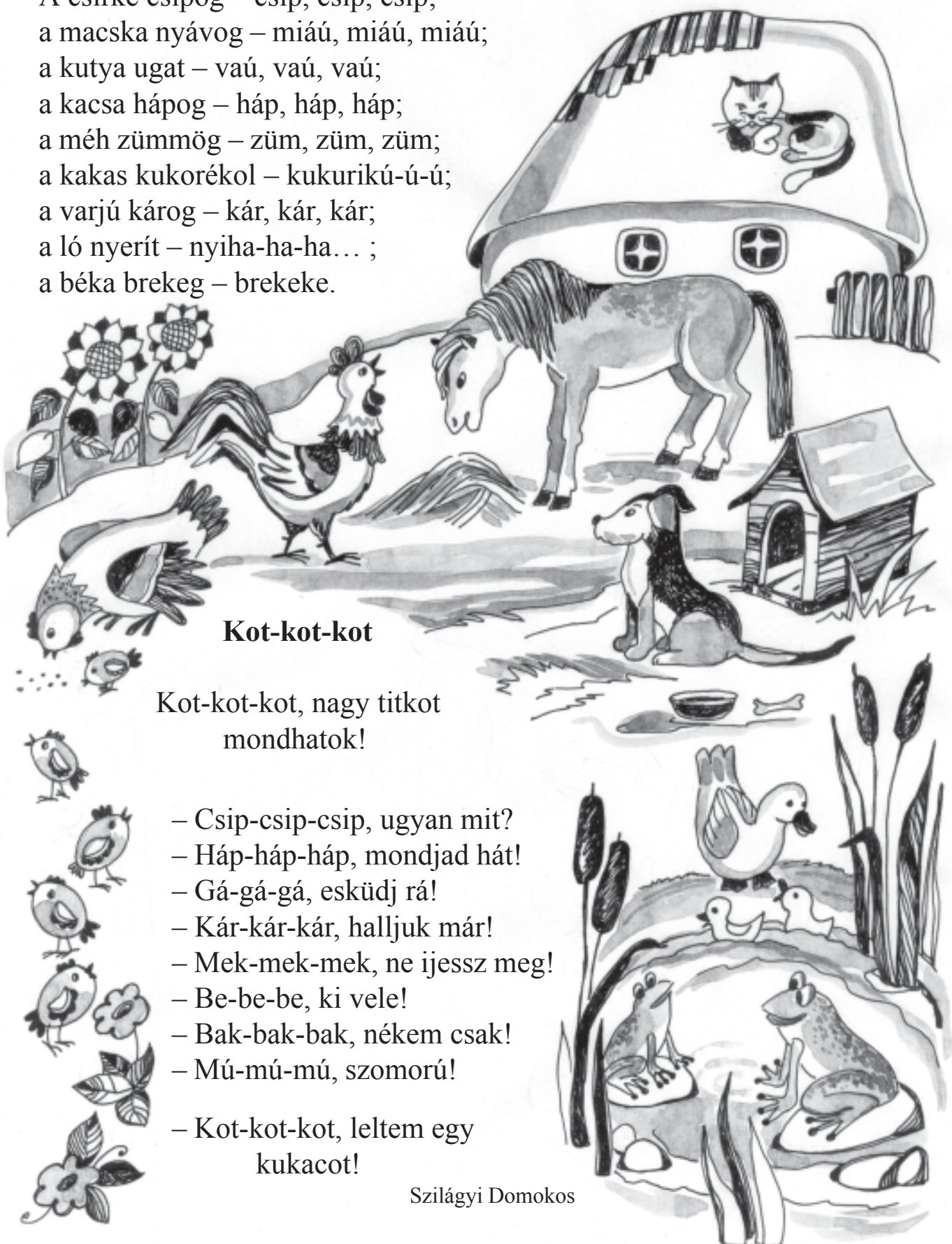
Csingi-lingi, csingi-lingi,
köszöntelek iskolám.
Csingi-lingi, csingi-lingi,
tíz hónapig nézz reám!

Tolnai Gyuláné

Utánozd az állatok hangját!

A csirke csipog – csip, csip, csip;
a macska nyávog – miáú, miáú, miáú;
a kutya ugat – vaú, vaú, vaú;
a kacsa hápog – háp, háp, háp;
a méh zümmög – züm, züm, züm;
a kakas kukorékol – kukurikú-ú-ú;
a varjú károg – kár, kár, kár;
a ló nyerít – nyiha-ha-ha... ;
a béka brekeg – brekeke.

Kot-kot-kot

Kot-kot-kot, nagy titkot
mondhatok!

- Csip-csip-csip, ugyan mit?
- Háp-háp-háp, mondjad hát!
- Gá-gá-gá, esküdj rá!
- Kár-kár-kár, halljuk már!
- Mek-mek-mek, ne ijessz meg!
- Be-be-be, ki vele!
- Bak-bak-bak, nékem csak!
- Mú-mú-mú, szomorú!
- Kot-kot-kot, leltem egy
kukacot!

Szilágyi Domokos

Egészségvédelem: a testem

1. Mutasd meg a képen, magadon a következő testrészeket:

fejtető	szem	kar	lábszár	térd
tarkó	orr	váll	lábfej	boka
halánték	fül	könyök		talp
homlok	száj	csukló		lábujjak
arc		kézfej		
ál		tenyér		
		ujjak		

Jó tanács:

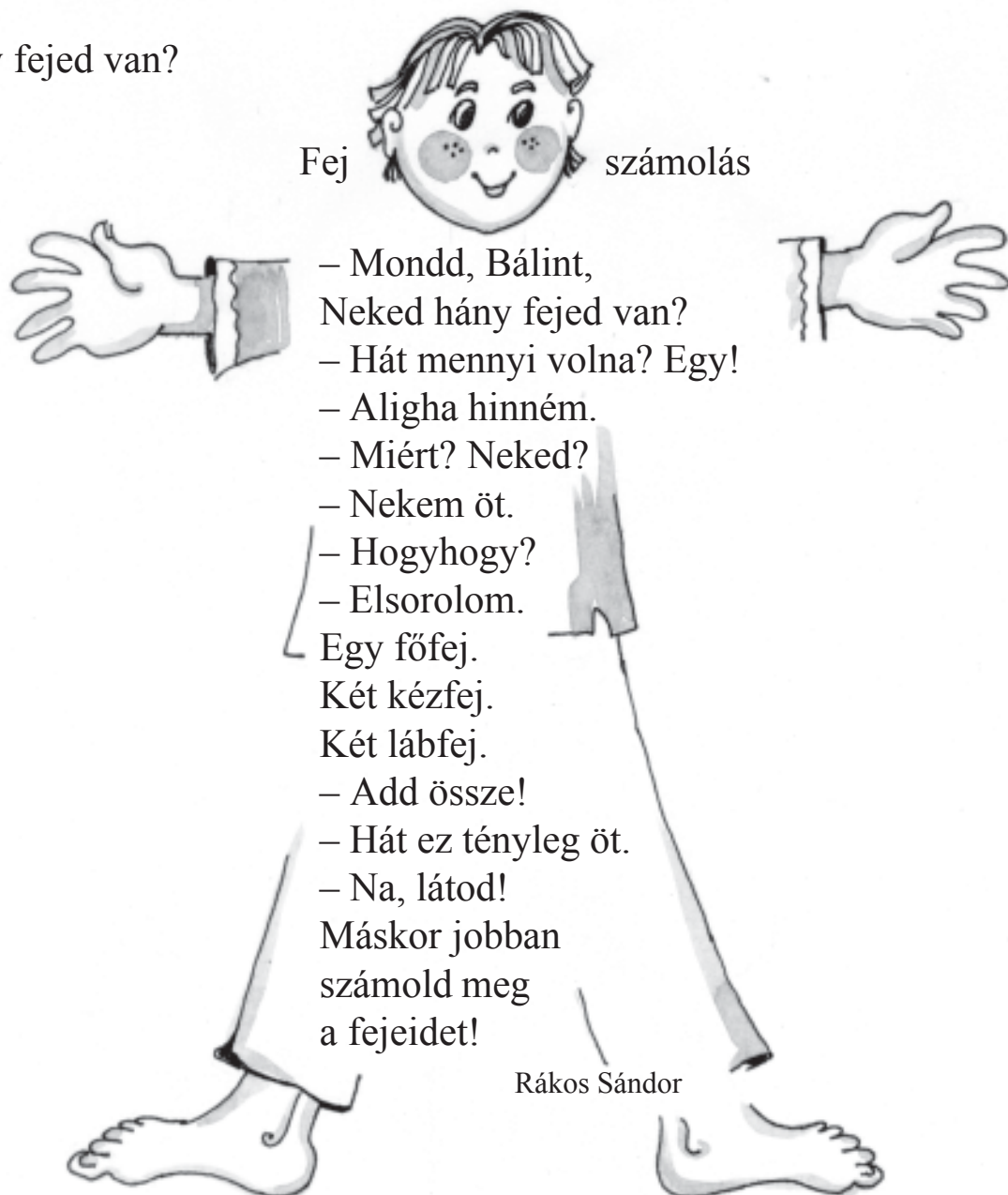
- ♠ Evés előtt moss kezet!
- ♠ Sapkában ne ülj asztalhoz!
- ♠ Evés közben ne beszéljess!
- ♠ Köszönd meg az ételt!

2. Mondd el, melyik testrészedet érte már sérülés!

3. Hogyan előzhettek volna meg?

1. Hány fejed van?

Fej számolás

– Mondd, Bálint,
Neked hány fejed van?
– Hát mennyi volna? Egy!
– Aligha hinném.
– Miért? Neked?
– Nekem öt.
– Hogyhogy?
– Elsorolom.
Egy főfej.
Két kézfej.
Két lábfej.
– Add össze!
– Hát ez tényleg öt.
– Na, látod!
Máskor jobban
számold meg
a fejeidet!

Rákos Sándor

2. Rajzoló

Ú-ton me-gyen két ka-ró,

a-zon fe-lül nagy hor-dó,

a-zon fe-lül kis hor-dó,

a-zon fe-lül á-kom – bá-kom,

a-zon fe-lül szőr-csöm – bőr-csöm,

a-zon fe-lül il-lom – pil-lom,

a-zon fe-lül két kis domb,

a-zon fe-lül sű-rű er-dő,

ab-ban la-kik sis-ka disz-nó!

Napszakok

piirkadat
hajnal
reggel

délelőtt
dél
délután

alkonyat
este
éjszaka, éjjel

Feri napirendje:

Ki?

Mikor?

?
?
?
?
?
?

Mit csinál?

felébred, felkel
tanul az iskolában
ebédel
játszik, olvas, tanul
esti mesét néz
alszik

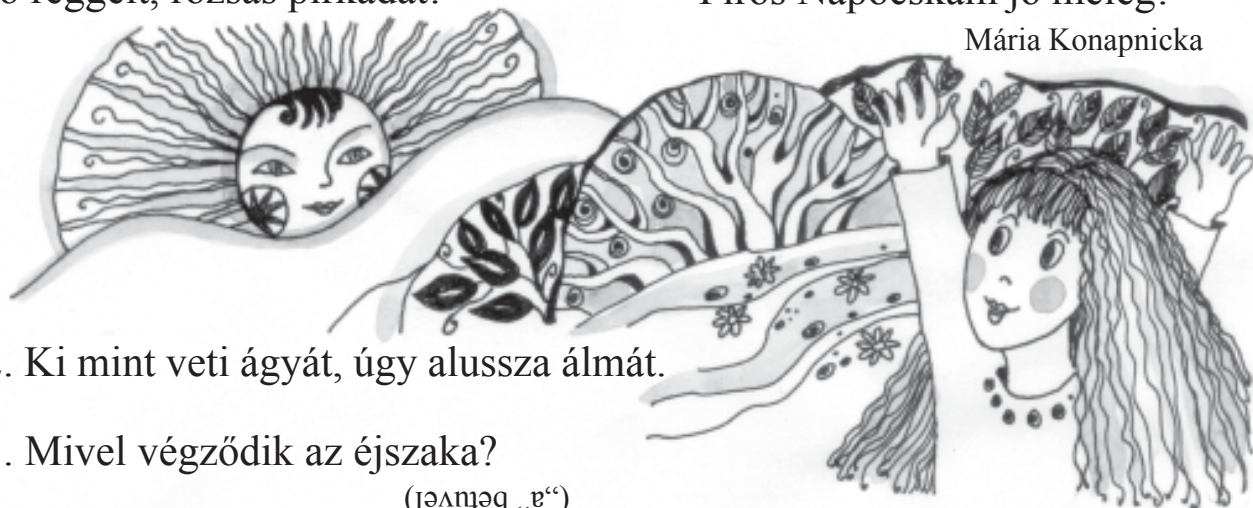
1. Feladat szóban. Tedd a kérdőjelek helyére a megfelelő szót!

Hajnal

Elmúlt az éjjel csendesen,
Jó reggelt, szép nap, kedvesem!
A sok sötét árny elszaladt,
Jó reggelt, rózsás pirkadat!

Elmúlt az éjj, oly friss a lég!
Ágyban hever a lusta még.
De én ma jó korán kelek,
Piros Napocskám jó meleg!

Mária Konapnicka

2. Ki mint veti ágyát, úgy alussza álmát.

3. Mivel végződik az éjszaka?

(„a” betűvel)

Illemszabály: köszönés

1. Így köszönünk reggel, napközben, este!

Jó reggelt kívánok!

Jó napot kívánok!

Jó estét kívánok!

Reggel

Ébred a reggel
kakasszóra
felkel;
hús harmatban
meg is fürdik,
napsugárban
törülközik,
aztán minden gyereket
mosolyogva kelteget.

Szalai Borbála

♥ Ebédre hívó mondóka

Harangoznak délre

Ha – ran – goz – nak dél – re, li – ba – pe – cse – nyé – re,
el – a – ludt a gyer – tya, gye – re ha – za Ter – ka !

Este

Itt van az

este.

Feketére

festve.

Alszik a kert,

szunnyad a rét,

takarójuk

csillagos ég.

Szalai B.

2. Ki korán kel, aranyat lel.

3. Nyugtával dicsérd a napot!

1. Olvasd el a verset!

Egyenes meg görbe

Jön előre Egyenes,
vele szemben Görbe.
(Miért járnak egyenest,
mért nem járnak körbe?!)

Hátrál mostan Egyenes,
háttal neki Görbe.
(Miért mennek hátrafelé,
mért nem mennek körbe?)

Végül aztán egyenes
s vele együtt Görbe
se hátra, se egyenest,
járnak már csak körbe!

Zelk Zoltán

2. Rajzolj egyenes és görbe vonalakat!

Csabi-baba ceruzája

Kanyarog a papíron –,
nevemet már leírom!

Sorakoznak
a betűk,
gyors ceruzám
fut velük.

Már nekem ha úgy tetszik,
rajzolhatok is – estig!

Fehér dombról
száll a szán:
megrajzolja
ceruzám.

... De maholnap nagy leszek,
iskolába elmegyek!

Sírhatsz akkor,
ceruzám –
tollal írok
ezután!

Kecskés Béla

1. Szóépítés

rajz
rajzol
rajzolhat
rajzolhatok

2. Rajzoló

Pont, pont, vesz-szőcs-ke,
ké-szen van a fe-jecs-ke,
hosz-szú nya-ka, nagy a ha-sa,
ké-szen van a tö-rök ba-sa.

Hatévesek lettünk

Egy esztendő voltam,
épp, hogy elindultam.

Aztán *kettő* lettem,
épp, hogy megszülettem.

Három évet éltem,
én voltam, nem értem.

Négy esztendő múltam,
s nem volt semmi múltam.

Évem száma *öt* lett,
s nem volt bennem ötlet.

De most *hat* éves vagyok, és okos vagyok
nagyon-nagyon,
Így azt hiszem, ezt a kort már soha-soha
el nem hagyom.

1. ☺ Találós kérdés

Kint se vagyok,
bent se vagyok.
Mondjátok meg,
hogy hol vagyok?

(a küszöbön állok)

2. ♥ Mondóka

Cin, cin kisegér,
adjál nekem vasfogat,
én meg adok csontfogat!

A gyermek tejfoga elvesztésekor mondja.

Milne

II. fejezet

Képes ABC

Édes anyanyelv

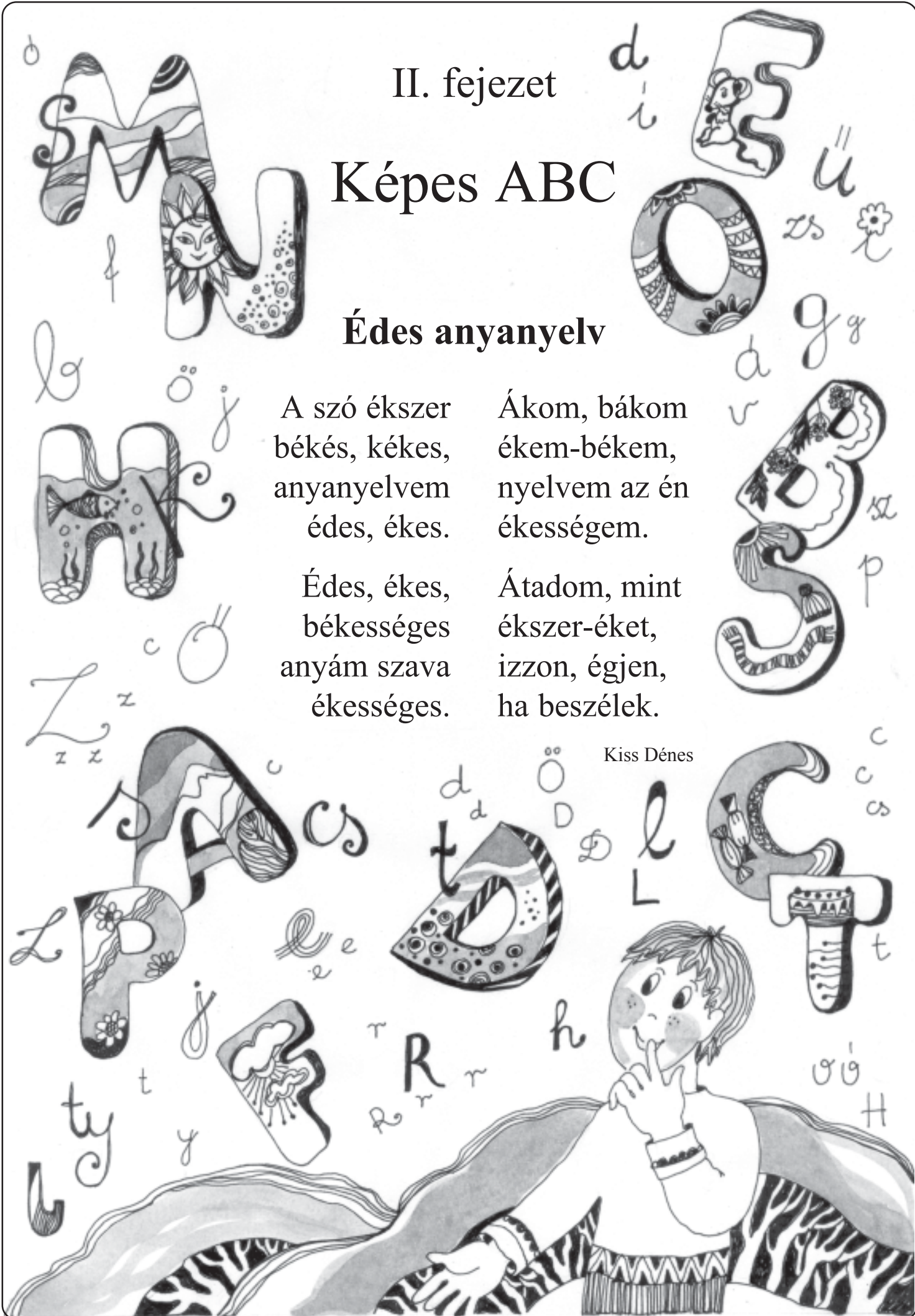
A szó ékszer
békés, kékes,
anyanyelvem
édes, ékes.

Édes, ékes,
békességes
anyám szava
ékességes.

Ákom, bákom
ékem-békem,
nyelvem az én
ékességem.

Átadom, mint
ékszer-éket,
izzon, égjen,
ha beszélek.

Kiss Dénes

Ismételj!

magánhangzó

rövid mély	,	a A á Á	,	hosszú mély
---------------	---	----------------	---	----------------

A betűvel asztal, alma,
ne halássz az aranyhalra.

Á betűvel árbóc, árok,
az ásómmal kertet ások...

Végh György

1. Légzési edzés „távnevetéssel”. Egy mély levegővétellel meddig bírod:

ha-ha-ha-ha-ha...

há-há-há-há-há...

2. Mondóka – csupa a

Ablak alatt
almafa,
rajta maradt
hat alma.
A nap azt csak
aszalta.
Aszalgatta,
aszalta.

Aszalt ma a
hat alma.
Aszalt alma
hat maradt:
maga
aszalta a nap.

Szalai Borbála

3. Pihentető. Olvasd el és értelmezd!

Almát eszünk ma, rá diót,
és hallgatjuk a rádiót.

4. Szóépítés

ás	ház
ásó	háza
ásóm	házam
ásómmal	házam

5. Értelmezd!

agy	–	ágy
agya	–	ágya
agyam	–	ágyam
agyal	–	ágyal

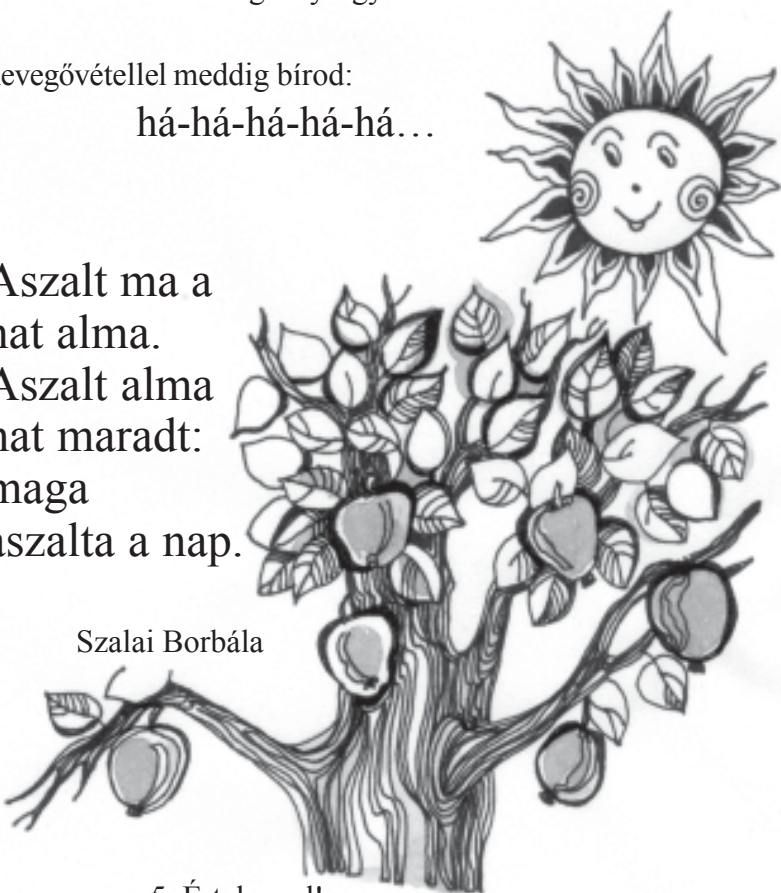
6. Nyelvtörő

Netán platán, talán palánta? Netántalán platánpalánta?

7. Találós kérdés

Mikor jó a kicsi alma?

(Ha nagyobb nincs)

Mese

Almát vegyenek

Élt egyszer egy gazdag ember. Volt egy fia. Egy napon azt mondta:

– Édesapám, megyek feleséget keresni.

– Mennyi pénzt adjak?

– Nem kérek én, csak két szekér almát, meg a szolgáját.

Elindultak. A hetedik falu végén kínálni kezdték az árut.

– Almát szemétért, almát szemétért!

– Jöttek a lányok, hozták a teli kosár szemetet. Gyűlt a szemét, fogyott az alma. De a fiúnak egyik lány sem tetszett.

– A nyolcadik faluban talált rá egy kedves arcú lányra. Kicsi kosarában kevéske szemét volt. Megszólította.

– Gyere közelebb! Ilyen lányt keresek én. A legszebb almát kapta, és a legény szívét. A fiú megkérte a lány kezét, háromnapos lakodalmat csaptak.

Még ma is élnek, ha meg nem haltak.

Beregi népmese alapján

1. Melyik a helyes válasz?

A gazdag embernek volt – egy lánya, egy fia, egy kutyusa

Elment a fiú – feleséget keresni, dolgozni, vándorolni

Rátalált egy – gonosz, csúnya, kedves arcú lányra

Kosarában – sok, kevés, rengeteg szemét volt

2. Mi lett a mese vége?

3. Hány szó?

HATALMASOK

Ismételj!

magánhangzó

rövid
magas

e E é É

hosszú
magas

E betűvel eper, ernyő
elefántot etet Ernő.

É betűvel ékkő, ékszer,
sose nézek tévét éjjel.

Végh György

Mese (részlet)

Egy
hegy
megy,

Szembe jön egy másik hegy.

Én is hegy, te is hegy,
nekünk ugyan egyre megy.

Weöres Sándor

1. Mondóka

Nekeresdi szekeres,
kikopott a kereked,
keress most egy szekerest,
ki kereked újra kerekre kerekíti.

Hány „e” betűt találsz egy-egy szóban?

2. Mi a közös a szavakban?

éj
éjjel
éjszaka

3. Értelmezd!

Etel – étel
teve – tévé
ekék – ékek
kerek – kerék – kérek

4. Találd ki!

Két karika, szép kerek,
kerék kerget kereket.
Elöl egy, meg hátul egy,
előre megy, hátra megy,

völgybe szalad, hegyre megy,
mindegyiknek egyre megy.
Egymást üzik, kergetik,
de el sose érheti.

Mi az?

5. Nyelvtörő. Olvasd kezdetben lassan, ha megértetted, gyorsíts!

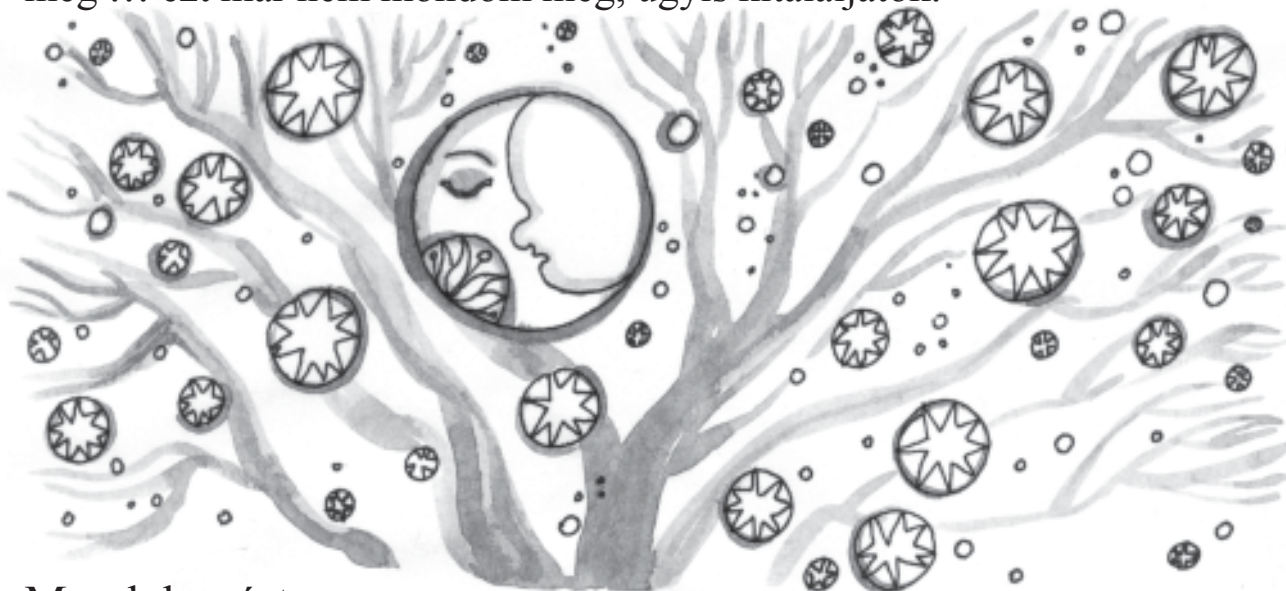
Két pék két szép képet kérve kér.

Nagyapó tréfái

Ki találja ki?

Van egy nagy fa. Ezer az ága. Ezer ágán ezer fészek. Ezer fészekben ezer tojás. Ezer tojásnak mégis csak egy a sárgája. No, senki sem találja ki?

Hát a nagy fa az ég. Az ezer fészekben ezer tojás: a csillagok. A sárgája meg ... ezt már nem mondom meg, úgyis kitaláljátok.

Mondok mást:

Neked is van. Nekem is van.
Fűnek is van. Fának is van.
Ha én állok, az is áll.
Ha én járok, az is jár.
Vízen átmegy száraz lábbal,
De nem bír az égő lánggal.
Este hosszú. Délben kurta.
Falon néha igen furcsa!
Az árnyékban nem leled,
találd ki, hogy mi lehet.

Aki kitalálja, az eljöhét arra az ebédre, amit én rendezek február 30-án a Szentgellérthegyen.

Gárdonyi Géza

1. Értelmezd!

láng, láb – mi?

lánggal, lábbal – mivel?

Ismételj!

magánhangzó

rövid
magas

í I í Í

hosszú
magas

I betűvel ing és irka
iskolában izzad Ilka.

Í betűvel íróasztal,
ínycsiklandó tejszínhabbal...

Végh György

1. Gyakorold az i – í helyes ejtését!

Tíz kis csíz

Tíz, tíz, tíz,
tíz kis csíz
kint, kint, kint,
ring, ring, mind.
Kint, kint, kint
mind a tíz.

Icipici csízcsibe
icipici fészekben
ring, ring, ring
mint a pinty,
kint, kint, kint
mind a tíz.

Murayné Szy Éva

2. Gyakorold a szótagolást!

Csi-vi-te-lő kis csíz-ma-ma
fi-cse-reg a kert-ben,
é-hes ki-csi csíz-fi-ó-kák
er-re, er-re gyer-tek!

Murayné Szy Éva

3. Szómagyarázat

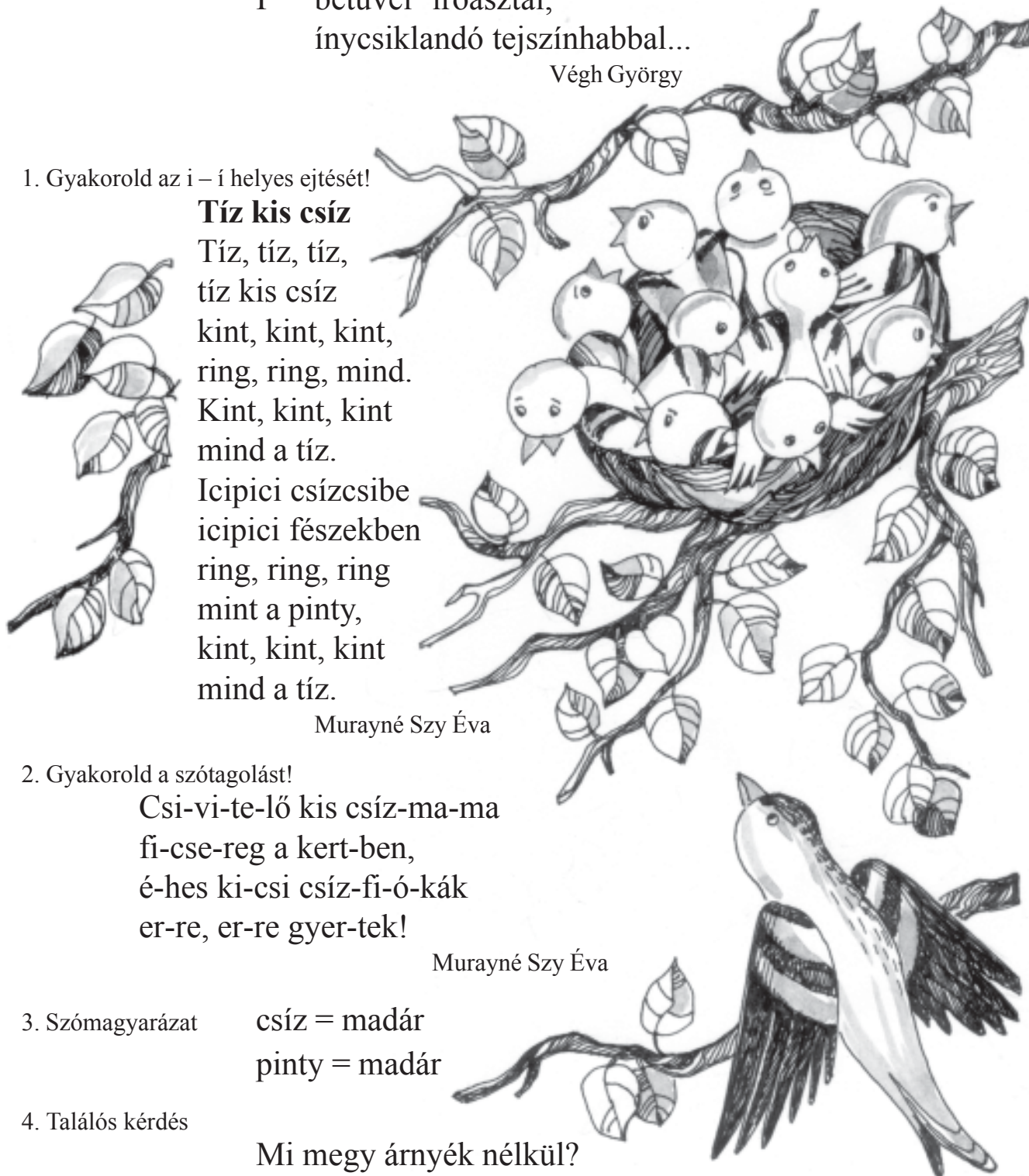
csíz = madár

pinty = madár

4. Találós kérdés

Mi megy árnyék nélkül?

(zi! v)

Mese

A kismalac és a farkas

Az erdőben, a fák között egy kis házikóban lakott a kismalac. Fát vágott, fűtött, főzött magának.

Kint hideg szél fújt. Jött a farkas. Éhes volt és fázott. Így kérte a kismalacot:

- Édes, kedves kismalackám, engedj be a házádba!
- Nem engedlek, mert megeszel.
- Akkor engedd be csak a két első lábamat.

A kismalac beengedte a farkas két első lábát.

- Kedves kismalackám, engedd be a két hátsó lábamat is!

A malacka azt is beengedte, s közben vizet forralt.

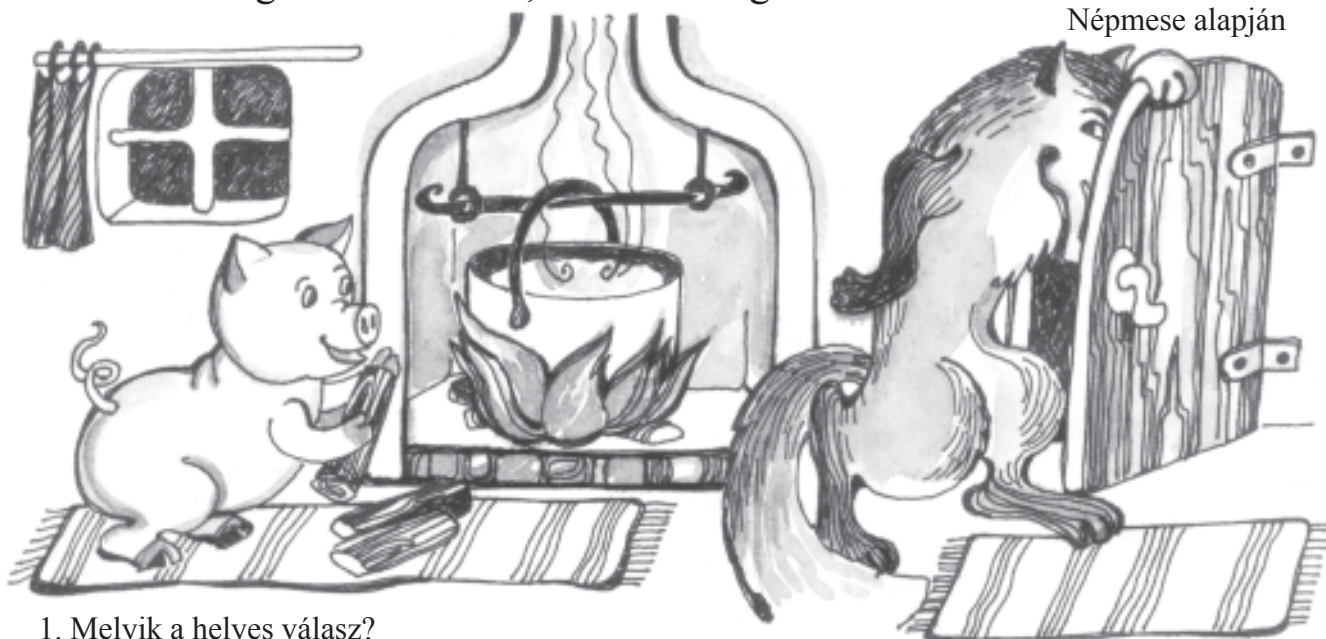
- Édes, kedves kismalackám, engedj be már egészen!

A malacka ajtót nyitott, s a forró vízzel leöntötte a farkast. Így védekezett.

- Ú, ú, ú, ordított a farkas és elfutott.

Talán még most is szalad, ha azóta meg nem állt.

Népmese alapján

1. Melyik a helyes válasz?

Hol élt a kismalac? – a faluban, az erdőben, a mezőn.

Miért látogatta meg a farkas? – vendégségbe jött, éhes volt, inni akart.

Hogy szabadult meg a malacka? – forró vizet öntött rá, elszaladt, elbújt.

2. Másold le a szavakat!

en-gedd be, be-en-ged-te, el-en-ged-te

engedd be, beengedte, elengedte

víz, vízzel, vizet, vizes

Ismételj!

magánhangzó

rövid	,	o	O	ó	Ó	,	hosszú
mély							mély

O betűvel orsó, olló,
az oroszlán nem volt holló.

Ó betűvel óvónéni,
az órát Ottó nézi...

Végh György

Felöltözött a róka

Ciróka, maróka,
kalapot vett a róka.
Ciróka, maróka,
nyakkendőt vett a róka.
Ciróka, maróka,
cipőt is vett a róka.
Ciróka, maróka,
nézzétek csak,
milyen szépen
felöltözött a róka!
Nem is látni azóta...

Kopré József

1. Regélő (részlet)

Három görbe legényke, róka, rege, róka,
tojást lopott ebédre, róka, rege, róka,
lett belőle rántotta, róka, rege, róka,
a kutya lerántotta, róka, rege, róka

Weöres Sándor

2. Szóépítés

óv

óvó

óvónéni

3. Mit jelent?

rántotta – lerántotta

cipő – cipő

4. Olvasd függőlegesen, majd vízszintesen! Értelmezd!

öltözött

költözött

kötözött

felöltözött

elköltözött

bekötözött

5. Melyik ló tud szárnyal szállni?

(91104)

6. Hány szó?

HOLLÓLOBOGÓLYA

Nagyapó tréfái

Nagyapó lovai

Egyszer nagyapó odafordult a gyerekekhez, és így szólt:

- Melyik ló tud repülni?
- Egyik sem – felelik a gyerekek.
- Hát a holló?

A gyerekek azt mondták, hogy az csakugyan tud repülni.

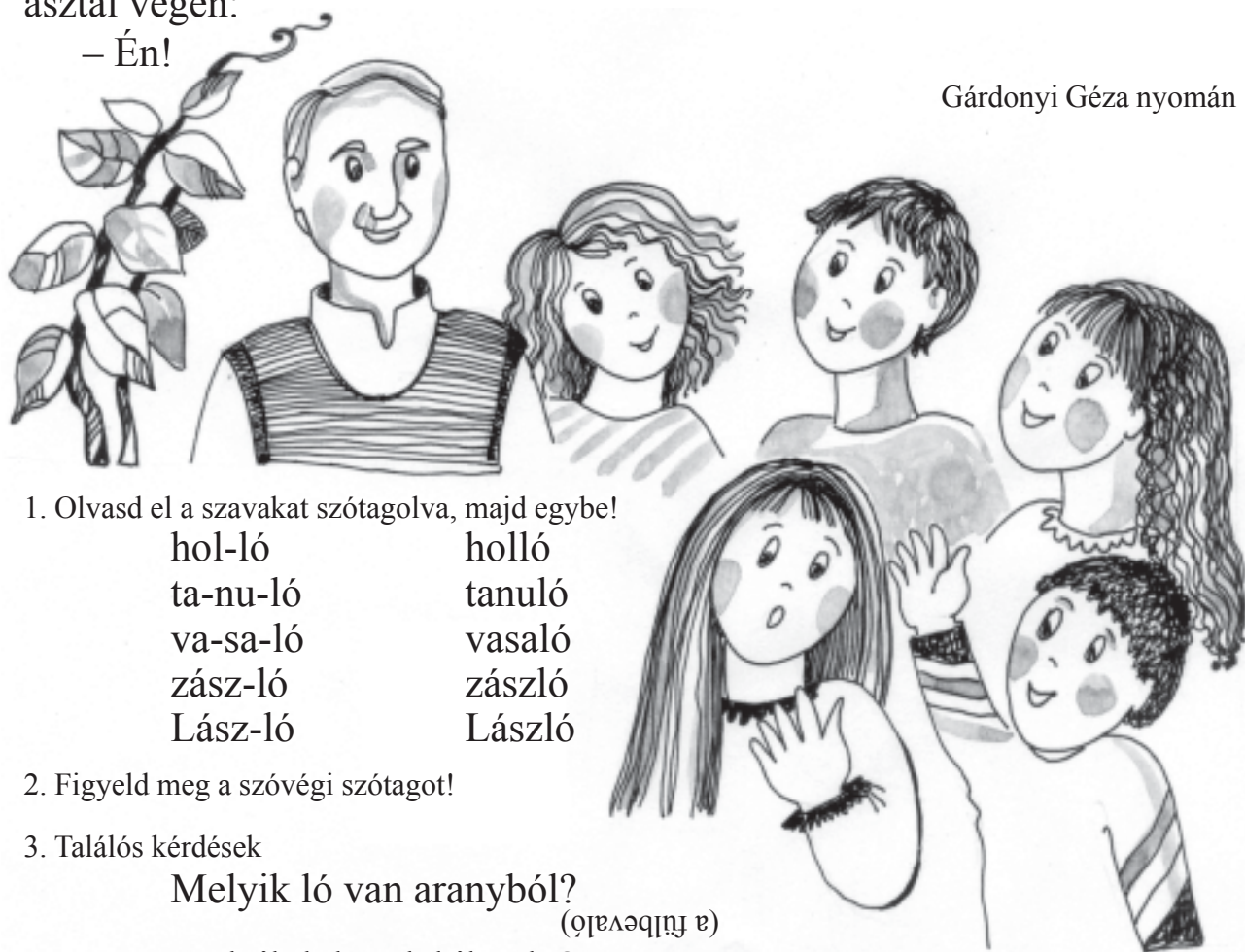
Nagyapó tovább kérdezett:

- Melyik ló jár iskolába?
- Tanuló.
- Melyik ló tűri a gyomrában a parazsat?
- Vasaló.
- Melyik ló az, amelyiket kilógatják a toronyablakon?
- Zászló.
- Melyik ló tud füttyülni?

Erre nem tudtak felelni a gyerekek, míg végre Lacika megszólalt az asztal végén:

- Én!

Gárdonyi Géza nyomán

1. Olvasd el a szavakat szótagolva, majd egybe!

hol-ló	holló
ta-nu-ló	tanuló
va-sa-ló	vasaló
zász-ló	zászló
Lász-ló	László

2. Figyeld meg a szóvégi szótagot!

3. Találós kérdések

Melyik ló van aranyból?

(a fülbevaló)

Melyik lóban lakik a ló?

(a lóistállóban)

Varga Ferencné gyűjtéséből

Ismételj!

magánhangzó

rövid	,	ö Ö	ó Ó	,	hosszú
magas					magas

Ö betűvel ököl, ördög
vigyázz, mert az ökör föllök,

Ő betűvel őrház őzzel,
őszibarack érik ősszel...

Végh György

Bőrönd Ödön

Bőrönd Ödön
a Köröndön
ül a kövön
ül a kövön
fekete színű bőröndön.

Arra száll egy helikopter,
lerádióz a riporter:
Bőrönd Ödön!
Bőrönd Ödön!
Miért is ülsz itt
a Köröndön
feketeszín
bőröndön?

Visszafelel Bőrönd Ödön
csepp zsebrádió-adóján:
Azért ülök a Köröndön
feketeszín bőröndömön,
várom, hogy a tearózsa,
várom, hogy a tearózsa
kinyíljon az aszfaltkövön,
s a 4-es busz begörögjön.

Tamkó Sirató Károly

1. Mi az érdekessége Bőrönd Ödön nevének?

2. Értelmezd! ÖZ – ŐSZ
 őzzel – ősszel
 őszibarack – gyümölcs
 őszirózsa – virág

3. Kiszámoló Görögdinnye, török tök,
 szerda után csütörtök,
 török – bőrök hömpörög,

4. Fejtsd meg! kér – könyörög
 morog – d_rm_g
 koffer – b_r_nd

5. Nyelvtörő Sárga bögre, görbe bögre.
 Öt gödörben öt török öt görögöt dögönyöz.
 Öt kölyök tücsök, ötvenöt törött köcsög között sündörög.

egy zsák diót megtörök,
csörgő, börgő, mogyoró,
te leszel most a fogó!

Bornemissza Endre

Nagyapó tréfái

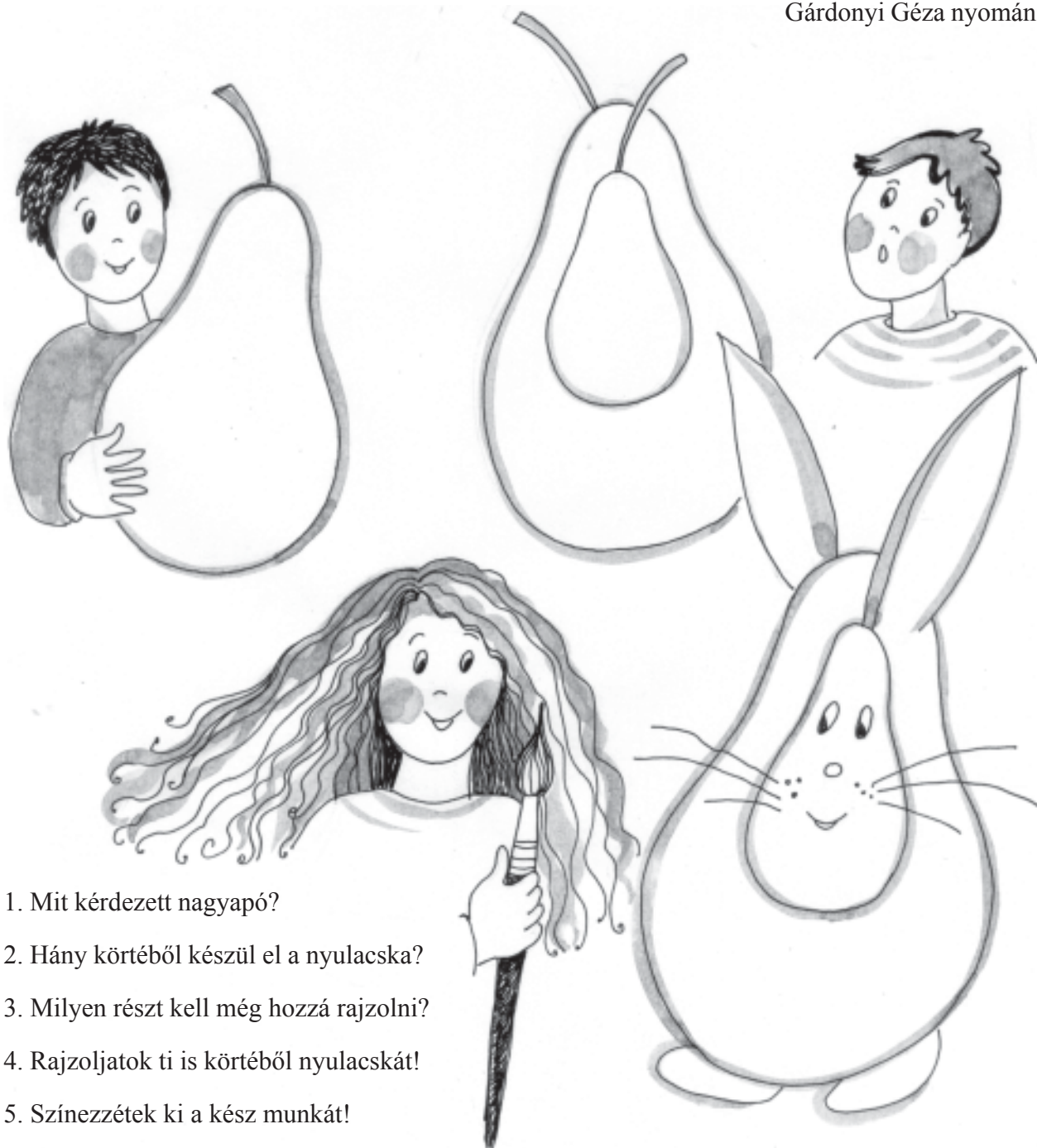
Hogyan lesz a körtéből nyúl?

Egy napon nagyapó azt kérdezte a gyerekektől, hogyan lesz a körtéből nyúl. Senki sem tudta. No, figyeljeteK ide:

– Itt van egy körte. Ilyet talán csak tud mindenki rajzolni. Semmi sem könnyebb, mint egy második kis körtét rajzolni bele.

No, ebből a két körtéből könnyű már nyulat csinálni. A két körte szára lesz a két füle. A kisebbik körte lesz a feje. A nagyobbik körte lesz a teste. Még csak két kis lábacskaKt rajzolunk neki, meg egy pár szál bajuszt, két szemet, s készen a nyulacska.

Gárdonyi Géza nyomán

1. Mit kérdezett nagyapó?
2. Hány körtéből készül el a nyulacska?
3. Milyen részt kell még hozzá rajzolni?
4. Rajzoljatok ti is körtéből nyulacskaKt!
5. Színezzétek ki a kész munkáKt!

Ismételj!

magánhangzó

rövid
mély

,

u U ú Ú

,

hosszú
mély

U betűvel udvar, utca,
az uszály az útját tudja,

Ú betűvel úr és újság,
az útjelzők mindig furcsák...

Végh György

Helyesírás versben

Tudjátok-e,
Icu, Samu,
mely szó végén
rövid az U.

Én e szókat
összeszedtem,
s felsorolom
őket versben.

* * *

Szürke az ég,
mint a **hamu**,
fészkén ül már
gólya, **daru**.
Hazafelé
baktat **Pityu**,
húzza vállát
két nagy **batyu**.
Az egyikben
fura **áru**:
bábszínházhoz
fura **áru**.

A másikban:
drót, szeg, **gyalu** –
épp ezekre
vár most **apu**.
Nincsen messze
már a **falu**,
látszik a sok
rácsos **kapu**.
A kapuban
ott áll **anyu**:
figyeli, hogy
jön-e **Pityu**...

Szürke az ég,
mint a **hamu**,
elszenderül
gólya, **daru**...
S ha bezárul
minden **zsalu**,
elalszik az
egész **falu**...

Szalai Borbála

1. Másold le a versből a kiemelt szavakat!

2. Szóépítés

út

utak

utat

utca

útjelző

kövesút

gyalogút

szekérút

3. Értelmezd!

új – új ruha

ujj – öt ujj

7. Találd ki!

Mikor nyúl a nyúl?

(Ha egy van belőle. Ha többen vannak, akkor nyulak.)

Mese

A suszter manói

Volt egyszer egy suszter. Szorgalmasan dolgozott. Hogy, hogy nem, mégis tönkrement. Csak egy pár cipőre maradt bőre. Abból este kiszabta a cipőt, hogy majd másnap elkészíti.

Ám, láss csodát, reggelre a kész cipő ott állt az asztalon. A suszter nem értette a dolgot.

A cipőt eladta, az árából két cipőre való bőrt tudott venni. Azt is kiszabta, de reggelre újra készen állt a már két pár cipő. Így ment ez napról napra. A suszter meggazdagodott.

A feleségével meglesték, ki a segítő. Két kis manó jött. Nem volt rajtuk se ruha, se cipő. Hozzáfogtak a munkához.

Hálából a suszter felesége ruhát varrt nekik, a suszter egy-egy pár cipőcskét. Az asztalra tették. Éjfél tájt jöttek is a manók dolgozni. Amikor meglátták az ajándékot, örömben körültáncolták az asztalt. Egykettőre felöltöztek, és nótázni kezdtek: Ugye, milyen csinos fiúk vagyunk? Többet bizony nem is suszterkodunk. Végül kiperdültek a szobából. Nem is jöttek vissza soha többé. A suszterék pedig életük végéig jól éltek.

Grimm meséje nyomán

1. Szómagyarázat

suszter = cipész

2. Melyik a helyes válasz?

Mit varrt a suszter? – csizmát, papucsot, cipőt.

Kik segítettek? – óriások, manók, törpék.

Mit kaptak hálából? – ruhácskát, édességet, cipőcskét.

3. Mondd el a mesét testvérednek, osztálytársadnak!

4. Rajzolj képet a meséhez!

Ismételj!

magánhangzó

rövid
magas

ü Ü ú Ú

hosszú
magas

Ü betűvel üveg, ürge,
sose vagy te olyan fürge,

Ú betűvel úrrakéta,
jegyet veszek reá még ma...

Végh György

Tücsök-Prücsök

Iű, iű, ű
jaj, de füves a gyepű,
sűrűn benötte a fű,
benne szól egy hegedű.
Iű, iű, ű
vajon kié a gyepű?
Vajon mitől zeng a fű?
Ciripel a hegedű?
Benne zenél a tücsök
Vele a sok kis prücsök
Valamennyi Tücsök-Prücsök
csirreg-csürrög, csirreg-csürrög.
Iű, iű, ű
csakhog y sárgul a gyepű.
Elszáradt a sárga fű,
elhalkult a hegedű.

Murayné Szy Éva

1. Szómagyarázat

ürge = állat

fürge = gyors, mozgékony

2. Szóépítés

űr

űrhajó

úrrakéta

űrpilóta

nő

nőtt

benötte

fű

füvet

füves

Nagyapó tréfái

Az építés kérdése

A gyerekek házat építettek a kertben. Arra megy nagyapó és megáll.

– Szép, szép – mondja –, de látom, nem tudjátok az építésben a fő dolgot.

– Mi az, nagyapó?

– Azt kell tudnotok, hová teszi a kőműves legelőször a téglát, mikor házat épít.

– A fenekére? A lapjára?

– Nem oda.

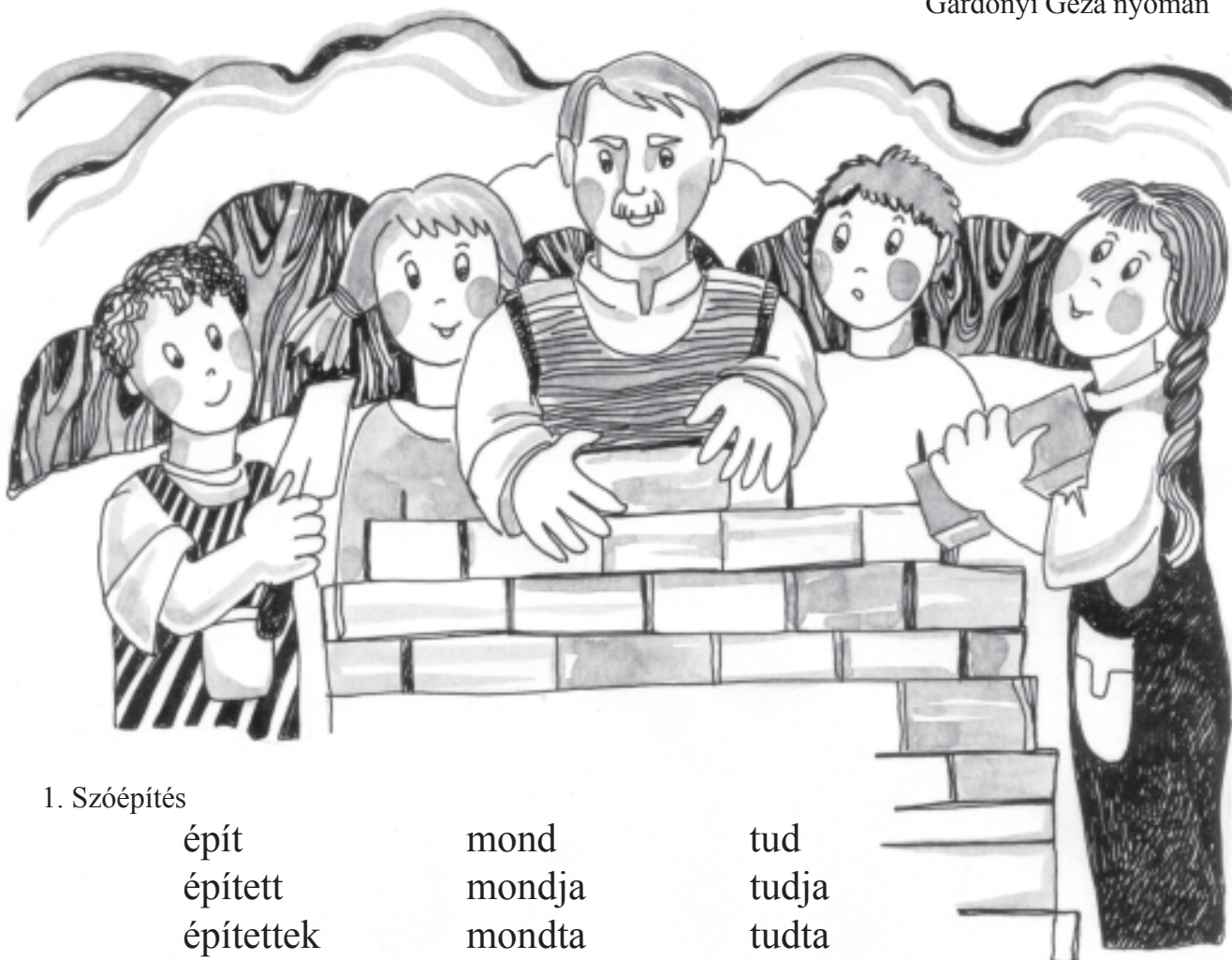
– Az árokba?

– Oda se.

– Az alapkőre.

– Se nem ide, se nem oda, hanem maga elé.

Gárdonyi Géza nyomán

1. Szóépítés

épít

mond

tud

épített

mondja

tudja

építettek

mondta

tudta

2. Rajzolj házat!

3. Színezd ki!

Ismételj!

mássalhangzó

egyjegyű ' c C

cs Cs

' kétjegyű

C betűvel cérna, cápa,
egyik sem járt iskolába,

Cs betűvel csésze, csákány,
házat visz a csiga hátán...

Végh György

Játékos anyanyelv

(részlet)

Ha becézed a lovat,
paci lesz belőle,
a szamárból csacsi,
a tehénből böcce.

Réce, ruca, recece,
baca, boci, böcce.
Hány c cirpel versemben,
uccu, számold össze.

Kiss Dénes

1. Olvasd a verset kezdetben lassan, majd gyorsíts!

A csacsi és a kocsi

Csuda kicsi ez a kocsi,
eléfogva kicsi csacsi,
kicsi kocsi, kicsi csacsi,
bakon ül egy kicsi Öcsi.

Kicsi kocsi csikorog,
kicsi csacsi toporog,
áll a kocsi, nézi Öcsi:
eltörött a kocsirúd!

Szepesi Attila

2. Nyelvtörő. Olvasd szótagolva, aztán szavanként!

Kicsi kacsa,
kicsi kecsge,
csíz csacsog-e,
kocsi recseg-e?

Kecském kucorog,
macskám mocrorog,
vizslám vicsorog,
ürgém ücsörög, s vígan vicsorog.

3. Hogy mondd a neveket becézve?

László – Laci

István – Pisti

Béla – Béci

Erzsébet – Erzsike, Böbe, Örzse

Mese

A pecsenye

A két koma pecsenyét akart enni. Vettek egy darab húst. Megsütötték. Lett belőle három kiló pecsenye. Letették a pincébe. Elmentek innivalóért. Mire megjöttek, a pecsenye eltűnt.

– Hová lehetett? – töprengett Friss koma.

– Hová? – kérdezte a másik.

Egyszer csak előjött a macska.

– Az ette meg! – mutatott rá Friss koma.

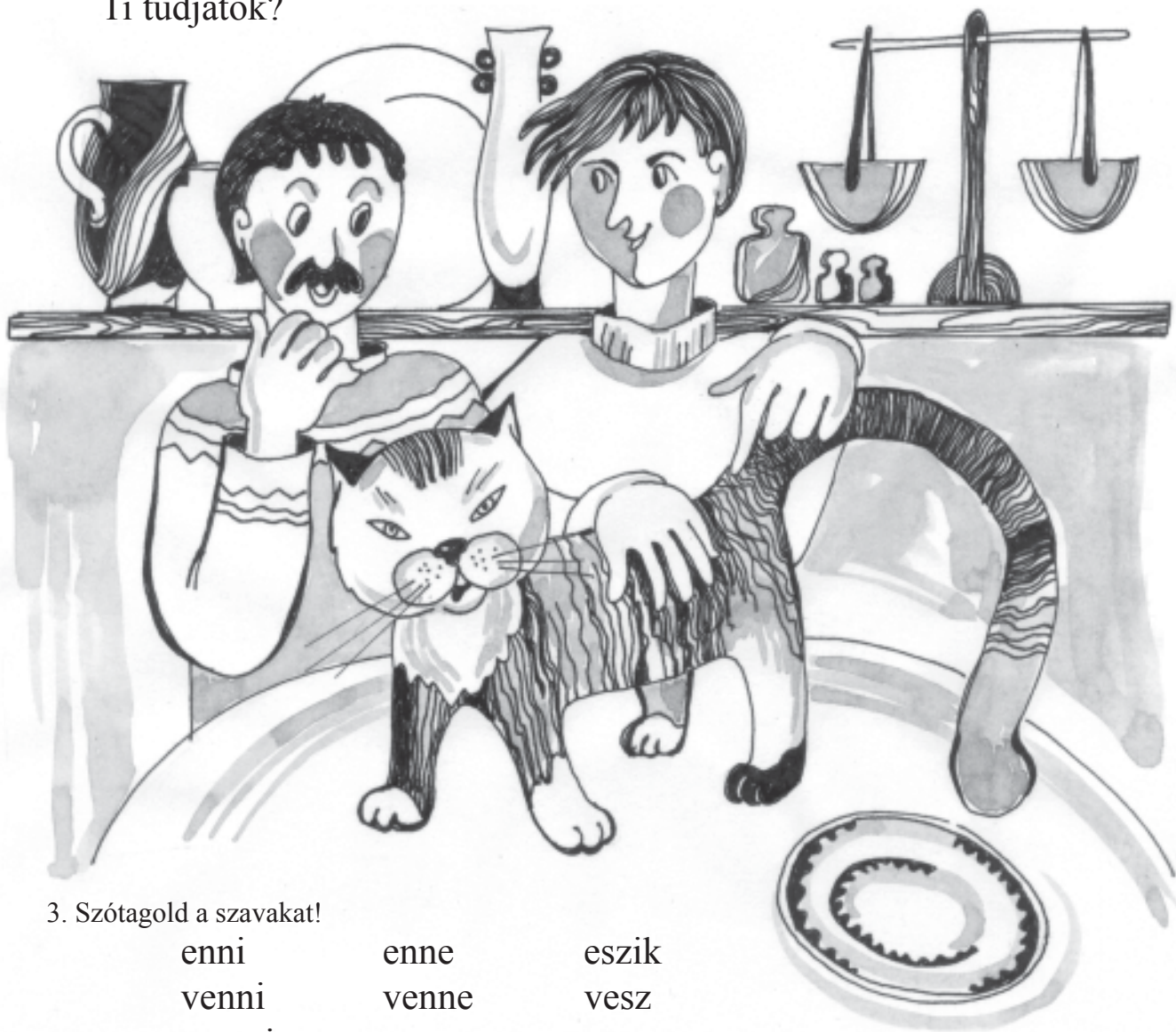
– Megmérjük! – mondta Okos koma!

Megmérték. A macska éppen három kilót nyomott.

– No – szólalt meg Friss koma. A pecsenye hát megvolna.

– Meg – hagyta rá Okos koma –, de hol a macska?

Ti tudjátok?

3. Szótagold a szavakat!

enni

enne

eszik

venni

venne

vesz

menni

menne

megy

Ismételj!

mássalhangzó

egyjegyű '

g G gy Gy

' kétjegyű

G betűvel gombóc, gomba,
gorillának nincsen gombja.

Gy betűvel gyertya, gyűrű,
a gyík hátán van egy gyűszű... Végh György

Gyöngyi gyöngye

Gyöngye gyöngye Gyöngyinek
elveszett, jaj elveszett.

Görbül szája, könny perreg –
de siratni azt minek?

Gyöngye gyöngy, de gyöngye gyöngy:
gyöngyöt bármely hajnal önt.

Ilyen minden harmatcsepp,
– ezret kapsz az egy helyett!

Kecskés Béla

Lápvilág

A gólya

Én vagyok a Kelep Elek,
kéményeken kelepelek.
Eső esik, akkor ázom,
békát, szöcskét vacsorázom.

A gém

Szól a fiának a gém:
– Gyere, állj ide mögém!
Hogyha fogsz egy keszeget,
Vacsorára megeszed.

Udud István

1. Olvasd a kérdést és a választ!

Ki?	Mi?	Milyen?
Gyöngyi	gyöngy	gyöngye

2. Hány és milyen betűk? Kelep Elek – kelepelek

3. Olvass függőlegesen, pontosan! Mit jelent?

akkor ázom	gém	keszeget
vacsorázom	mögém	megeszed

4. Olvasd és mondogasd a nyelvtörőket!

Gyere Gyuri Győrbe, győri gyufagyárba.
Egy meggymag, meg még egy meggymag.

5. Jegyezd meg!

megy – mit csinál?
meggy – mi?

Mese

A Csúnya Kislány

Volt egy ház. Abban lakott Ági a mackójával, Öcsi, Marika, Pocak Peti, Andris, Mióka cica meg a Csúnya Kislány, aki nem szeretett mosakodni.

A gyerekek jelmezbálba készültek, s lerajzolták, ki mi szeretne lenni. A Csúnya Kislány tündért rajzolt. Mindenki kinevette.

A Csúnya Kislány bánatában világgá ment. Egy erdőbe jutott. Ott egy törött fácskát bekötözött, a tócsából kimentett egy katicabogarat, a fészekbe visszatette a kipottyant madárkát.

– Hát rajtam ki fog segíteni? – gondolta magában.

A sünik segítettek. Misuli elment a gyerekekhez, elmondta a kislány bánatát. Azok levelet írtak. Ez volt benne:

Kedves Csúnya Kislány!

Ne haragudj ránk, többé nem nevetünk ki, csak gyere vissza.

Várunk!

Misuli volt a postás. A Csúnya Kislány megörült a levélnek. A sünik vizet hoztak egy tálban, szappant, kendőt, fésűt. A kislány rendbe szedte magát. A fácska levelekből ruhát hozott, madármama virágot, a katicabogár segített öltözködni. Misulival időben megérkeztek a jelmezbálba. Senki nem ismerte meg. Évike vagyok, de lerajzolom, ki voltam eddig. És lerajzolta a Csúnya Kislányt. Mindenki örült, még a sünik is, hogy a mesének ilyen jó vége lett.

Marék Veronika nyomán

1. A mese alapján tedd a szavakat időrendi sorrendbe!

gyerekek

jó vége lett

megérkeztek

ne haragudj

megörültek

gyere vissza

2. Rajzold le a Csúnya Kislányt borzosan, majd megfésülködve!

3. Nézz a tükörbe! Milyen a külsőd?

Ismételj!

mássalhangzó

egyjegyű

1 L ly Ly

kétjegyű

L betűvel léggömb, láda,
lepkét vonz a lámpa lángja.

Ly betűvel csak a lyuk van,
egér ül az egérlyukban...

Végh György

Mit kopogtatsz?

Mit kopogtatsz, harkály-doktor,
ott a fán?

Csőrödet mért verded oly
szaporán?

Nézd a fecskét s a cinkét: csak
szálldosnak,
játszadozva csípi el a
bogarat.

Nem könnyebb így, mondd, kis harkály
– De értlek:

ki csípné el a kéregben
a férget?

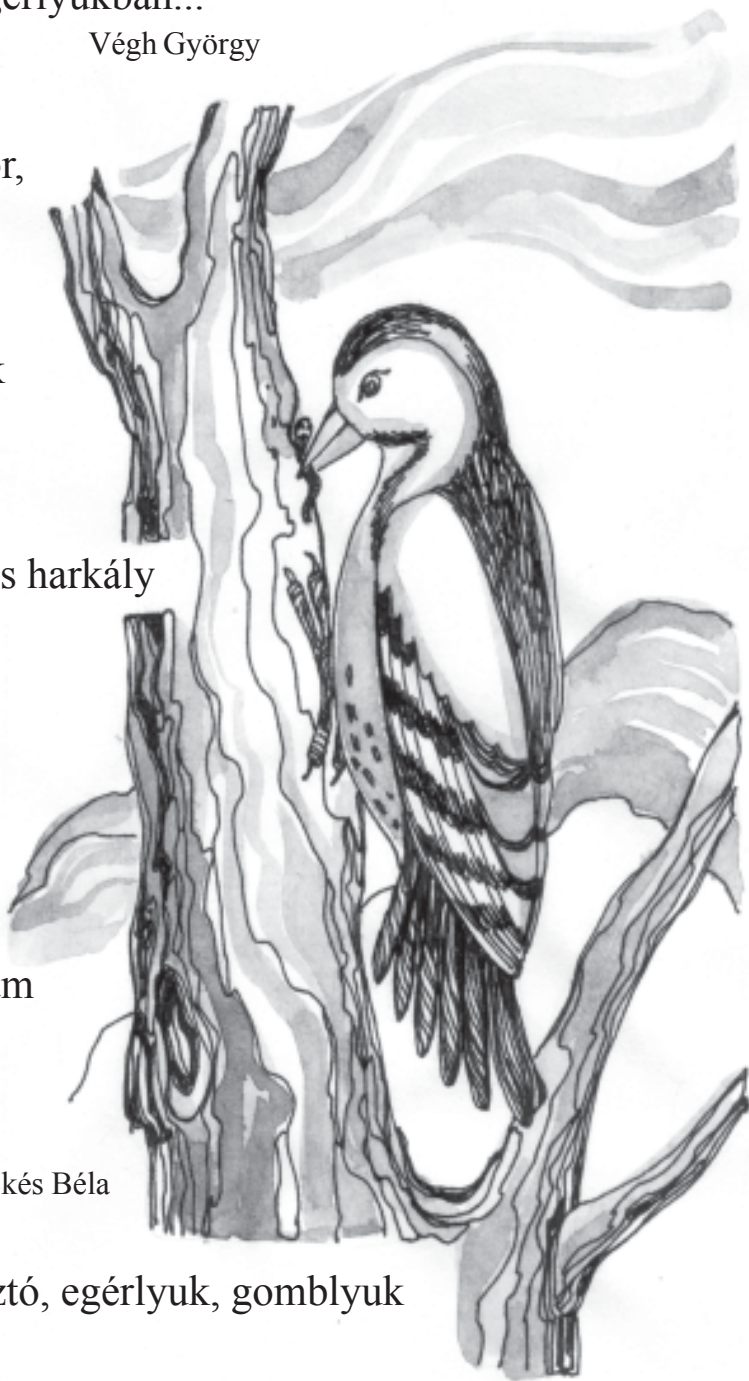
Ki őrizné – gyógyítgatná
a fákat?

Kis doktorkám, tisztelem a
munkádat.

S megkérnélek: egy kis fácskám
beteg lett,

– jöjj el hozzám, szállj el hozzám,
vizsgáld meg!

Kecskés Béla

1. Mi a közös a szavakban?

lyuk, lyukas, lyukaszt, lyukasztó, egérlyuk, gomblyuk

2. Olvasd hibátlanul!

gomb, gomblyuk, gomblyukban

egér, egérlyuk, egérlyukban

Mese

A lyukas zokni

Volt egyszer egy lyukas zokni. Újkorában finom anyagból készült. Szép kék minták ékesedtek rajta. Most már megöregedett. Lett rajta egy lyuk.

– Én szebb vagyok nálad! – mondta a lyuk a zokninak.

– Mi? – csodálkozott a zokni. – Mitől lennél szebb?

– Mert átlátni rajtam – mondta a lyuk.

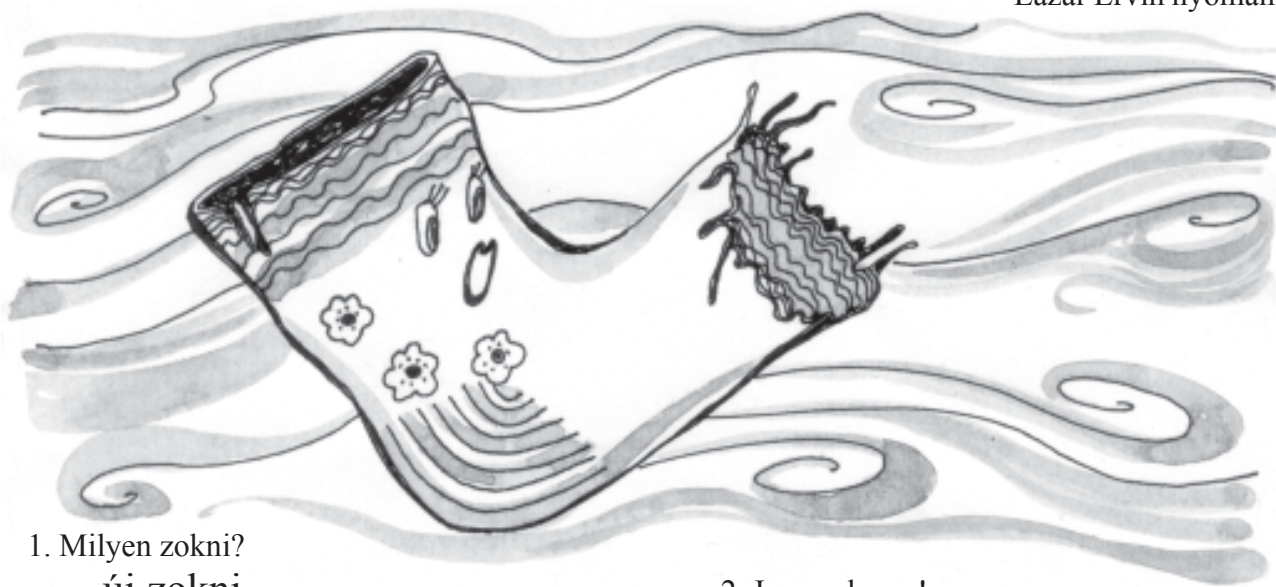
– Ugyan! Rajtam meg éppen az a szép, hogy nem lehet átlátni rajtam – oktatta a zokni.

– És piszkos is vagy. Én sohasem piszkolódom be – hangoskodott a lyuk. Fogta magát, és nőtt egyet. Most már alig maradt valami a zokniból. Nagyobb volt a lyuk, mint maga a zokni.

– Teljesen tönkre teszel – siránkozott a zokni. A lyuk még tovább nőtt. Akkorára, hogy a zokniból nem maradt már semmi. Ám, ahogy eltűnt a zokni, úgy tűnt el a lyuk is.

Most aztán siránkozhat a nem létező lyuk a nem létező zokni után.

Lázár Ervin nyomán

1. Milyen zokni?

új zokni

régi zokni

csíkos zokni

lyukas zokni

2. Jegyezd meg!

lyuk – mi?

lyukat – mit?

lyukas – milyen?

3. Magyarázd meg!

létező zokni

nem létező zokni

létező lyuk

nem létező lyuk

4. Találós kérdés

Minél többet vesznek el belőle, annál nagyobb lesz.

(árak)

Ismételj!

mássalhangzó

egyjegyű '

n N ny Ny

' kétjegyű

N betűvel narancs, nátha,
négernek is van nadrágja.

Ny betűvel nyárfa, nyírfa,
a nyuszi a nyestet nyírja...

Végh György

Natália

E nő Nemes Natália.
Lova neve Vanília.
Kék mente van Natálián.
Ezüstkantár Vanílián.
Sátorlakók. Este kelnek,
és zenére menetelnek.
Miért? – ámul Rozália.
Elárulom! – kiált Nina.
Műlovarnő Natália.
Kezestársa az ő lova.

Varga Katalin

1. Mondóka Nyuszi, nyuszi, nyulacskám,
ne félj tőlem, nincs puskám.
Van énnékem egyebem,
friss káposztalevelem.

2. Szóépítés nyúl
nyulacska
nyuszi

3. Találós kérdés

Nem kell nekem
kantár, nyereg,
lovamról én
le nem esek.

Pedig hogyha
lovagolok –
csak két fülbe
kapaszkodok.

Mi az?

(szemüveg)

Szalai Borbála

Mese

Icinyke-picinyke

Volt egyszer egy icinyke-picinyke asszonyka. Annak az icinyke-picinyke asszonykának volt egy icinyke-picinyke tehene, meg egy icinyke-picinyke macskája.

Az icinyke-picinyke asszonyka megfejte az icinyke-picinyke tehenet. A tejet egy icinyke-picinyke fazékba öntötte.

Meglátta ezt az icinyke-picinyke macska, és az icinyke-picinyke fazékból megitta az icinyke-picinyke tejet.

Az icinyke-picinyke asszonyka erre felkapta az icinyke-picinyke seprűt, és elkergette az icinyke-picinyke macskát.

Ha az icinyke-picinyke asszonyka nem kergette volna el az icinyke-picinyke macskát, az én icinyke-picinyke mesém is tovább tartott volna.

1. Olvass vízszintesen!

icinyke-picinyke asszony, tehen, macska
icinyke-picinyke fazék, tej, seprű

2. Gyakorolj!

ki? – asszonyka

mi? – tehen, macska

mit? – tehenet, macskát

milyen? – pici, picurka, picinyke, kicsi, kicsike, kicsinyke

3. Mondd el a mesét! Segít a kép.

Ismételj!

mássalhangzó

egyjegyű

S S SZ SZ

kétjegyű

S betűvel seprű, sapka,
a sárkánynak nincsen sakkja.

Sz betűvel szarvas, szarka,
legyet hajt a szamár farka...

Végh György

Rigószámoló

A kis rigók összebújnak,
a szellőről mit sem tudnak.
Lombsátor van fejük felett,
esőt, szellőt át nem enged.

Rigómama megszámolja,
megvan-e a sok fióka.
Mind megvannak, ásítanak,
lassan-lassan elcsitulnak.

Murayné Szy Éva

1. Mi?	szél	szem
	szellő	búzaszem
	szellőcske	szőlőszem

2. Találós kérdések

Ha süt a nap –
veled megyek,
a küszöbig
elkísérlek...
Át ne lépd a
küszöböt –
mert én nyomban
eltűnök.

Mi az?
(árnyék)

Gyönyörködtet,
megcsodálom.
Hogy láthassam,
alig várom.
Nyitott szemmel
meg sem látom.
Tudod miért?
Mert ez: ...!

No, mi?
(álom)

Nevem szerint
szekér vagyok –
azért semmit
nem szállítok.
Nem is fognak
lovak elém...
Milyen szekér
lehetek én?

No, milyen?
(göncölszekér)
Szalai Borbála

3. Nyelvtörő

Mit sütsz kis Szűcs, sós húst sütsz kis Szűcs?

Mese

Szalmamese

Meseország szélén állt a szalmaviskó. Szalma volt a teteje, ablaka, ajtaja. Benne lakott Szalma Jónás, Szalma Juli, Szalma Jani.

Szombat este bűvös magot találtak. Elültették. Óriási tök nőtt ki belőle. Nőtt, nőtt a tök. Akkora lett, mint a kerítés. Akkora lett, mint a szalmaviskó. Volt öröm, vigasság! Száz forintot is megér! Ezret is! Tízezret is – ugrálták körbe. Azután leültek a tövébe. Tervezgettek.

- Veszünk az árából ezüstvárat. Jó!
- Veszünk az árából táltos lovat. Jó!
- Veszünk az árából ezüstitalat.
- Miért tálalt? Ezüstibriket veszünk!
- Miért ibriket? Ezüstkést veszünk!
- Ezüstitalat! ... Ezüstibriket! ... Ezüstkést! ...

Estig vitatkoztak. Akkor véletlenül megrúgták az óriási tököt. Az meg – rissz! Ezer szeletre esett. Vége lett az óriási töknek. Vége lett a tervezgetésnek.

Szalma Jónás, Szalma Juli, Szalma Jani azóta is abban a szalmaviskóban lakik. Szalmán ülnek. Szalmakását eszegetnek.

Kár volt nekik összeveszni!

Varga Katalin

1. Mit tanultál a meséből?

2. Szótagolj! Másold le a szavakat!

me-se-or-szág – meseország

szal-ma-vis-kó – szalmaviskó

ter-vez-ge-tés – tervezgetés

kár volt ősz-sze-vesz-ni – kár volt összeveszni

Ismételj!

mássalhangzó

egyjegyű

t T ty Ty

kétjegyű

T betűvel tinta, tejfel,
reggel mindig korán kelj fel.

Ty betűvel csak a tyúk van,
mondogatjuk is magunkban...

Végh György

Utak

Út, út,
gyalogút,
hegyre baktat,
völgybe fut.
Fut, fut,
elered,
ide-oda
tekereg
rétek zöldes
bársonyán
mint a cifra
paszomány.

Út, út,
gyalogút,
hegy szívébe
tár kaput.
Fut, fut,
tekereg,
sziklákba vág
ereket,
s vonatoknak
nyit utat
felhőkbe bújt
hegy alatt.

Út, út,
országút,
selyemzsinór
gyanánt fut.
Fut, fut,
tekereg,
gyöngyszemeket
fűzőget:
minden várost
kis falut
kaláriszá
fűz össze az
országút.

Út, út,
mennyi út!
Ez erre, az
arra fut.
Fut, fut,
tekereg,
de azért mind
elvezet
hegyen, völgyön,
réten át
oda, hol a
kiskapuban
mindig
rád vár
jó anyád!

Szalai Borbála

1. Kiszámoló

Til-tál,
teli tál,
teli tálban
mit hoztál?

Ettyet-pettyet,
piros meggyet,
hogyha megfogsz,
adok egyet.

Te vagy
a fogó!

Szalai Borbála

2. Olvass vízszintesen, aztán függőlegesen!

kel	kelj	kelj fel	felkelt
lép	lépj	lépj le	lelépett

3. Szómagyarázat

paszomány = zsinórdísz, sujtás

4. Nyelvtörő

Jobb egy lúdnyak tíz tyúknyaknál.

Mese

A sárga tyúk

(népmese)

A sárga tyúk búzaszemet talált az udvaron.

– Nézzétek – kiáltotta –, búzaszemet találtam!

– Ki viszi el a malomba? Kalács lesz belőle.

– Én nem! – mondta az egér.

– Én sem! – mondta a kacs.

A sárga tyúk maga vitte el a malomba.

– Ki hozza haza a lisztet?

– Én nem! – mondta az egér.

– Én sem! – mondta a kacs.

A sárga tyúk maga hozta haza a lisztet.

– Ki süti meg a kalácsot?

– Én nem! – mondta az egér.

– Én sem! – mondta a kacs.

A sárga tyúk maga sütötte meg a kalácsot.

Ki eszi meg a kalácsot?

– Én! – mondta az egér.

– Én! – mondta a kacs.

– Aki nem dolgozott, ne is egyék! – mondta a sárga tyúk.

1. Mondd el a mesét emlékezetből!
2. Mit tanultál a meséből?
3. Te mit tettél volna az egér és a kacs helyett?

Ismételj!

mássalhangzó

egyjegyű ' ,

z Z zs Zs

kétjegyű \

Z betűvel zászló, zápor,
zene száll a zongorából.

Zs betűvel zsák és zsemle,
zsebkendőt tégy a zsebedbe... Végh György

1. Olvasd a betűket lassan, majd gyorsíts!

Z ZS S SZ ZS Z SZ S ZS S SZ ZS

2. **Mondóka**

Hátamon a zsákom,
zsákomban a mákom,
mákomban a rákom,
kirágta a zsákom,

kihullott a mákom,
elveszett a rákom,
aki szánja károm,
szedje fel a mákom.

Népköltés

3. **Mondóka**

Cini, cini, muzsika
Cini, cini, muzsika,
Táncol a kis Zsuzsika,
Jobbra dül, meg balra dül,
Cigány koma hegedül.

4. Olvasd a szavakat vízszintesen, majd függőlegesen!

zásk – zsákom
mák – mákom
rák – rákom
kár – károm

5. Olvass pontosan! Mit jelent?

mi? – rák
mit csinál? – rág
mi? – zár
mit csinál? – zár

6. Betűcsere

rák – kár

zár – ráz

7. Hány szóból áll?

zsebóra

zsebkés

zsebnaptár

kabátzseb

zseblámpa

zsebkendő

zsebpénz

oldalzseb

8. Cseréld fel a betűket! Új szót kapsz.

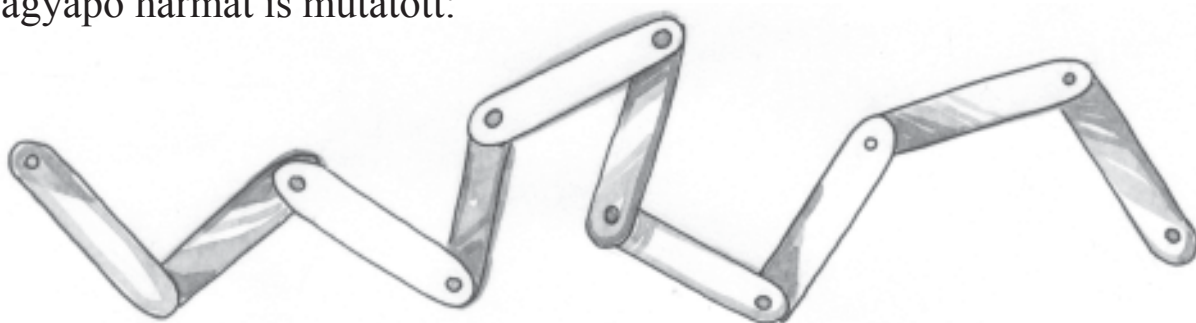
zerge – rezeg

zsabó - ...

Nagyapó tréfái

A métermérő

– Játsszatok! – mondta nagyapa vacsora után a gyerekeknek.
– Nincs mivel. – felelték a gyerekek.
– Játsszani mindennel lehet. Gyuri, a te zsebedből egy métermérő áll ki.
Azzal is lehet.
– Mit?
– Csinálj belőle csillagot.
Persze, a gyerekek nem tudtak a métermérőből csillagot csinálni.
Nagyapó hármát is mutatott:

Aztán azt is megmutatta nagyapó, hogy a méterrel (ami tíz részbe hajlik), hogyan lehet minden betűt kiformálni.

Gárdonyi Géza nyomán

1. Szóépítés

rajz

raj-zol

raj-zol-tam

meg-raj-zol-tam

meg-raj-zol-tat-tam

hajt

ösz-sze-hajt

ösz-sze-haj-to-gat

ösz-sze-haj-to-gat-hat

ösz-sze-haj-to-gat-ha-tó

2. Formálj betűket métermérővel!

Ismételj!

mássalhangzó

egyjegyű ' \

d D dz dzs

háromjegyű

„

kétjegyű

D betűvel dárda, dudli,
dunya alatt jó aludni,
dada dajkál, dong a dongó,
dinnyét enni is nagyon jó...

Végh György

1. Ismered Dongó Danit? Olvasd el a róla szóló verset!

Dingő-döngő	darázsfinak,
Dongó Dani	daliának
dedós danát	dehogy dukál
dajkadanát	Dedós dal.
dudorászik	Dalolj Dani,
derűsen.	diadalról,
Darázs Dömét	deli, délceg
dédelgeti,	darazsakról,
dajkálgatja.	dicső darázs-
Döme dünnyög,	daliákról
duzzog, dohog,	dongódalt!
dühösen.	
Daccal dongja	
dajkájának,	

Murayné Szy Éva

2. Mit csinál Dongó Dani? dúdol, dédelget, dajkál
Mit csinál Darázs Döme? dünnyög, duzzog

3. Kösd össze, ami összetartozik!

dzsipp	cselgáncs
dzsessz	terepjáró
dzsúdó	muzsika

4. Olvasd el a szavakat! Másold le egybe, majd elválasztva!

bodza – bo-dza
madzag – ma-dzag

5. Szómagyarázat

dudli – cumi, cucli

Lopódkodó

(részlet)

Az erdőben élt egy róka,
a sűrű bodzabokorban.
Bodzaág fődte a nyílást
a ravasz szűk otthonát.

Szürkületben, este felé
lopószik az ólak felé.
Lopódkodik tyúkot hozni,
libát, kacsát, tojást lopni.

Ha a Bodri nem jött volna,
farkát el nem csípte volna,
rókánk tovább lopódkodna,
mesénk tovább tartott volna.

Murayné Szy Éva

1. Szóépítés

bo-dza
bo-dza-ág
bo-dza-bo-kor
bo-dza-bo-kor-ban
bo-dza-vi-rág
bo-dza-vi-rág-ra

lo-pa-kod-ni
lo-pa-ko-dik
lo-pa-ko-dó
lo-pódz-ko-dó
lo-pódz-kod-ni
lo-pódz-ko-dik

2. Felelj szóban!

Hol élt a róka?
Hová igyekezett szürkületkor?
Mi lett a vers vége?

Ismételj!

mássalhangzó

egyjegyű ,

b B p P

, egyjegyű

B betűvel béka, bárány,
nem alszanak soha párnán,
bölcs a bagoly, de a birka
azt sem tudja, mi az irka.

P betűvel paplan, párna,
rút a pulyka, szép a páva...

Végh György

Ejtőernyős leszek

Ha felnövök, gyerekek,
ejtőernyősnek megyek.

Repülőre felülök,
a felhőig repülök.

Szép ám fentről a vidék:
Látni terek tenyerét.

Fejem felett hirtelen
kilobban majd a selyem.

Fütyülök és nevetek,
hintázgatva libegek,

s ha a földre huppanok,
csak azt mondom: itt vagyok!

Kiss Dénes

1. Olvass függőlegesen, pontosan!

bölcs bagoly
puha paplan
piros pipacs

béka
véka
béke

irka
firka
birka

2. Jegyezd meg!

irka = füzet

Irka = Kárpátalja gyermeklapja

3. Felelj szóban! Mi leszel, ha nagy leszel?

4. Értelmezd!

baba – papa
bont – pont
bánt – pánt

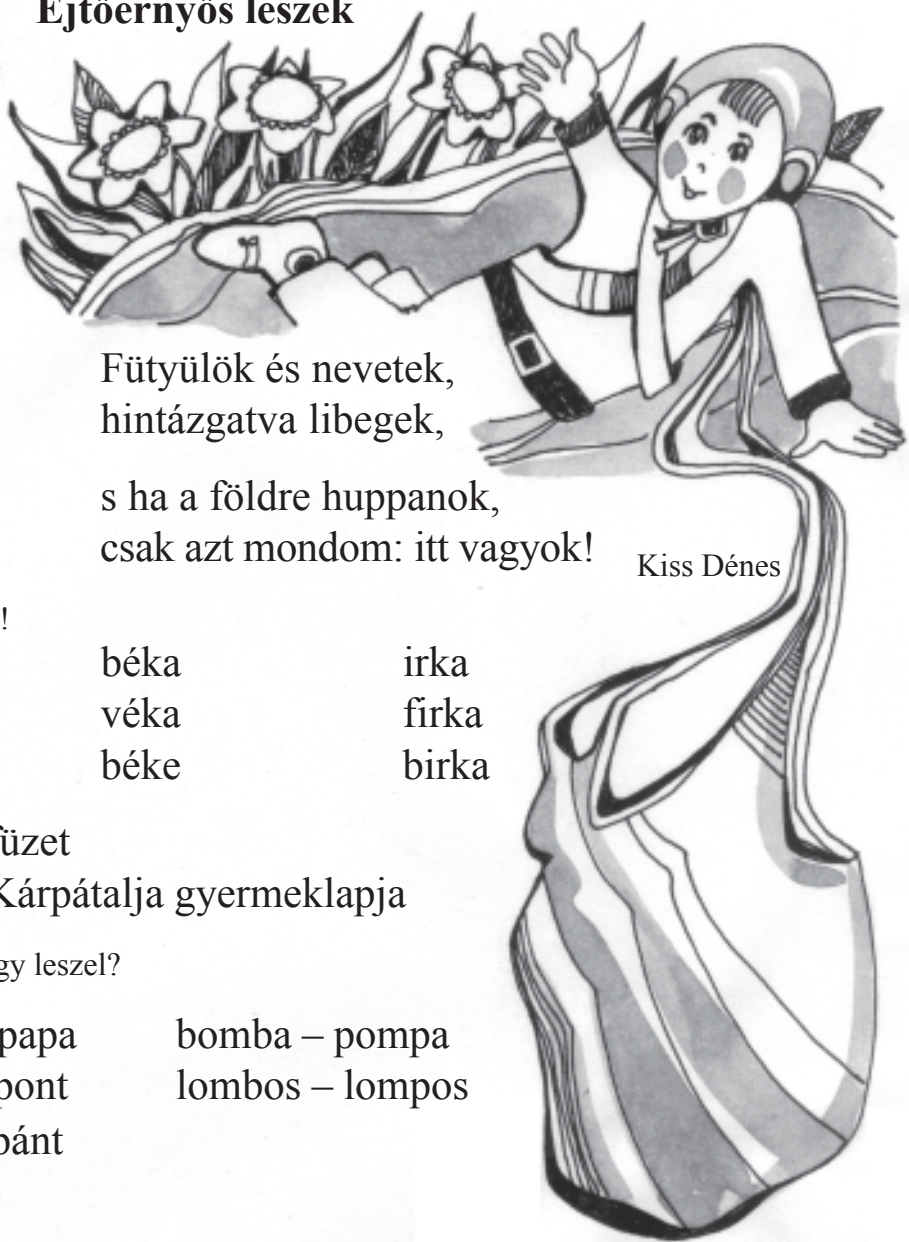
bomba – pompa
lombos – lompos

5. Nagybetű vagy kisbetű?

...ista
...ot

...aprika
...éla

...álma
...odri

Nagyapó tréfái

Furfangos csomókötés

Ahogy nagyapó az unokákkal uzsonnázott a kerti asztalon, jön egy hegyke-petyke cigány, és kéreget.

– Miért nem dolgozol? – kérdezi nagyapó. – Hiszen te egészséges ember vagy.

– Nincs munka – feleli a cigány.

– Hát mihez értesz te?

– Értek én mindenhez a világon.

– No, ha mindent tudsz, hát ihol ez a madzag: köss a közepére egy csomót, de úgy ám, hogy a két végét egy pillanatra sem ereszd el!

– Azt nem lehet.

– Dehogynem – feleli nagyapó.

A gyerekek is próbálgatják a csomókötést, de egyiknek sem sikerült. Ekkor nagyapó először keresztbe fonta a karját, azután így fogta meg a madzagot, egyik kezével az egyik végén, másikkal a másik végén. Amint szétbontotta a két karját, a madzag közepén csomó keletkezett.

Gárdonyi Géza nyomán

1. Próbáljátok ki ti is a furfangos csomókötést!

2. Szóépítés

próba
próbál
próbálgat
próbálgatják

bont
bontott
bontotta
szétbontotta

Ismételj!

mássalhangzó

egyjegyű ,

k K h H

, egyjegyű

K betűvel kard és kályha,
pőfékel bár, de nincs pipája...

H betűvel hattyú, hinta,
hegedűből nem lesz tinta...

Végh György

1. Vers. Olvasd el többször!

Kurta történet

Kirepült a kérész,
bekapta a
kárász,
az az éhen-
kórász...
kurta
egy történet!
Mint a
kérészélet...

Szalai Borbála

2. Mit jelent?

kérész, kárász, éhenkórász, kurta

Hintadal

Lendül fölfelé hintám,
magasra száll.
A föld királya lettem, lám,
meg az egeké.
Városon, erdőn lettem, lám,
király.
Lendül fölfelé gyors hintám...
S már száll lefelé.

3. Szóépítés

hin-ta

hin-tá-zunk

hin-táz-zunk

ma-gas

ma-ga-sabb

leg-ma-ga-sabb

tü-re-lem

tü-rel-mes

tü-rel-met-len

Mese

Hinta-palinta

Egyszer Ancsát elvitte az apja a játszótérre. Mérleghinta is állt ott. Úgyis nevezik, hogy libikóka. Ancsa minden áron hintázni akart az édesapjával. Ő ült hát a hinta egyik végére, apja meg a másikra. Hopp! Ancsa egyszeriben fent volt a magasban, de apa a másik végén, a földön maradt.

– Hintázzunk! Hintázzunk! – visította türelmetlenül a kislány.

De a hinta nem mozdult.

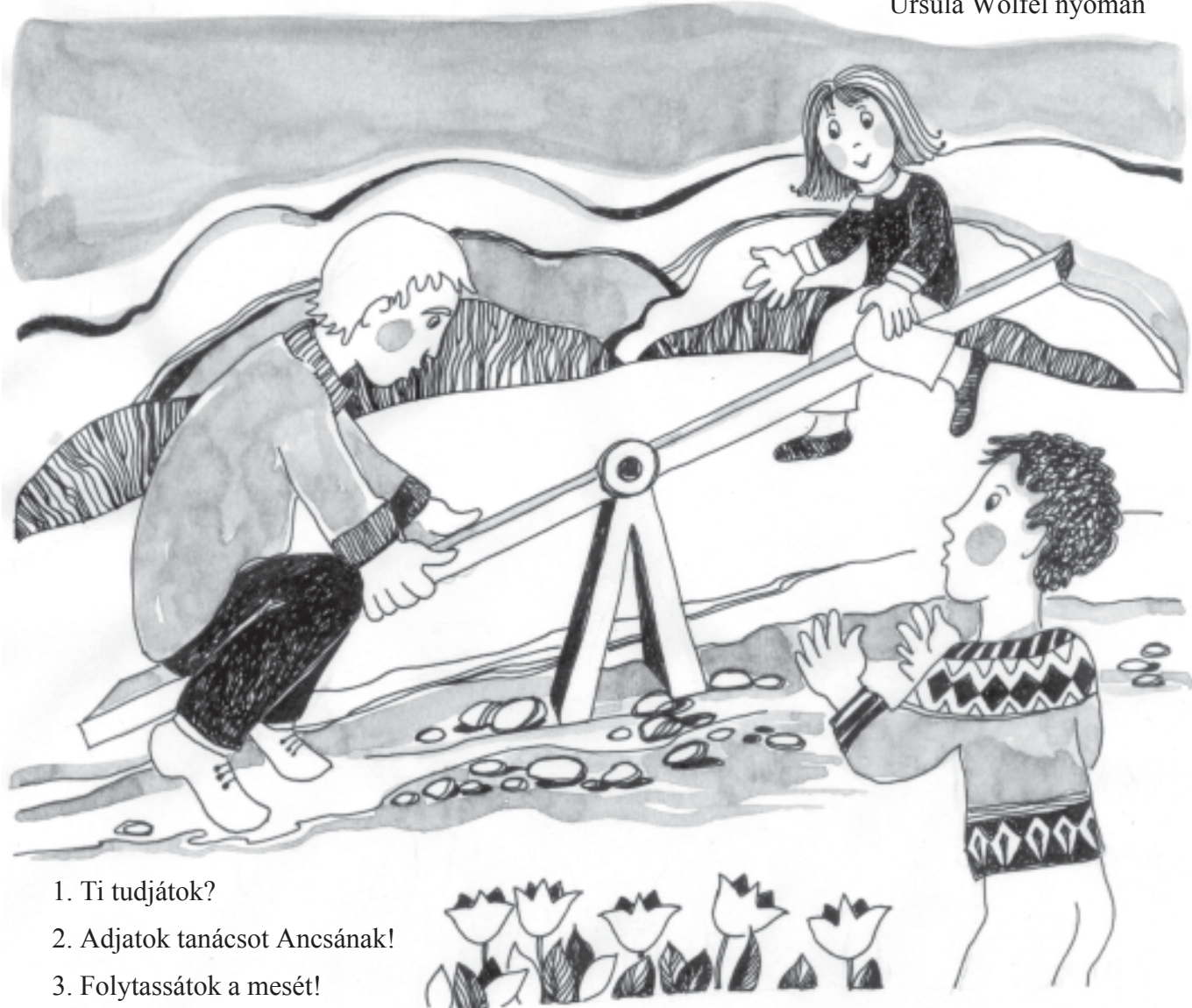
Egy piros sapkás fiú érkezett ekkor a térre.

– Hadd üljek fel melléd! – kérte Ancsát. Édesapja leszállt a hinta túlsó végéről, óvatosan leeresztette Ancsát. A kisfiú Ancsa mögé ült.

Ám amikor az édesapa újra elfoglalta helyét a hintán, a gyerekek megint csak a magasba lendültek. A hinta újra megállt.

Mi lehet az oka? – türelmetlenkedett a két gyerek.

Ursula Wölfel nyomán

1. Ti tudjátok?
2. Adjatok tanácsot Ancsának!
3. Folytassátok a mesét!

Ismételj!

egyjegyű ' mássalhangzó
f F v V ' egyjegyű

F betűvel fagylalt, fóka,
a farkas az sosem róka...

V betűvel vércse, villany,
gyors a vizsla, szinte villan...

Végh György

Kis furulyám

Nagyapóval
faragtunk egy
csodálatos furulyát.
Különös, hogy
mire képes
ez a vékony fűzfaág.
Ha megfújom,
zengő trillát
szólaltat meg hirtelen,
máskor pedig
kakukk hangját
utánozza hangszerem.

Hogyha reggel
önfeledten
fűtyülni kezd a rigó –
kis furulyám visszhangozza:
- Tili-tuli-tilió!
No de nemcsak
madárhangon
szól e fűzfafurulya!
Sok szép dalt is
rejt magában...
elárulta nagyapó!

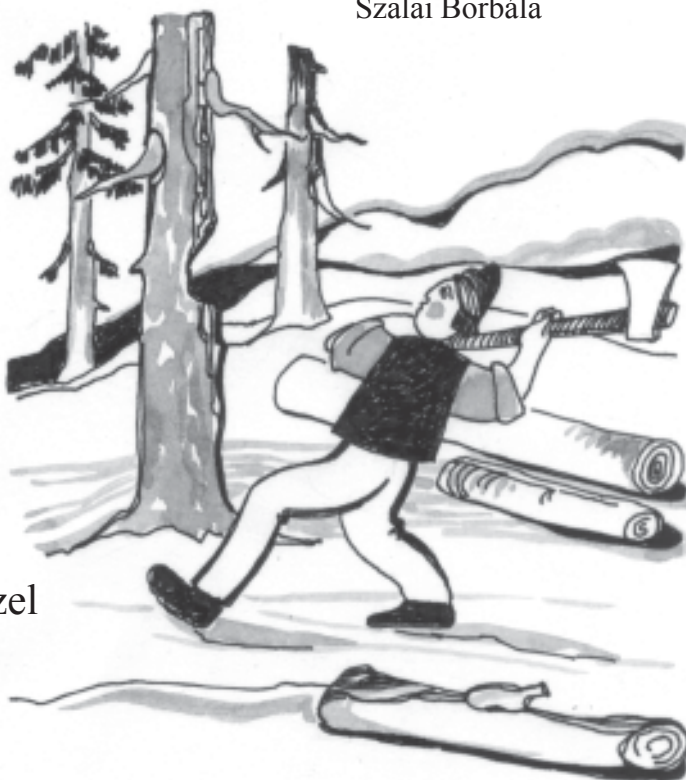
Szalai Borbála

1. Favágó mondóka

Fenyves erdő végén
egy vén favágó él.
Nagy fejszével fát vág,
kidőlnek a szálfák,
vagy fűrészszel fát dönt,
s abból van a jó rönk.

2. Gyakorolj!

mi? – fűrész
mit csinál? – fűrészszel
mivel? – fűrészszel

Mese

A favágó és a vízitündér

Egy favágó beleejtette fejszáját a folyóba. Bánatában sírva fakadt.

A vízitündér meghallotta a sírást. Megsajnálta a favágót. Felhozott a folyóból egy aranyfejszét, és megkérdezte:

– Ez a te fejszéd?

– Nem, nem az enyém! – válaszolt a favágó.

– A vízitündér erre egy ezüstfejszét hozott fel.

– Ez sem az enyém! – ismételte a favágó.

Erre a vízitündér felhozta az igazit.

– Ez már az én fejszém, szólt a favágó!

A vízitündér neki ajándékozta mind a három fejszét, mert őszinte volt.

Otthon a favágó megmutatta barátainak a fejszéket, és elmesélte, hogyan járt. Erre az egyik elhatározta, hogy ugyanúgy tesz. Lement a folyóhoz, szántszándékkal beleejtette a fejszáját a vízbe, s ő is elsírta magát. A vízitündér megjelent az aranyfejszével, s ezt kérdezte:

– Tied ez a fejsze?

– Az enyém, enyém! – kiáltotta örömmel a favágó.

A vízitündér azonban nem adta oda az aranyfejszét, sőt még a sajátját sem adta oda, mert hazudott.

Lev Tolsztoj

1. Szómagyarázat

szántszándékkal = akarattal

2. Kis barátom! Ugye te mindig igazat mondasz?

3. Ne feledd, hamarabb utol lehet érni egy hazug embert, mint a sánta kutyát!

4. Mit tanultál a meséből?

Ismételj!

mássalhangzó

egyjegyű ' ' egyjegyű

j J m M r R

" egyjegyű

J betűvel Jancsi, Julcsa,
jaguárnak nincsen kulcsa...

M betűvel meggy és málna,
mozdony minden gyermek álma...

R betűvel ringló, rigó,
recseg-ropog a rádió...

Végh György

Cicalány és cicafi

Miá, miá, cicalány, –
a jó vaját
szereti csak,
meg a tejet igazán.

Miú, miú, cicafi, –
jobb falatot,
egeret fog:
a híg tejet megveti.

Kecskés Béla

1. Találós kérdés

Földön fut
négykézláb,
lábamnál
játszik,

estére
nagyra nő,
éjjel
nem látszik,

követne,
akkor is,
ha vízen
járnék.

(árvék)

2. Nyelvtörők

a.) Jó nyár jár rája.

b.) Répa, retek, mogyoró, korán reggel ritkán rikkant a rigó.

c.) Nem minden szarka farka tarka,
csak a tarka fajta szarka farka tarka.

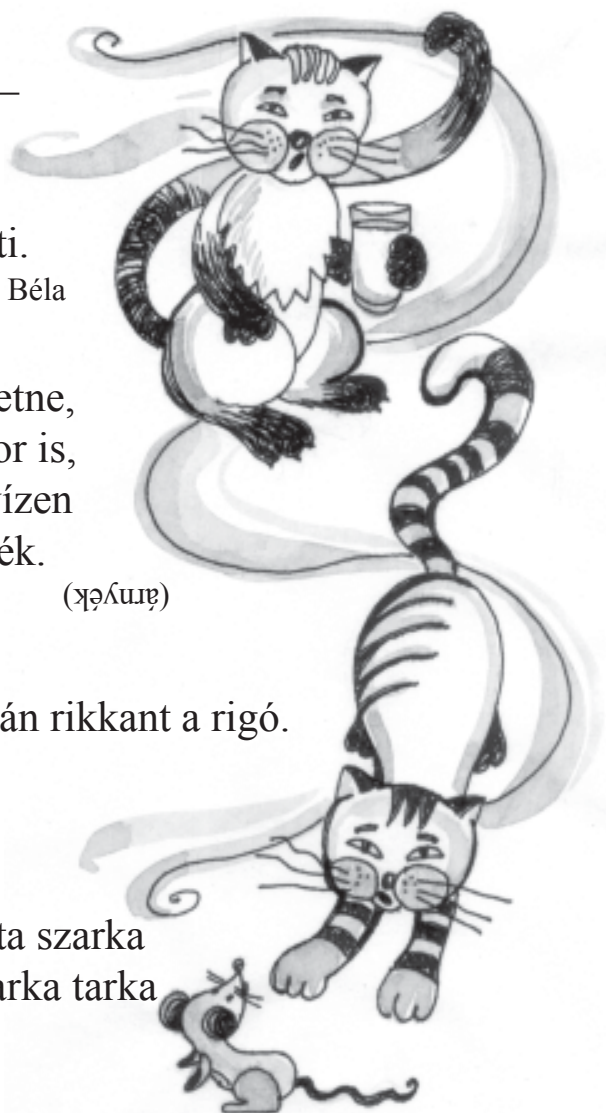
3. Olvass pontosan! Értelmezd!

szarka farka
tarka szarka
tarka szarka farka

tarka fajta szarka
szarka farka tarka

4. Közmondás

Amit Misi megtanult, Mihály sem felejtí.

Nagyapó tréfái

A torta

Nagyapóék lakodalomban voltak. Amikor a tortára került a sor, nagyapó azt mondta:

– Ki közületek a legjobb számoló, gyerekek?
– Jancsi – felelték egyhangúan.
– Hát, Jancsi, mondd meg nekem: hogyan lehet ezt a tortát három metszéssel nyolc darabra vágni?

– De már ezt én sem tudom – szólalt meg egy öregúr.

– Könnyű pedig – felelte nagyapó.

S fogta a kést, és legelőször is két vágással keresztben négy részre vágta a tortát.

– Még most se tudjátok?

– Most sem.

A nagyapó egy kanyarintással kört vágott a torta belsejébe, mire a torta szépen nyolc darabra esett.

Gárdonyi Géza

A három pösze

(magyar népmese)

Egy asszonynak volt három lánya. Egyik csinosabb, mint a másik, mégse akadt kérőjük, mert mind a három pösze volt. Csúnyán, hibásan beszéltek.

Egyszer idegen faluból jött egy legény. Megkérdezte, van-e eladó lány a háznál.

– Van három is – felelte az anya.

– Melyiket választja?

Leültette a legényt. Feltette a tűzhelyre a fazekat, meg a lábos tejet, aztán beszaladt a szobába.

– Aztán csinosítsátok ki magatokat, ügyesen forgolódjatok a vendég körül, de egy árva szó nem sok, annyit se szóljatok.

A lányok úgy tettek. Nem szóltak semmit, csak mosolyogtak. Az asszony beszélt helyettük.

Mikor látta, hogy a fiúnak tetszenek a lányai, szíve majd kiugrott örömeiben, minden egyébről megfeledkezett.

Egyszer csak látja a legkisebb lány, hogy fut a tej. Felugrik, és ijedten kiáltja:

– Put a té! Put a téj! Édöszanám!

Mire a középső rászól szigorú hangon:

– Ne főlj, te, nem fabad főlni.

A legöregebb meg büszkélkedik:

– Ládd, én ed tót te tólok!

A kérő kimeredt szemmel bámult rájuk, aztán fogta a kalapját, és elment, a kávé sem várta meg.

Átdolgozta Beke Margit

1. Mondjátok el, hogy hol hibáztak a lányok, és javítsátok ki!

III. fejezet

Ősz

Itt van az ősz, itt van újra

(részlet)

Itt van az ősz, itt van újra,
S szép, mint mindig, énnekem.
Tudja Isten, hogy mi okból
Szeretem, de szeretem.

Petőfi Sándor

Őszi hónapok: szeptember, október, november

Cinegenaptár

Két madárka beszélgetett. Az egyik Picinyke, a cinege, a másik az Öreg Veréb.

– Milyen hónap következik? – kérdezte Picinyke.

– **Szeptember** – felelte az Öreg Veréb. Az ősz első hónapja.

– Kár, hisz akkor a nap már gyengébben süt.

– Talán jó is így, többet alhatok, mert hosszabbodnak az éjszakák.

– De gyakrabban esik az eső. Kinek jó az?

– Azért vannak még meleg napok. A fák lombja is felölti színes lombját.

– Nini, mennyi madár! Vándorútra készülnek. Van köztük fogoly is, meg mindenféle vízi madár.

– Az egyik bokron cinegecsapat tart pihenőt. Ezeknek bemutatkozom – gondolta Picinyke.

Egyszerre csak – durr! Két fogoly már élettelenül fekszik a földön. Az egyik cinege pedig ijedtében lefordul az ágról.

Hamarosan feltűnt egy vadász. Mögötte egy kislány. A két fogoly bekerült a vadásztáskába. Az ijedt cinegét pedig a kislány vízzel felélesztette.

A madárka hálásan nézett a kislányra. Kitárta szárnyait és felröppent. Picinyke mellé húzódott. A kislány meglegedve futott apja után.

Bianki meséje nyomán

1. Mondd el a mesét! Segít a kép.

1. Milyen az ősz?

Szép az ősz. Színesek a falevelek.

Vidám az ősz. Gesztenyék bújnak meg a színes falevelek alatt. Felszedjük a gesztenyét. Bukfencezünk a lehullott leveleken.

Jó az ősz. Sok gyümölcsöt lehet enni.

Szomorú az ősz. Szürke az égbolt. Gyakran esik az eső. Elrepülnek a vándormadarak.

Tóth Beatrix nyomán

2. Milyen az őszi falevelek színe?

sárga

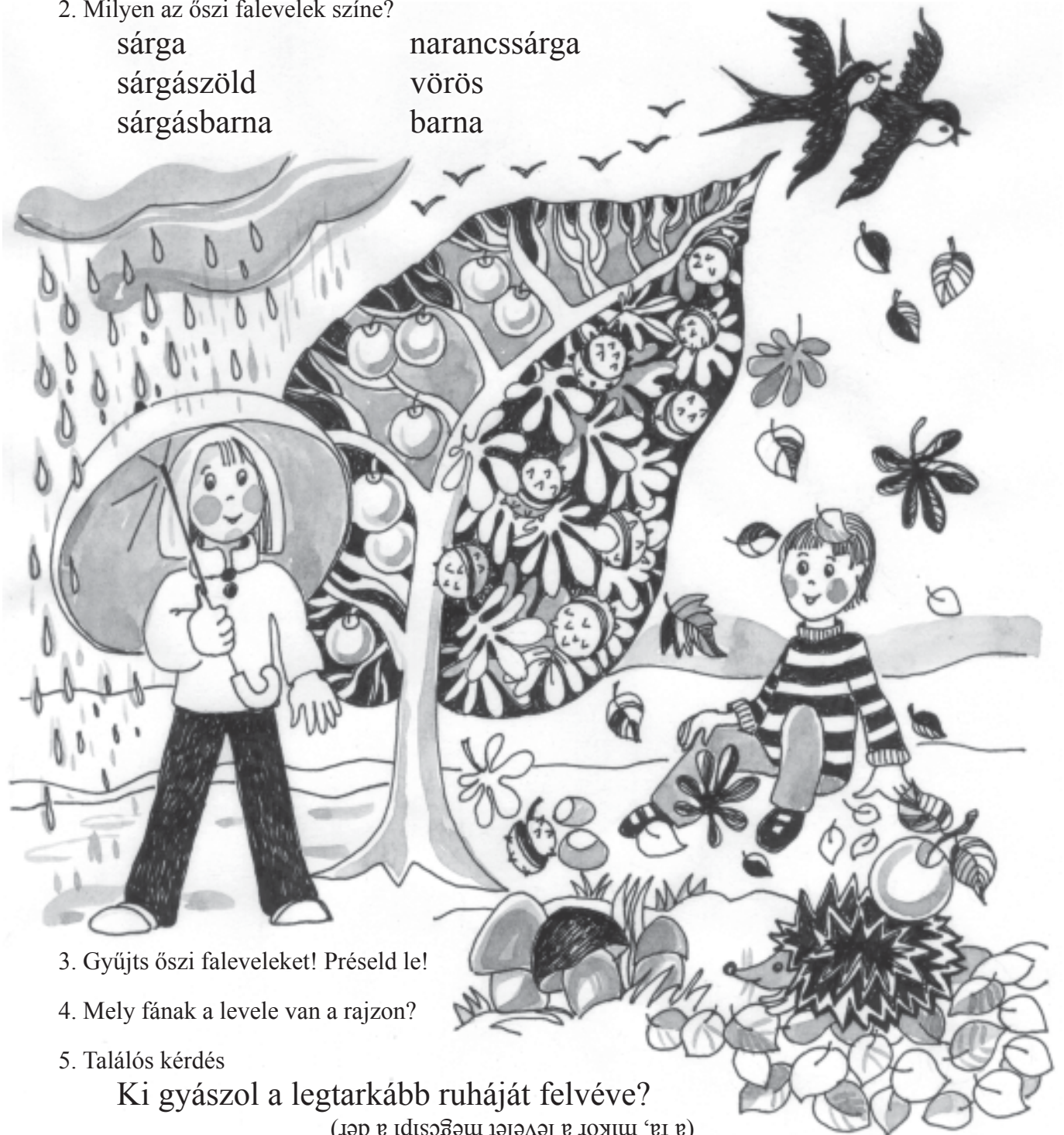
narancssárga

sárgászöld

vörös

sárgásbarna

barna

3. Gyűjts őszi faleveleket! Préseld le!

4. Mely fának a levele van a rajzon?

5. Találós kérdés

Ki gyászol a legtarkább ruháját felvéve?

(a fa, mikor a levelét megcsípi a dér)

Őszi népszokás

Lekváfőzés

Az üst fölött
ezüst gőz,
dédnagyammi
lekvárt főz:
szilvalekvárt,
perpencét,
ínycsiklandó
csemegét;
mit miközben
kavargat

Réka s Ilka
nyalogat,
s mely, ha forró
nem volna,
mind egy csöppig
elfogyna,
még mielőtt
a bögre
megtelhetne
télre.

Mészöly József

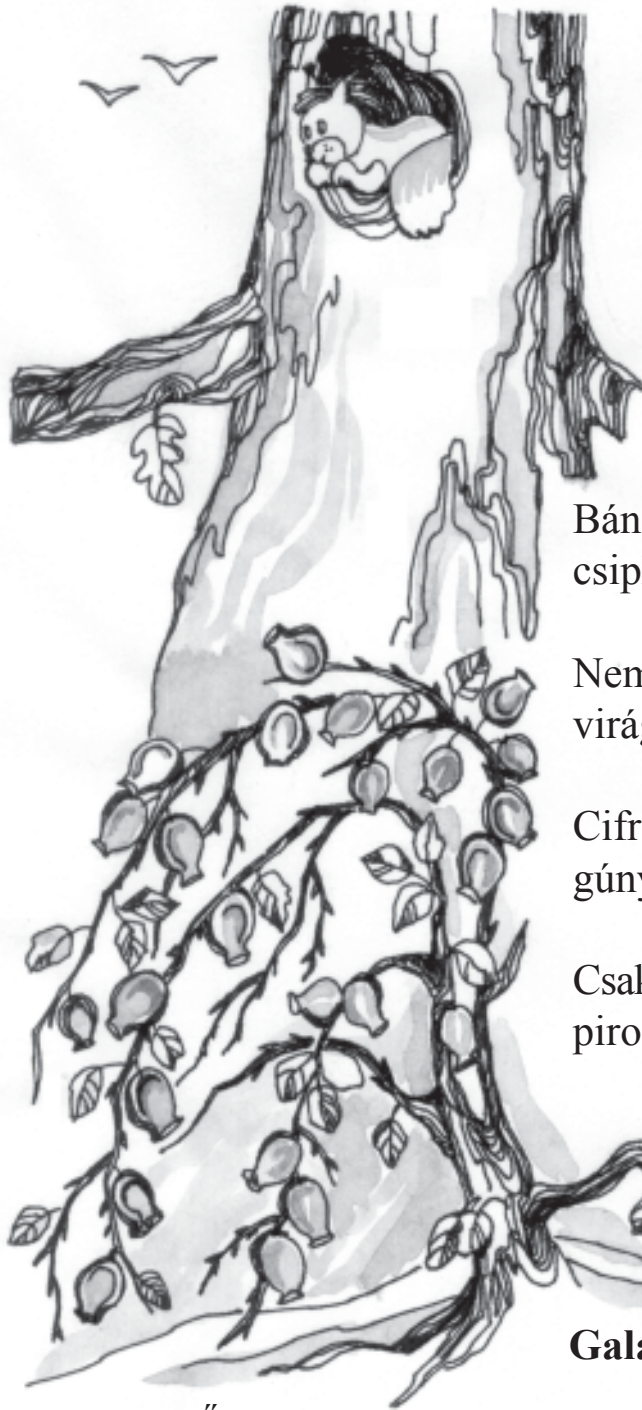
Az én kertem

Az én kertem olyan kert,
fogta magát, útra kelt,
elől ment az almafa,
utána a szilvafa,
de gondolta a dió,
nem lesz ebből semmi jó,
visszafordult, itt maradt -
egy fám mégis csak maradt!

Zelk Zoltán

1. Találós kérdés

Melyik várban nincs katona?
(a lekvárban)

Szeptember

Vadludak úsznak sorjában,
tolluk reszket a tócsában.
Hullik, roppan a fák lombja,
mókus búvik az odvakban.

Tarbay Ede

Bánatos a csipkebokor

Bánatos a
csipkebokor,
csipkeág...
Nem visel már
virágdíszes
rokolyát.
Cifra, fodros
gúnyája, hej,
oda ám!
Csak egy gyöngysor
pirosodik
a nyakán...

Hamarosan
jönnek a nagy
hidegek,
még a piros
kaláris is
lepereg...
Kopár lesz a
csipkebokor,
csipkeág –
tó tükrében
meg se nézi
már magát.
Szalai Borbála

Galagonya

Őszi éjjel
izzik a galagonya
izzik a galagonya
ruhája.
Zúg a tüske,
szél szalad ide-oda,
reszket a galagonya,
magába.

Hogyha a hold rá
fátylat ereszt:
lánnyá válik,
sírni kezd.
Őszi éjjel
izzik a galagonya
izzik a galagonya
ruhája.

Weöres Sándor

1. Tanulj meg egy verset, rajzolj galagonyát, színezd ki!

Környezetünk: a fa

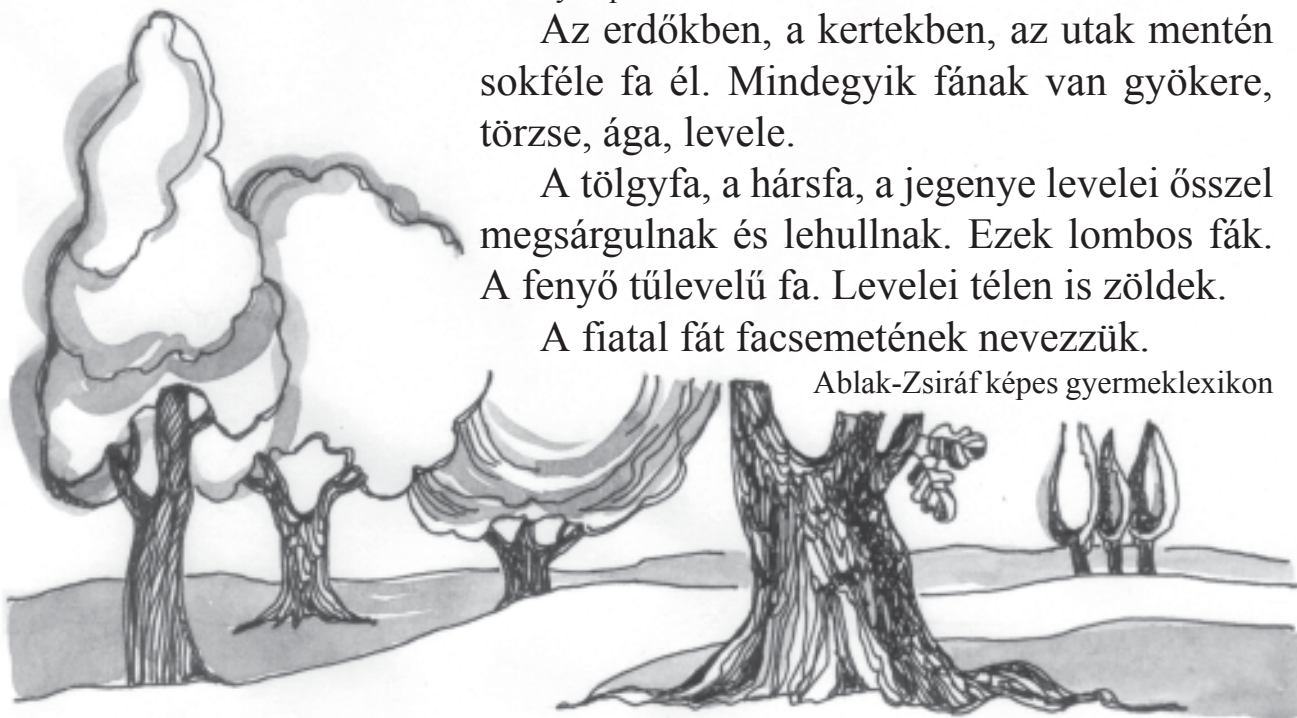
Olvasd el a címszót! Mit tudsz a fákról? Gyarapítsd tudásodat!

Az erdőkben, a kertekben, az utak mentén sokféle fa él. Mindegyik fának van gyökere, törzse, ága, levele.

A tölgyfa, a hársfa, a jegenye levelei ősszel megsárgulnak és lehullnak. Ezek lombos fák. A fenyő tűlevelű fa. Levelei télen is zöldek.

A fiatal fát facsemetének nevezzük.

Ablak-Zsiráf képes gyermeklexikon

1. Fák és termésük. Ismered? Gyűjts makkot, gesztenyét, tobozt!

2. Tudod-e?

A fa törzsét sok mindenre használják. Fűtenek vele, házépítéshez állványokat készítenek belőle. Asztal, könyvszekrény, kerti pad, hegedű, furulya, ceruza, játékszer és még sok más tárgy is készül.

Ablak-Zsiráf

3. Találós kérdés

Tavasszal megpihensz alatta,
nyáron hűs árnyat ad neked.
Ősszel fiait neked adja,
téli éleszt a tüzet.

(aj)

A kis tölgyfa és a gomba

Egyszer egy kis gomba nőtt ki a földből. Törzse kövér volt, és félrecsapott sapkát viselt.

– Hallod-e bácsika, hány éves vagy? – kérdezi a gomba a kis tölgyfától.

– Most léptem a harmadikba – felelte a kis tölgyfa.

– Én csak most bújtam ki a földből, de lám, már majdnem akkora vagyok, mint te. Mi lesz később? Menj csak innen félre, bácsika, mert ha nőni fogok, nem lesz elegendő hely számomra!

– Várj csak – szólalt meg a kis tölgyfa. Várj csak három napig, aztán majd meglátjuk, hogy lesz.

Eltelt egy nap, eltelt kettő, s a gomba nőtt, egyre csak nőtt. Megijedt a kis tölgyfa.

A harmadik napon azonban a gomba oldalára kezdett dőlni.

– Hallod-e tölgyfácska, te még állsz? – kérdi a gomba.

– Állok.

– Én már kezdek dőlni. Valami bántja a fejemet.

Férges lett a gomba, elrothadt és szétesett.

A tölgyfa pedig még most is ott áll.

1. Olvass egy sort egy levegővétellel!

kis tölgyfa mellett

egy gomba nőtt

majdnem akkora vagyok

várj három napot

már kezdek dőlni

tölgyfa még áll

2. Mondd el a mese tartalmát! Mit tanultál belőle?

3. Játsszátok el a mesét megszemélyesítve! Legyen mesélő is.

Környezetünk

1. Nézd meg a képeket! Mit ábrázolnak? Mondd el!

alma

almafa

almaszedés

dió

diófa

dióverés

szőlő

szőlőtőke

szüretelés

2. Jegyezd meg!

egy
alma

fa

levél

több
almák

fák

levelek

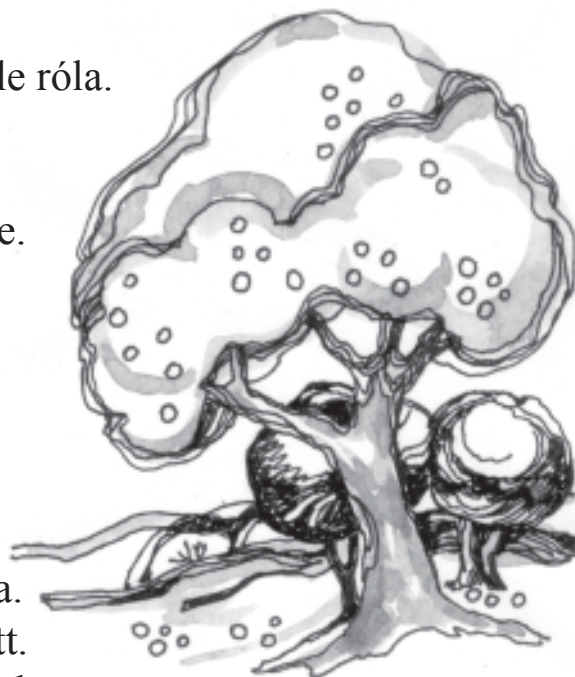
3. Találós kérdés

Sok a szeme, mégse lát. Mi az?

(9192S)

Egy almafa története

Vadalmafa nőtt az erdőben.
Ősszel apró, savanyú almák hullottak le róla.
A madarak lakmároztak belőle.
Fölcsiipegették még a magját is.
Egy magocska azonban bebújt a földbe.
Ott is maradt.
Tavasszal a nap melegítette a földet.
A magocskából szép kis almafa nőtt.
Arra járt egy kertész.
Kiásta a fácskát.
Hazavitte.
Otthon jó földbe ültette, majd beoltotta.
Egy pár év múlva az almafa kivirágzott.
A virágok helyén hamarosan almák nőttek.
Őszre a megérett almák már pirosak, zamatosak voltak.

1. A mese és a képek alapján egészítsd ki a szavakat mondattá!

nőtt	lehullottak	lakmároztak	bebújt
melegítette	nőtt	kiásta	hazavitte
elültette	beoltotta	kivirágzott	megérett

2. Mondd el az olvasmány tartalmát!

3. Találós kérdés Gyümölcs vagyok, édes vagyok,
Ha megértem, piros vagyok.
Télen elrejt jól a szalma,
Mi is volnék, ha nem ...

Október

Kisöccsétől, Szeptembertől
búcsút vesz és útra kél,
paripája sűrű felhő,
a hintója őszi szél.

Sárga levél hull eléje,
amerre vágtatva jár,
félve nézi erdő, liget,
de ő vágtat, meg se áll.

Hová, hová oly sietve,
felhőlovas szélszekér?
Azt hiszed tán, aki siet,
aki vágtat, messze ér?

Dehogy hiszi, dehogy hiszi
hiszen nem megyen ő messze,
csak addig fut, míg rátalál,
a bátyjára, Novemberre.

Zelk Zoltán

1. Próbáld meg, meddig bírod olvasni egy
levegővétellel!

búcsút vesz
útra kél
sűrű felhő
őszi szél

sárga levél
vágtatva jár
félve nézi
meg se áll

hová, hová
szélszekér
aki siet
messze ér

dehogy hiszi
nem megy messze
míg rátalál
novemberre

2. Felelj szóban a kérdésekre!

Kitől vesz búcsút Október?

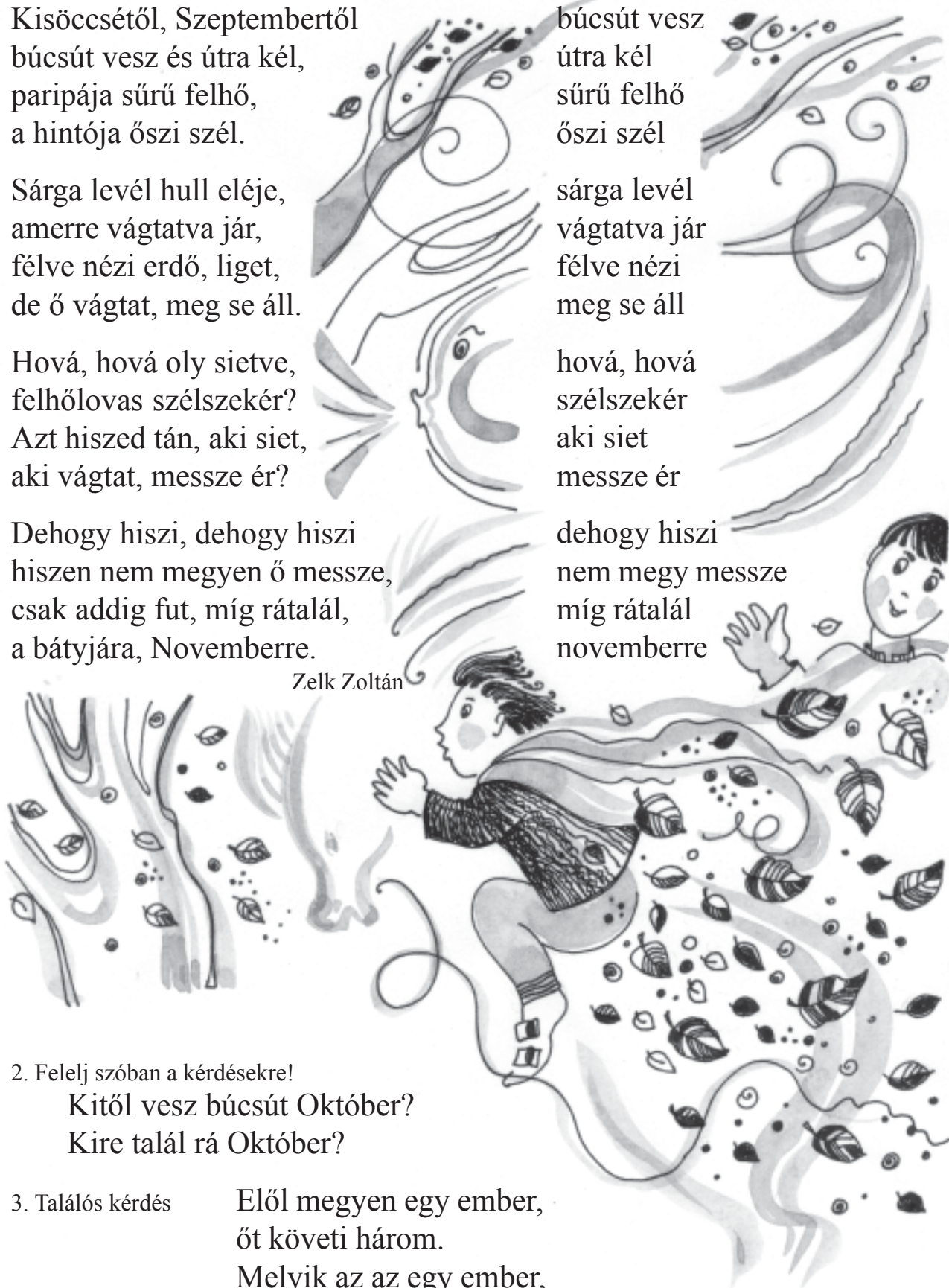
Kire talál rá Október?

3. Találós kérdés

Elöl megyen egy ember,
öt követi három.

Melyik az az egy ember,
és mi a többi három?

(szeptember, október, november, december)

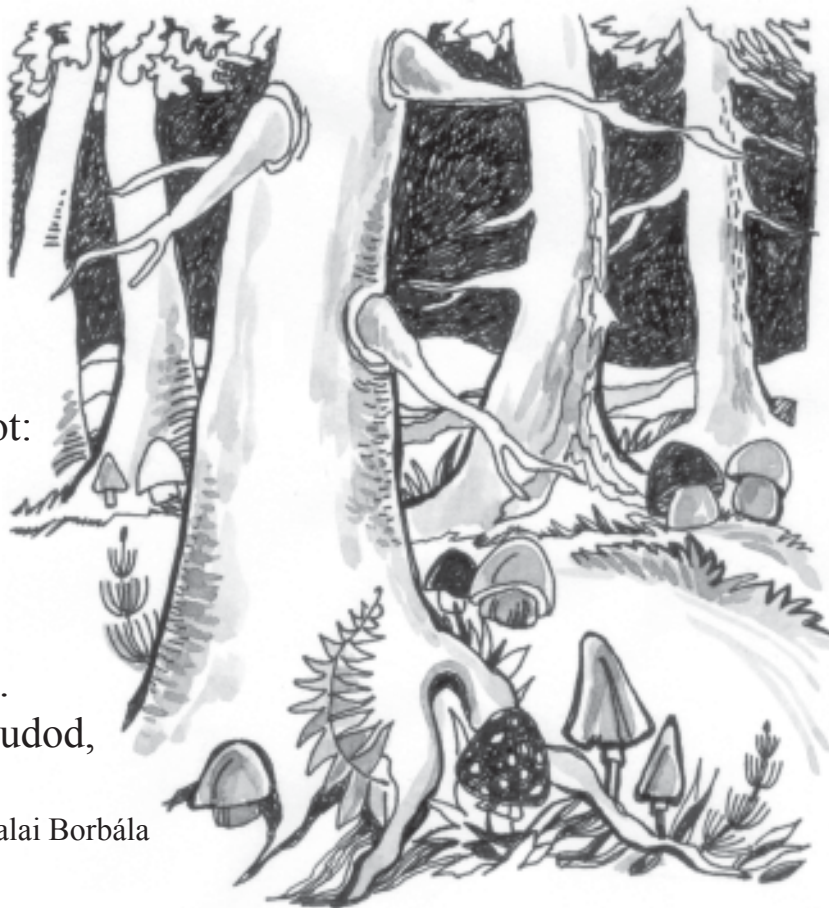

Találós kérdés versben

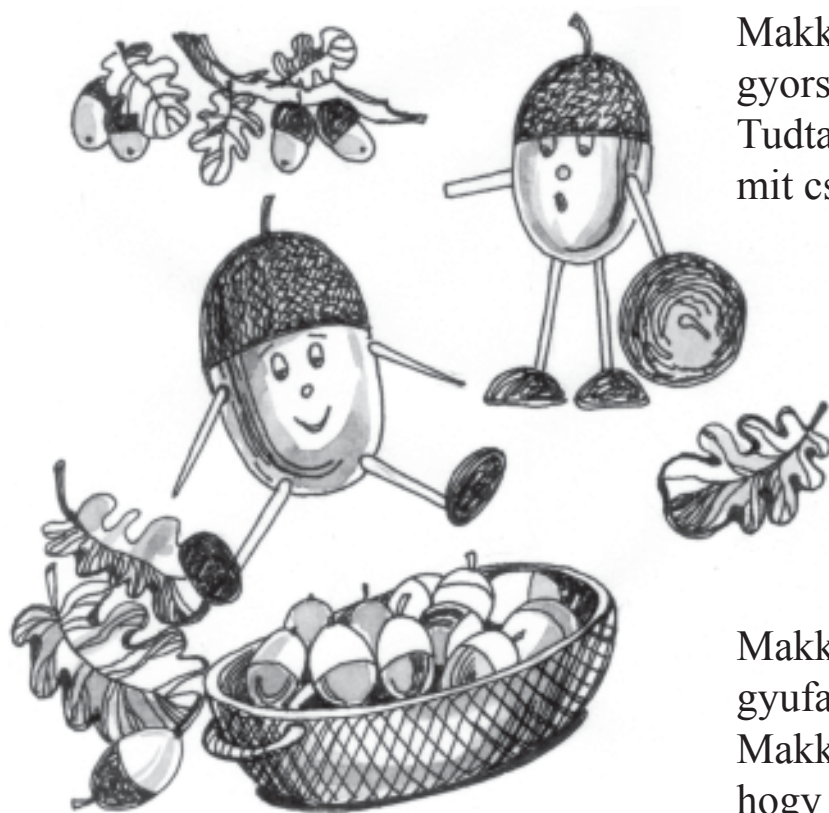
A kalap

Kis kalap, nagy kalap,
az erdőben sok akad.
Bokor alatt, fa alatt,
itt is, ott is van kalap.
Megtudtam, kik azok,
kik hordják a kalapot.
Köszöntem egy jó nagyot:
„Adjon Isten jó napot!”
Nem feleltek amazok,
nem emeltek kalapot,
mert nekik a fa alatt
fejükhöz nőtt a kalap! ...
Mondd meg nekem, ha tudod,
kik hordták a kalapot!

Szalai Borbála

1. A vers alapján rajzold le,
kik hordták a kalapot!

Makk-emberke

Makkot szedtem tölgy alatt,
gyorsan telt a nagy kalap.
Tudtam én már előre,
mit csinálok belőle:

kutyát, macskát,
gólyát, darut,
zsiráfot is,
hosszú nyakút,
csacsit, lovat,
bocit, kecskét,
s a végén egy -
makk-emberkét...

Makkból lesz a hasa, feje,
gyufaszáלבól lába, keze...
Makk kalap lesz a kalapja,
hogy ne fázzon a kobakja...

Szalai Borbála

2. Készíts te is makk-emberkét!
3. Keresd meg a versben, mit készíthetsz még makkból!

Ősz elején

(részlet)

Üres már a fecskefészek
itt az eszterháj alatt,
üres már a gólyafészek
tetejében a kéménynek...
Vándor népe ott halad.

Petőfi Sándor

Ezek vándormadarak:

fecske

gólya

daru

vadkacsa

vadliba

sárgarigó...

Ezek a madarak itthon telelnek:

cinke

veréb

varjú

szarka

harkály

vörösbggy...

1. Olvasd egy hangsúllyal az összetett szavakat!

előtag

utótag

összetett szó

fecske

fészek

fecskefészek

fecskefészkek

gólya

fészek

gólyafészek

gólyafészkek

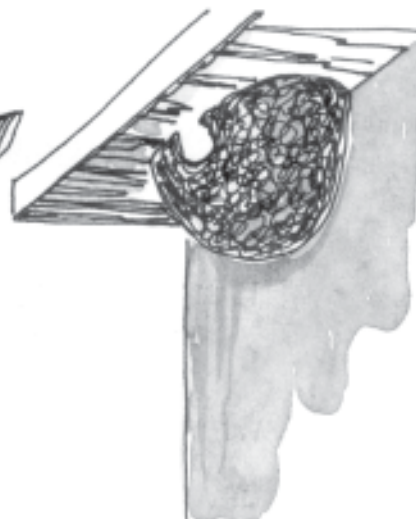
vándor

madár

vándormadár

vándormadarak

2. Melyik összetett szó felel meg a rajznak?

Költöző madarak

(részlet)

Ők nem látnak deres telet,
havat hordó fergeteget,
mégcsak a nyár hervadását,
a kék ködös őszt se látják.

Napfény: mikor útra kelnek,
napfény, mikor visszatérnek,
szép az idő, derűs, kedves –
boldogságuk mégse teljes.

Fájó szívvel szállnak messze,
verőfényes dél-földekre,
folyton-folyvást visszavágyva,
– erre a szép Tiszatájra...

Kecskés Béla

1. Olvasd el a verset többször! Értelmezd!

2. Melyik versszak tetszett? Tanuld meg!

3. Olvass függőlegesen, majd vízszintesen!

Mi? fény – fényes
köd – ködös
dér – deres

Milyen?

fényes nap
ködös ősz
deres tél

Valami készül

Elszállt a fecske,
üres a fészke,
de mintha most is
itt ficserészne,
úgy kél a nap és
úgy jön az este,
mintha még nálunk
volna a fecske.
Még egyelőre
minden a régi,
bár a szúnyog már
bőrét nem félti,
és a szellő is
be-beáll szélnek,
fákon a lombok
remegnek, félnek.
Valami titkon,
valami készül:
itt-ott a dombon
már egy-egy csősz ül.
Nézd csak a tájat,
de szépen őszi.

Kányádi Sándor

1. Szómagyarázat

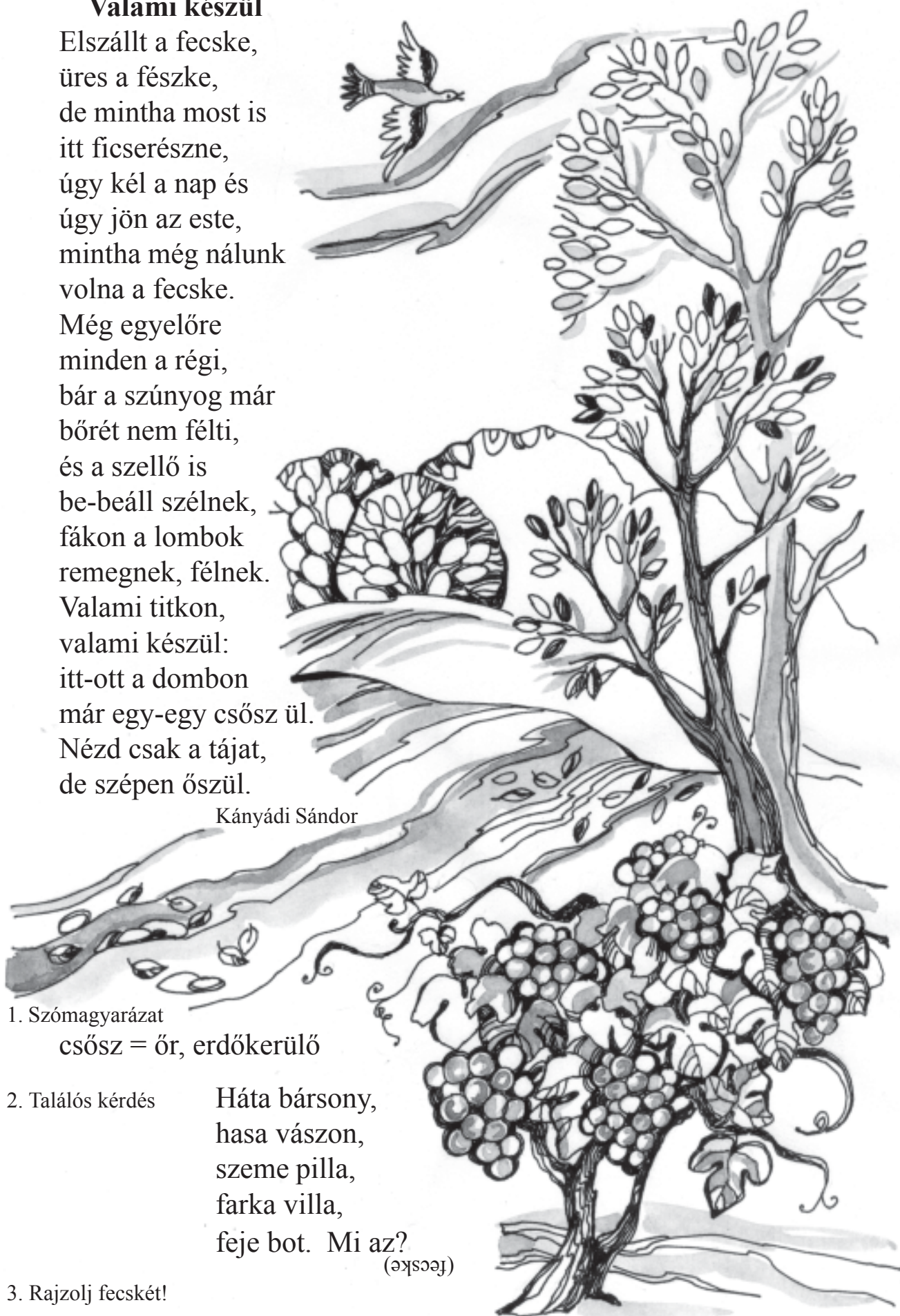
csősz = őr, erdőkerülő

2. Találós kérdés

Háta bársony,
hasa vászon,
szeme pilla,
farka villa,
feje bot. Mi az?

(fecske)

3. Rajzolj fecskét!

Isten veled, gólyamadár

A két gólyánk elment. Szent István király napján láttam őket utoljára a mezőn. Nem halásztak, csak álltak elgondolkozva a fűben mind a ketten. A fecskék vidáman csipogtak fölöttük a levegőben. Azok még nem gondoltak akkor az utazásra.

Furcsa két madárfaj a gólya meg a fecske. Tavasszal mindig idejön a másik világrészből: ősszel meg mindig visszatér a másik világrészbe. Ott nem raknak fészket, csak itt, nálunk.

Melyik hát az igazi hazájuk? A mi hazánk.

De hát miért megy el akkor tőlünk? Könnyű kitalálni. A tél nem terít nekik asztalt. Miből éljen szegény gólya? Éhen halna meg valamennyi.

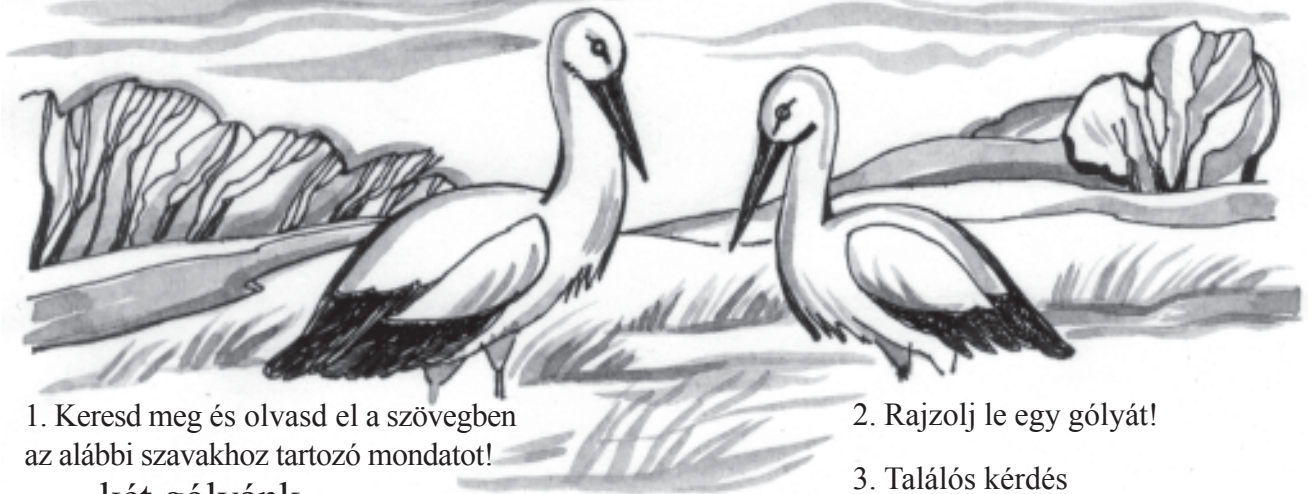
Talán éppen most kiáltja az egyik gólyafiú:

– Anyácskám, elfáradtam!

– Terjeszd ki a szárnyadat! – feleli bizonyára az anyja.

Az egész gólyacsapat kiterjesztett szárnnal leng a levegőben.

Gárdonyi Géza nyomán

1. Keresd meg és olvasd el a szövegben az alábbi szavakhoz tartozó mondatot!

két gólyánk
álltak elgondolkozva
csapongtak fölöttük
furcsa két madárfaj
ősszel elrepülnek
tavasszal visszatérnek
miért megy el

2. Rajzolj le egy gólyát!

3. Találós kérdés
Tó vizében lépeget
békák veszedelme,
békát fog, és messzi néz
fél lábon merengve.

4. Szómagyarázat

merengve = elgondolkozva, tűnődve

5. Szótagolj!

elgondolkozva, valamennyi, tavasszal, szárnnal.

Mese. Gyarapítsd tudásodat!

Hol volt, hol nem volt...

1. Olvasd el a címszót! Mit tudsz a meséről?

A mesében nincs lehetetlen: a mesebeli állatok beszélnek, a szőnyegen repülni lehet, a tündér a pálcájával báli ruhát varázsol Hamupipókének, a rettenetes szörnyeteg délceg királyfivá változik át...

Mi minden van a mesében?

Ablak-Zsiráf

2. Nevezzétek meg a képeket, olvassátok el az egyes mesék szereplőit!

hétfejű sárkány
repülő ló
ravasz róka
ördög
törpe
óriás
kígyó

királykisasszony
királyfi
üvegpalota
jóságos tündér
terülj asztalkám
gonosz boszorkány

Mese

Firtos lova

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy tün-dér-kis-asz-szony. Firtos várában lakott. Megszeretett egy szegény legényt, de a tün-dér-tör-vény olyan volt, hogy nem ta-lál-koz-hat-tak. Csak éjnek idején kerültek össze a tün-dér-kert-ben.

A legény minden este fel-lo-va-golt hozzá a meredek sziklán. A tün-dér-kis-asz-szony pedig a vár fokán várt rá.

Egy este jött is a legény. Nyúj-tot-ta a kezét. Ekkor a ló meg-sik-lott. A legény magával rán-tot-ta a tün-dér-kis-asz-szonyt. A mélybe zuhantak. A ló pedig fennakadt a szikla oldalán. Odatapadt, és kővé változott.

Valamikor a ló a tündéré volt. Tőle kapta a Firtos nevet, s ő a-ján-dé-koz-ta a legénynek.

Most pedig a lónak a színe vál-to-zá-sa után jár az idő. Talán azért, mert tündér lova volt.

Ha a ló fehér színt ölt, meleg napok járnak. Ha pedig színe meg-ső-té-te-dik, hosszú időre eső lesz.

Aki nem hiszi, járjon utána.

1. Értelmezd!

vár – valakire vár

vár – palota, kastély

2. Másold le a meséből az öttagú szavakat szótagolva, és egybe!

3. Magyarázd meg:

„... a ló fehér színt ölt...”

„...a vár fokán várt rá...”

4. A mese elolvasása után mondd el, amire emlékszel!

Mese

A szélkakas

(lengyel mese)

Büszkén ült a torony tetején a szélkakas. Aranyozott szárnya csillogott. Szél keringett felette. – Fjú, fjú... !

Hej-hó-hopp! – válaszolt a szélkakas, és megperdült a tengelye körül. Ekkor váratlanul oldalba vágta egy fecske.

– Bocsáss meg, pajtás, nem akartam. Tudod, mi újság? Itt az ősz...

– Tudom – szólt a szélkakas. Látom, sárgák a kertek, és a gyerekek iskolába mennek.

– No, látod?! Mi, fecskék, ilyenkor melegebb vidékre repülünk. Neked is van szárnyad, gyere velünk.

– Nem megyek, rázta meg a szélkakas aranyozott taraját. Itt maradok a torony tetején.

– De nemsokára itt a tél! – kiáltotta megijedve a fecske.

– Bádogból vagyok, nem árt nekem se fagy, se hó – nevetett a szélkakas. És milyen szép télen a város! Különben, én mutatom az embereknek, merről fúj a szél.

– Ez igaz – helyeselt a fecske. Akkor hát Isten áldjon, pajtás! – és elröppent.

– Viszontlátásra, tavasszal! – kiáltott utána a szélkakas, de még ki se mondta az utolsó szót, máris jobbra fordult, mert a szél ráfüttyentett.

Fjú, fjú!

IV. fejezet

Tél

Tél

Hó a mező takarója,
hűvös a nap, fogy a láng.
Délen a fecske, a gólya
gondol-e ránk?
Nincs dal az ég hidegében,
káróg a varjúsereg.
Mégis a szán fut a jégen,
gyerekek!

Weöres Sándor

Téli hónapok: december, január, február

Cinegenaptár

Az Öreg Veréb bemutatta Picinykének és Cecillének az új hónapot. **Decembernek** hívják. A tél kezdete.

Veszedelemes most az élet a mezőn, a folyón, az erdőben.

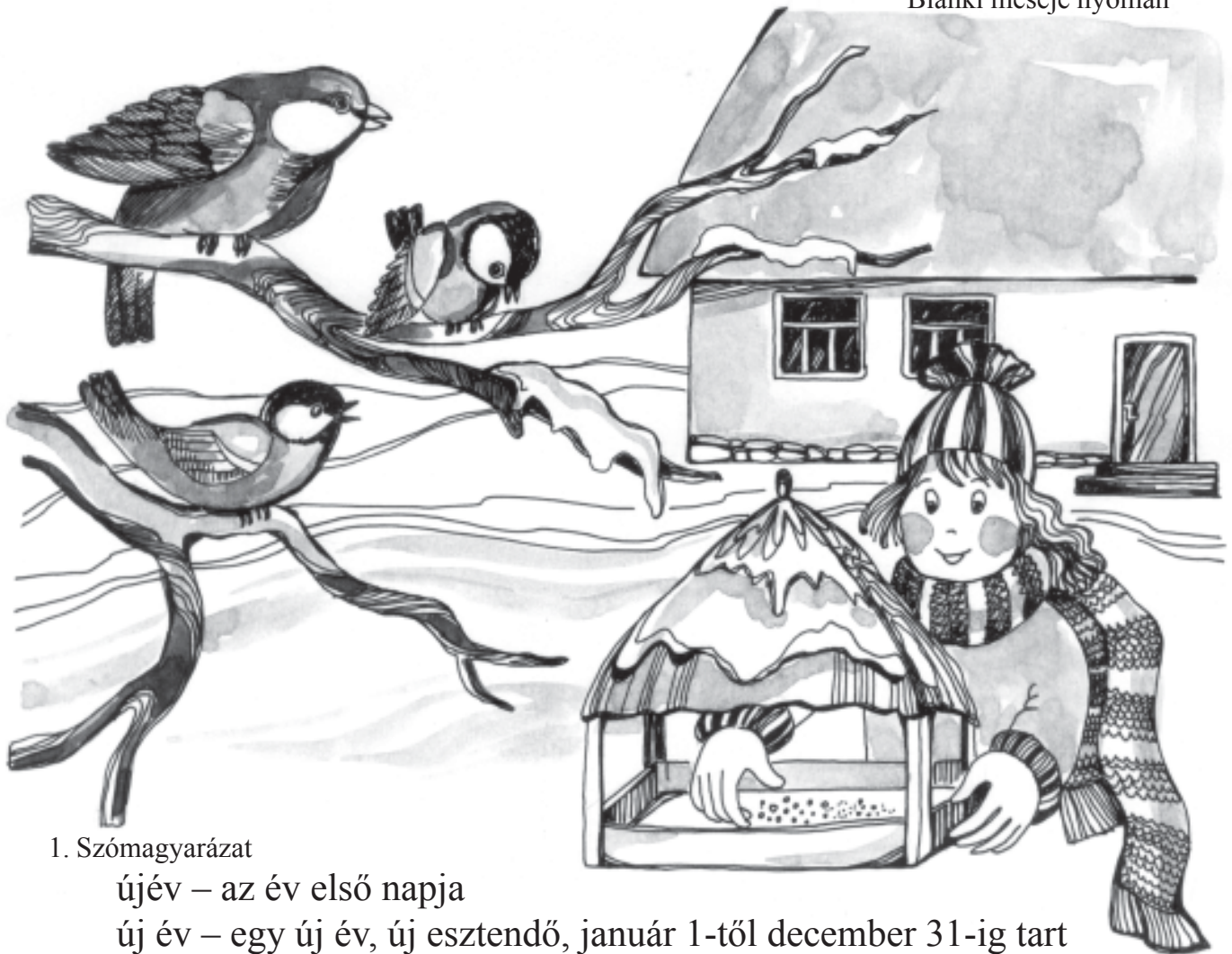
– Repüljetek el ahhoz a piros tetős házhoz. Láttam ott egy kislányt, cinegeodút faricskált egy fatuskón – mondta az Öreg Veréb.

Igaza volt az Öreg Verébnek.

Amikor elkészült a madárház, a vadász a fa törzséhez rögzítette. A kislány pedig magot szórt bele a madaraknak.

Estére fenyőfát díszítettek Másenykáék. Picinyke tudta, hogy a gyertyákkal, játékokkal feldíszített fenyő az újévet is elhozza, az új év pedig visszaadja majd a fényt, a meleget, a vidám élet örömét!

Bianki meséje nyomán

1. Szómagyarázat

újév – az év első napja

új év – egy új év, új esztendő, január 1-től december 31-ig tart

2. Mondd el a mesét! Segít a kép.

3. Találós kérdés

Melyik ember a legöregebb?

(december)

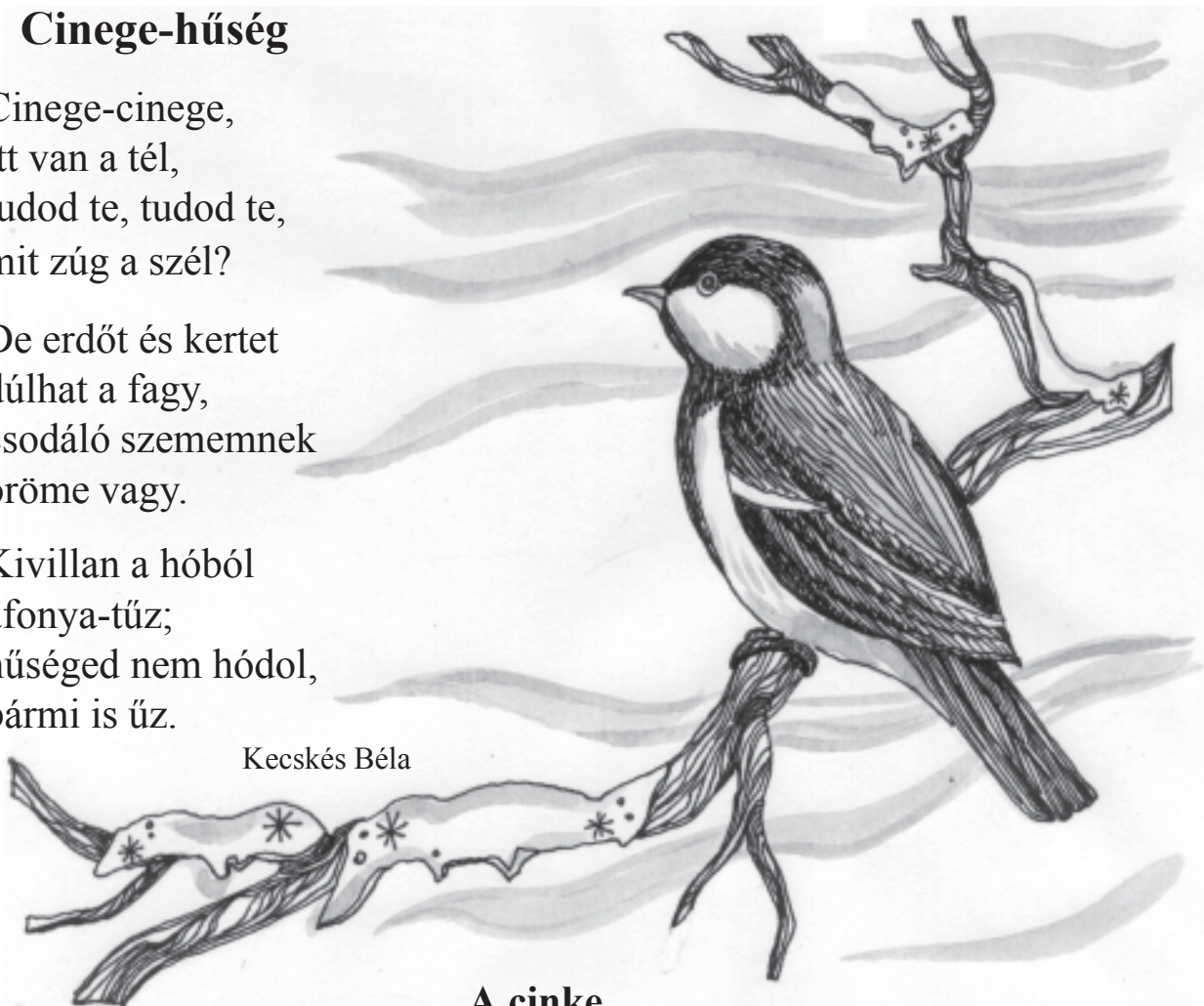
Cinege-hűség

Cinege-cinege,
itt van a tél,
tudod te, tudod te,
mit zúg a szél?

De erdőt és kertet
dúlhat a fagy,
csodáló szememnek
öröme vagy.

Kivillan a hóból
áfonya-tűz;
hűséged nem hódol,
bármilyen is űz.

Kecskés Béla

A cinke

Szegény cinke, kicsi cinke,
de szeretlek téged,
ősszel el nem költözől te,
ide köt az élet.

Az öreg tél ha beköszönt,
tudom, nagyon fázol.
Nem is találsz menedéket,
szerte a nagy tájon.

De én várlak, egyre várlak,
el nem kergetnélek,
megetetlek búzaszemmel,
megetetlek téged.

Repülj oda, ahova én
kiszórom a magot,
ha kevés lesz, csivíts egyet,
s még többet is adok.

Balog Balázs

1. Szómagyarázat

űz – kerget
dúl – pusztít, rongál
áfonya – növény

2. Mit jelent: „ide köt az élet”?

3. Másold le szótagolva: „nem találsz menedéket”, „megetetlek búzaszemmel”

4. Tanuld meg az egyik verset!

Jön a Mikulás

Azon a télen korán leesett a hó. A nyuszi elgondolkozva ballagott az erdő szélén. Egy tölgyfához ért. A fa alatt Barna Mackó tüzet rakott.

– Jó napot, Barna Mackó!

– Jó napot, Nyuszi.

– Minek az a tűz? – kérdezte a Nyuszi.

– Hogy minek? Ma este jön a Mikulás. Remélem ajándékot is hoz. Lehet, hogy fázni fog, meg éhes is lesz. Főzök egy kis levest. Mondd csak, Nyuszi, nem adnál a Mikulás-levesbe egy pár káposztalevelet?

– Szíves örömet – mondta Nyuszi, – és elrohant. Mire visszajött, ott volt Mókus, illatos fűvet hozott, Kismadár fenyőmagot.

Hamarosan meg is érkeztek az erdő-mező apró állatkái.

– Szóljunk még Kisrókának – mondta Barna Mackó.

– Kisróka semmit sem tud hozni – válaszolta Nyuszi.

Tévedett, mert Kisróka és Farkas gyűjtötték a száraz gallyakat. Különben, Mikulás még a meleg levesnél is jobban szereti, ha együtt várunk rá – mondta Barna Mackó.

És a fényes tűz körül ülve akkor este az állatok együtt várták a Mikulást.

Bartócz Ilona meséje nyomán

1. Egészítsétek ki a szavakat mondattá!

leesett a hó
minek az a tűz
ajándékot hoz
együtt várták

2. Játsszátok el a mesét! Legyen mesélő is.

Mikulásváró

Ezt a bácsit nagyon várom,
ablak szárnyát szét-kitárom,
fényes cipőm oda teszem,
lesem jöttét türelmesen.

Ahogy ülök, váraozok,
ablak szárnya kettő mozog!
Odanézek, nem lehet más:
megérkezett a Mikulás!

S lám, cipőmben csoki, dió,
alma, rágó, kisautó...
Látod, apu, mondtam neked,
– tedd ki te is a cipődet!

Weinrauch Katalin

Mikulás

Hóval lepett égi úton
Mikulás már útra kél,
csillagok szállnak fölötte,
s vígan fut véle a szél.

Világjáró a csizmája,
átlép várost, falvakat,
de olykor megáll, elidőz
egy-egy kis ablak alatt.

Előveszi aranykönyvét,
amelyben gyermeknevek
vannak gondosan felírva,
s nézi: jó vagy rossz a gyerek?

Hogyha rossz: hát virgács neki!
De ha jó, akkor cukor...
S már tovább megy – szél és felhő
sem érheti utol.

Zelk Zoltán

1. Olvasd el többször a verset!
2. Írj levelet a Mikulásnak!
3. Ha még nem tudsz írni, rajzold le, mit kérsz a Mikulástól!

Egy téli délután

Sűrű pelyhekben hullott a hó. Zsuzskával baktattunk a hóesésben. Öcsikét húztuk a szánkón.

Pár perc múlva már fent voltunk a hegyen. Először ugráltunk, hancúroztunk a hóban, gyúrtuk, paskoltuk a havat, majd hóembert csináltunk. Igaz, kalap nem volt a fején, pipa helyett is csak egy gallyacska került a szájába, de így is jól nézett ki.

– Idazán nadon szép! – mondta Öcsike, s örömeiben nekiszaladt a hóember hasának: Hupp! – szegény hóember megingott. Hógolyóval megcéloltuk. Egy dobás, és kirepült a pipa a szájából. Aztán a feje is legurult. Tovább már nem volt értelme bántani.

Végül felültünk a ródli. Az út nem volt veszélyes lefelé, de eléggé kanyargós. Közben nagyokat sikongtunk és hahotáztunk. Egy kanyarnál mindhárman belepottyantunk a friss, ropogós hóba. Még hancúroztunk egy kicsit, majd újra felültünk a szánkóra, és baleset nélkül értünk le az úton.

Talán ez volt gyermekkorom, sőt egész életem legboldogabb délutánja.

Végh György meséje nyomán

1. Szómagyarázat

ródli = szánkó

2. Egy kis helyesírás. Jegyezd meg a szavak helyes írását!

gally – gallyacska

mond – mondta

délután – délutánja

boldog

boldogabb

legboldogabb

3. Rajzolj képet a történethez!

4. Menjetek a szabadba szánkózni, hógolyózni, hóembert építeni!

A legnagyobb öröm

Van-e annál nagyobb öröm,
hogya végre
itt a tél?

Van-e annál szebb, csodásabb,
ha a világ
hófehér?

– Hadd örüljön minden gyermek! –
mondogatta

Télapó,
és rázni kezdte teli zsákját:
nagy pelyhekben
hullt a hó...

Fehér lett a kert, az utca,
a sok piros
háztető,
még az öreg almafán is
hóból volt a
keszkenő...

Szalai Borbála

Itt a tél

Zsuzska, Pista és Panna!
Nosza, fűgén a padra!

A szánkó és korcsolya
igaz álmát alussza,
s hogy tél lett, még nem tudja.

Keltsétek fel szaporán!
Hóról álmodik a szán,
kössétek a korcsolyát!
Szegény, lám, hogy berozsdállt.

Osvát Erzsébet

1. Szómagyarázat

keszkenő = fejkendő

2. Tanuld meg az egyik verset!

3. Mi az?

Ha nem fürdik fehér, ha fürdik fekete?

(94) P. Punykó Mária gyűjtéséből

Hasznos időtöltés

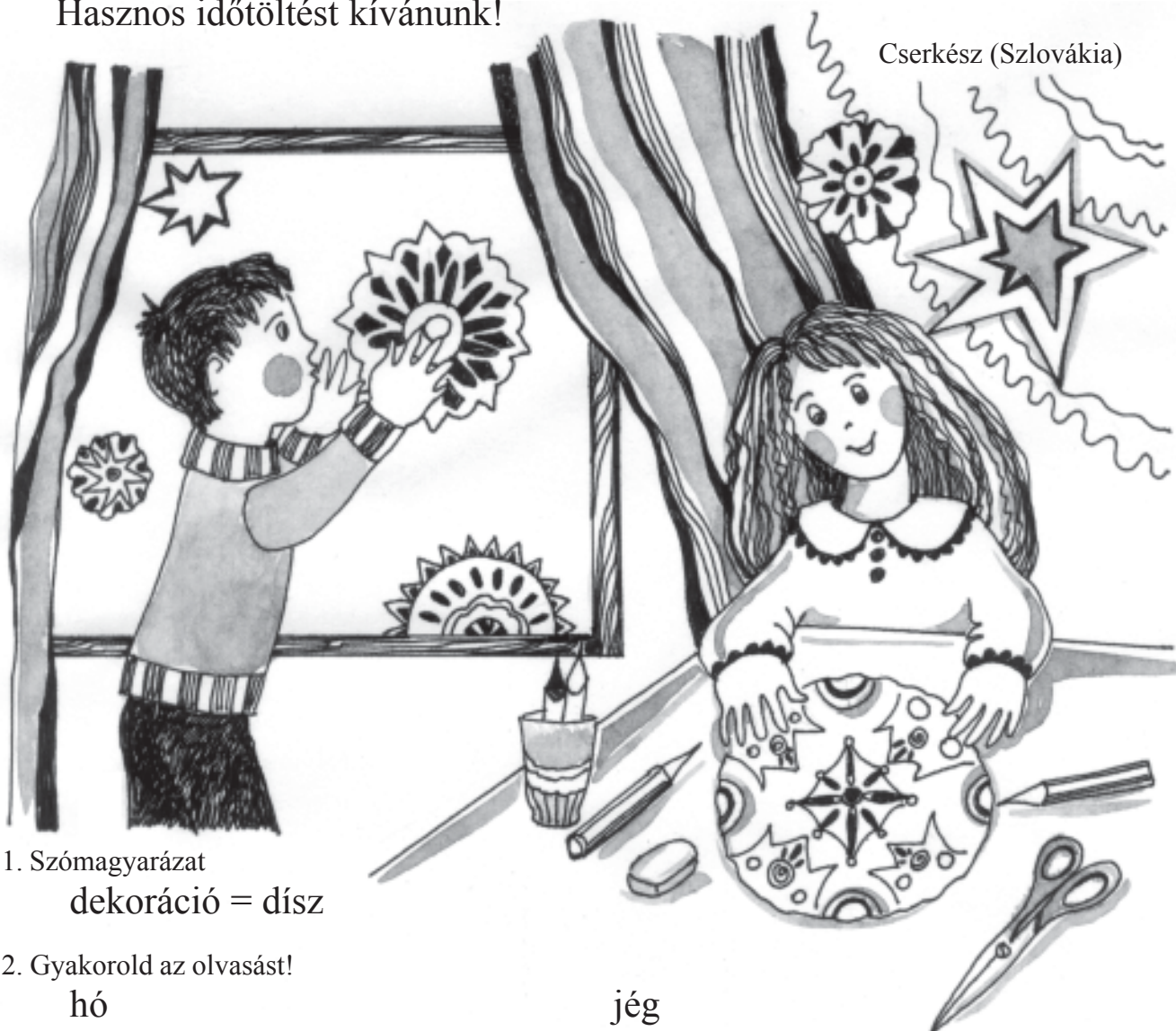
Hókristály

Ti is készíthettek hókristályokat papírból, amelyekkel a fenyőfát, az ablakot és az asztalt lehet hangulatosabbá tenni. A rajzok alapján keménypapírra vagy rajzlapra rajzoljátok ki a kristályok körvonalait, és azokat ollóval vágjátok körül. Az így kivágott hókristályokat tetszés szerint lehet felakasztani, vagy az ablakra felragasztani.

A rajzolásnál figyeljeteK arra, hogy a tetszetős dekoráció jól látható legyen, ezért ajánlatos körülbelül 8-10 cm átmérőjűre tervezni.

Hasznos időtöltést kívánunk!

Cserkész (Szlovákia)

1. Szómagyarázat
dekoráció = dísz

2. Gyakorold az olvasást!

hó

hókristály

hókristályok

jég

jégkristály

jégkristályok

3. Jó tanács!

Papírvágásnál óvatosan bánj az ollóval!

4. Vond be a munkába szüleidet, testvéreidet, vagy nagymamát! Lehet, nagypapa is segít. Jó munkát!

Fehér minden

Zúzmara csüng
minden ágon,
Fehér minden
hét-határon.

Fehér a tölgy
fejkendője,
bokor-lányok
keszkenője.

Fehér a domb,
fehér a hegy,
Alvó folyó,
árva berek.

Fehéren fut
kerti ösvény,
Útját állja
dermedt sövény:

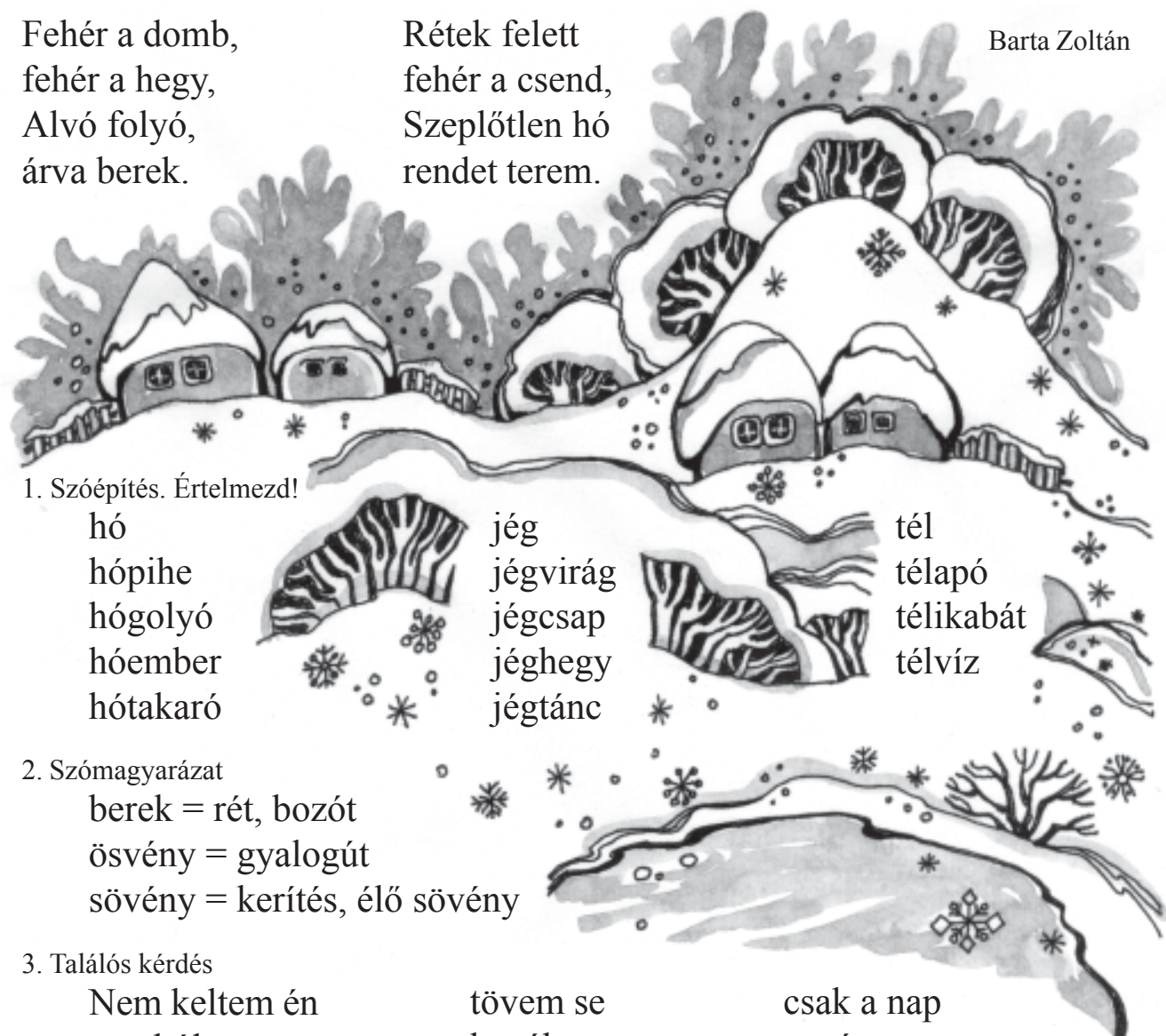
„Nincs most tovább
hova futni,
Fehér tájban
barangolni.”

Rétek felett
fehér a csend,
Szeplőtlen hó
rendet terem.

Hóemberen
fehér bunda,
Szikla csúcsán
havas kucsma.

Zúzmara csüng
minden ágon,
Fehér minden
Hét-határon.

Barta Zoltán

1. Szóépítés. Értelmezd!

hó
hópihe
hógolyó
hóember
hótakaró

jég
jégvirág
jégcsap
jéghegy
jégtánc

tél
télapó
télikabát
télvíz

2. Szómagyarázat

berek = rét, bozót
ösvény = gyalogút
sövény = kerítés, élő sövény

3. Találós kérdés

Nem keltem én
magból,
nem voltam
palánta,
nem ültetett
kertész,

tövem se
kapálta.
Kivirultam
mégis
hideg téli
éjjel...

csak a nap
sugára
ne hervasszon
még el.

(szütyű)

Szalai Borbála

Népszokás: advent

Gyarapítsd tudásodat!

Tudod-e, hogy a karácsony előtti négyhetes időszakot adventnek hívják? Ez az ünnep előtti várakozás ideje, amikor tettekben és lélekben is az év legnagyobb, legszebb ünnepére készülünk, és minden vasárnap meggyújtunk egy-egy gyertyát az adventi koszorún.

Karácsony előtt

Szakad a hó
Szakad a hó
Meszeli az utcát
Fát, iskolát, csúszdát.

Befagy a tó
Befagy a tó
Mélyre búvik a hab
Korcsolyázók alatt.

Trappol a ló
Trappol a ló
Még ilyet nem látott
Pelyhes, puha hámot.

Idebenn jó
Idebenn jó
Anya azt dúdolja,
Várunk, kis Jézuska.

Meleg e szó
Meleg e szó
Elszánkózik álmom
Holnap megtalálom.

Eperjesi János

1. Olvass függőlegesen! Értelmezd!

hull a hó
esik a hó
szakad a hó

szalad a ló
fut a ló
trappol a ló

csúszik
csúszni
csúszda

2. Mit dúdol az anya? Keresd meg a versben a választ!

3. Készíts adventi koszorút! Rajzold le az elkészített adventi koszorút!

Hószín szárnyon jön karácsony

Hószín szárnyon jön karácsony,
Gyertyát gyújt a fenyőágon.
Csengettyüzi a szeretet,
Akit vártunk, megszületett.

Zengi jámbor áhítattal,
Békességes dallamokkal:
Hószín szárnyon száll karácsony,
Fénylik almán és kalácson.

Mészöly József

Karácsony fája

A karácsony akkor szép,
hogyha fehér hóba lép, –
nem is sárba, latyakba...
Ropog a hó alatta.

Hegyek hátán zöld fenyő,
kis madárnak pihenő, –
búcsúzik a madártól,
őzikéktől elpártol.

Beszegődik, beáll csak
szép karácsony fájának;
derét, havát lerázza,
áll csillogva, szikrázva.

Ahány csengő: csendüljön,
ahány gyerek: örüljön,
ahány gyertya mind égjen,
karácsonyi szépségben.

Csanádi Imre

1. Olvasd el a verset többször!

2. Olvass pontosan!

szép karácsony
puha, fehér hó
zöld fenyő

csengő csendüljön
gyerek örüljön
gyertya égjen

3. Hány szó?

HÓGOLYÓ

Hagyomány, népszokás: karácsony

Gyarapítsd tudásodat!

A decemberi ünnepek közül a karácsony áll szívünkhöz a legközelebb. A keresztény vallások tanítása szerint ezen a napon született Jézus Krisztus. A Megváltó születését felidéző néphagyomány a betlehemezés. A karácsony az öröm, a békesség, a szeretet és a család ünnepe.

Karácsony

Csillagfény a fenyőágon,
Itt van újra a Karácsony.

Bíztatja a fáradt lelket,
S ácsolja a békességet.

Gyöngé fénye úgy világít,
Távolról is hazaszólít.

Áhítattal zsong az ének,
Mindannyiunk kisdedének.

Velünk van Ő szívmelegben,
S egymást óvó szeretetben.

Mészöly József

Karácsonyfa

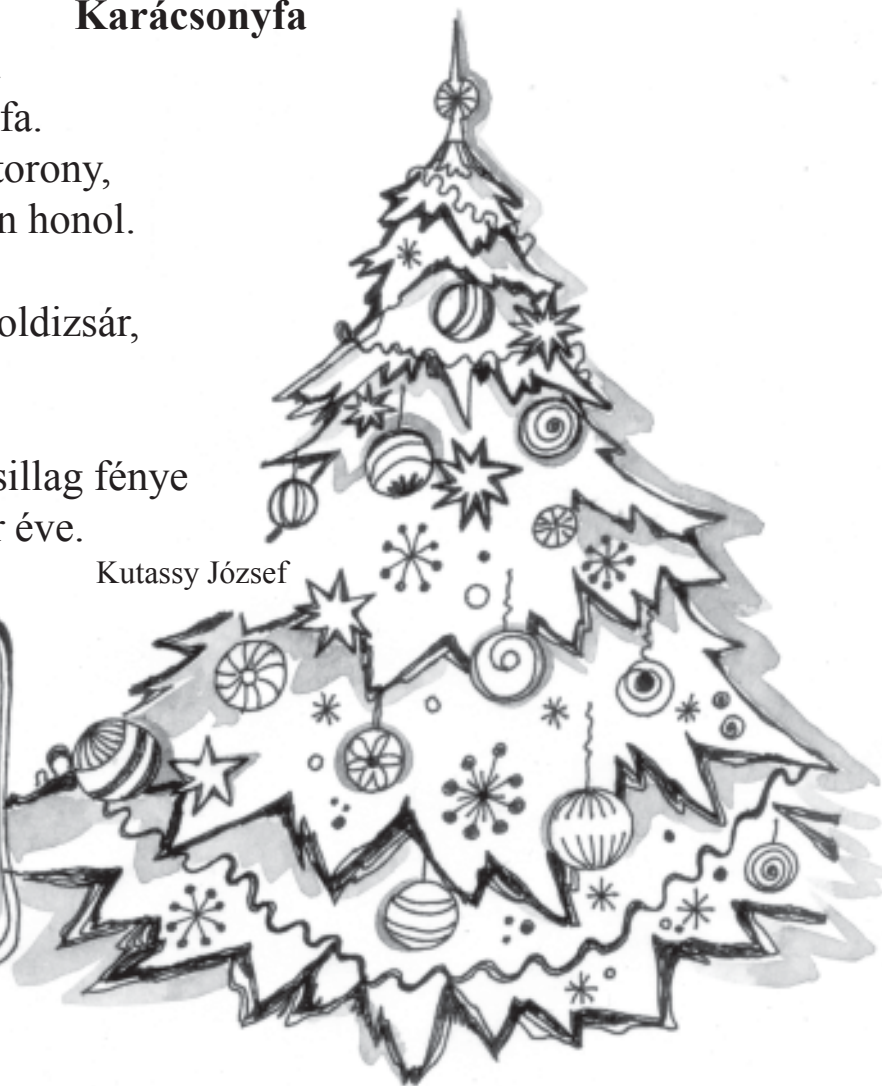
Kis szobámba varázsolva
Áll egy fényes karácsonyfa.

Tetejében ezüst torony,
hol maga az Isten honol.

A fa alatt három király:
Gáspár, Menyhért meg Boldizsár,
lesik ámuldozva hosszan:
ki tündököl a jászolban?

S virraszt ama csillag fénye
immáron kétezer éve.

Kutassy József

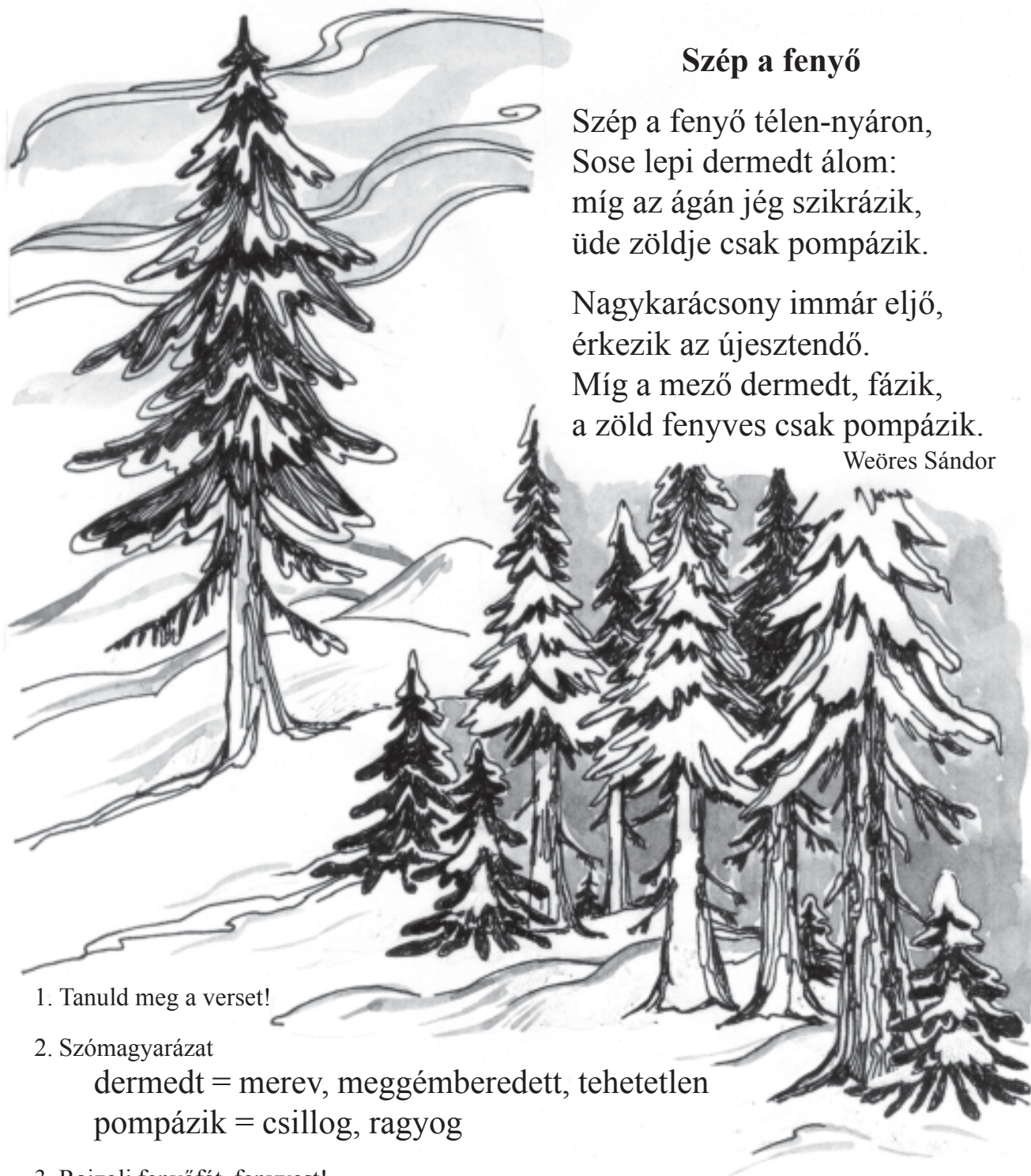
1. Rajzolj karácsonyfát!

Miért örökzöld a fenyő?

(magyar népmese)

Mikor Jézust üldözték, el akart bújni üldözői elől. A fákhoz menekült. Gondolta, meghúzódik valamelyik fa alatt, hátha nem találják meg. Sorra szaladt a fákhoz, kérte, rejtenék el, de egyik sem bújtatta el a menekülőt.

S akkor rátalált egy fenyőre. A fenyő megsajnálta, elbújtatta. Ezért Jézus meghagyta, hogy a fenyő örökké zöldüljön, soha ne hullassa le tűlevelét.

Szép a fenyő

Szép a fenyő télen-nyáron,
Sose lepi dermedt álom:
míg az ágán jég szikrázik,
üde zöldje csak pompázik.

Nagykarácsony immár eljő,
érkezik az újesztendő.
Míg a mező dermedt, fázik,
a zöld fenyves csak pompázik.

Weöres Sándor

1. Tanuld meg a verset!

2. Szómagyarázat

dermedt = merev, meggémberedett, tehetetlen

pompázik = csillog, ragyog

3. Rajzolj fenyőfát, fenyvest!

1. Először olvasd el a vastag betűs szöveget, aztán a teljes mesét!

Mese

Messze, messze, az Óperenciás tengeren is túl, szép Csodaországban kis hercegnő született. Bölcsője köré gyűltek a tündérek, meg a Tündérkirálynő. Nézték a kislány álmodó arcocskáját, majd a király fölemelte kezét, és így szólt:

– Ajándékozzátok meg ezt a gyermeket azzal, amit a legértékesebbnek gondoltok.

Az első tündér ezt suttogetta:

– Én olyan szépséggel ajándékozlak meg, hogy aki rád néz, úgy véli, tavaszi virágot lát.

Én – mondta a másik, – olyan szemmel ajándékozlak meg, mely áttetsző és mély, mint a tenger kékje.

Így a harmadik:

– Én olyan sudár alakot adok neked, mint amilyen a fiatal pálma törzse.

– Tőlem – szólt a negyedik – földbe rejtett arany kincseimet kapod.
A tündérkirálynő elgondolkozott.

– Az emberek s virágok szépsége elhervad – mondta halkan. A szem bűbája kihuny az ifjúsággal. A szélvihar kettétöri a pálmát, a kor szele meghajlítja a karcsú alakot. Az emberek meggyűlölik azt, aki aranyát nem osztja szét köztük. Aki meg szétosztja, maga marad szegény.

De hát mi maradandó az emberben, mivel ajándékozod meg te, Tündérkirálynő?

– Én jóságot ajándékozok neki – válaszolta a Tündérkirálynő. A szív jósa olyan, mint a nap melege: életet ad... Jóság nélkül olyan a szépség, mint illat nélkül a virág. Tudjátok meg, hogy a ti ajándékokotok mulandó, de a jóság maradandó. A jóság az egyetlen kiapadhatatlan kincs.

S itt ráhajolt az alvó gyermekre, szívét gyengéden megérintette, s ezt suttogetta:

– Légy jó!

2. Te mit ajándékoztál volna a hercegnőnek?

3. Ha a tündérkirálynő három kívánságot teljesítené, mik lennének azok?

Újévi köszöntők

Adjon Isten bort, búzát, barackot,
tarka farkú malacot,
csutoránknak feneket,
szekerünknek kereket,
kereshessünk eleget!

Népköltés

Adjon Isten füvet, fát,
tele pincét, kamarát,
sok örömet a házban,
boldogságot hazánkban,
ebben az új évben!

Népköltés

Adjon az Isten minden jót
Ez új esztendőben,
Jobb időt, mint tavaly vót,
Ez új esztendőben!
Jó tavaszt, őszt, telet, nyárt,
Jó termést és jó vásárt,
Ez új esztendőben!

Népköltés

Ünnepi köszöntő

Magyar házban a vendéget
szeretettel várják,
pirosra sült cipóval
szívesen kínálják.

Ha nincs cipó, ha nincs kalács,
mit tehet az ember,
köszönti a vendégeket
meleg szeretettel.

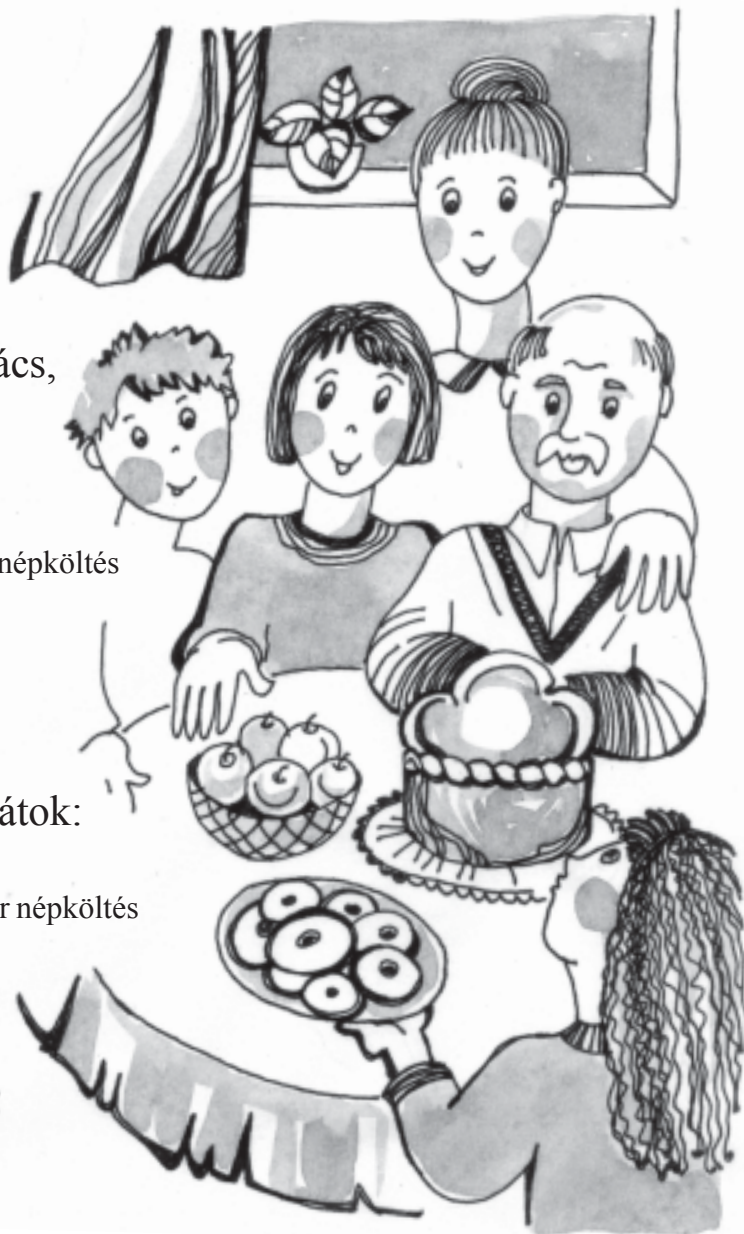
Magyar népköltés

Boldog újévet!

Kicsi vagyok, székre állok,
Onnét egy nagyot kiáltok,
Hogy mindnyájan meghalljátok:
Boldog újévet kívánok!

Magyar népköltés

1. Köszöntsd szeretteidet újév napján!

Környezetünk: vadállatok

Gyarapítsd tudásodat!

Azokat az állatokat, amelyeket az ember nem szoktatott magához, a házához, vadállatoknak nevezzük. A vadállatok erdőkben, mezőkön, barlangokban élnek.

Néhány vadállat: farkas, róka, medve, oroszlán, mókus, ürge, fóká, bagoly, cápa, vadgalamb, vaddisznó, őz.

A vadállatokat vadásszák.

Ablak-Zsiráf

1. Képek a vadállatokról

2. Felelj szóban!

Hol él a farkas, a róka... stb?

Mivel táplálkoznak a vadállatok?

Hol van a téli lakhelyük?

3. Szóépítés

vad – vadász – vadállat – vaddisznó – vadgalamb – ... stb.

Eredményes vadászat

A vadászon sok vadász találkozott. Mindannyiuknak volt puskája. Vadászkutyákat is vittek magukkal. A vadjárás nyomán indultak el. Hamarosan előkerült két vaddisznó. Eldördültek a puskák. A vadkan már a bokornál hevert. Puskavégre került még húsz vadnyúl, hat róka és két szarvas. A vadászok a rókáknak különösen örültek. A vadásztársaság a vadászatot eredményesnek minősítette.

Tolnai Gyuláné: Ábécéskönyv

1. Felelj szóban! Milyen vadak élnek erdeinkben, a Kárpátokban?

2. Szóépítés

vad	vadőr	vadászkunyhó
vadász	vadnyúl	vadásztársaság
vadászat	vaddisznó	vadjárás
vadas	vadászkutya	vadcsapás

3. Tanuld meg a verset!

A medve

Jön a tavasz, megy a tél
barna medve üldögél:
– Kibújás vagy bebújás?
Ez a gondom óriás!

Ha kibújok, vacogok,
ha bebújok, hortyogok;
ha kibújok, jót eszem,
ha bebújok, éhezem.

Barlangból kinézzek-e?
Fák közt szétfürkésszek-e?
Lesz-e málna, odú-méz?
Ez a kérdés de nehéz!

Weöres Sándor

4. Tudod-e, hogy a medve a telet kényelmesen átalussza?

A tizenkét hónap

(új görög mese)

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy jóságos öreganyó. Gyógynövényeket gyűjtött az erdőben. Egy napon egy barlanghoz ért. Benézett és elcsodálkozott. Tizenkét egyforma suhanc ült ott egy padkán szép sorjában. Ők voltak a tizenkét hónap. Meg is kérdezték az öreganyót:

– Mondd csak nekünk anyóka, melyik hónapot tartod a legszebbnek?

Az öreganyó így felelt:

– Mind a tizenkét hónap nagyon szép.

A suhancok, mert megdicsérte őket, a kosarát megrakták arannyal, ezüsstel.

Otthon a gonosz szomszéd megkérdezte, honnan a sok kincs. Az öreganyó, mivel jószívű volt, elmondta.

Másnap a gonosz vénasszony is útnak indult. A suhancok tőle is azt kérdezték, melyik hónap a legszebb? A válasz így szólt:

– Egyik sem ér egy fabatkát se, rossz valamennyi. A suhancok az ő kosarát is megrakták valamivel. Hogy mivel, az csak otthon derült ki. Arany helyett tövist, bogáncsot kapott. Szaladt az anyókához, s elmondta, hogy járt, de nem tudta, miért.

– Tudod miért? Mert te azt mondtad a suhancoknak, hogy mind a tizenkét hónap rossz, én pedig azt, hogy valamennyi egyformán szép. Mert a tizenkét hónap mindenkihez jó vagy rossz, aszerint, hogy ki mit vár tőlük.

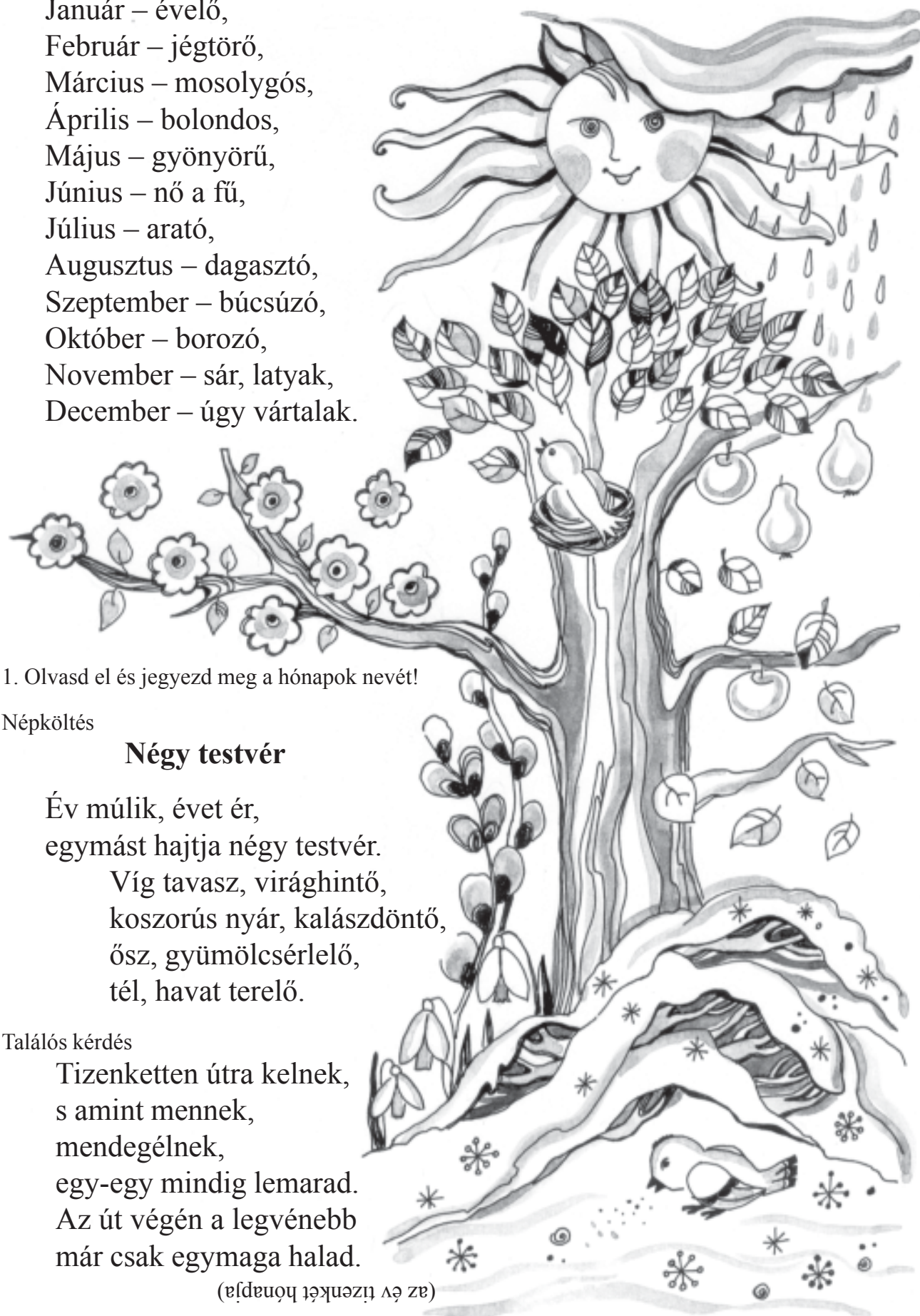
Átdolgozta: Végh György

1. Szerinted melyik a legszebb hónap?

2. Rajzolj képet a meséhez!

Hónapsoroló

Január – évelő,
Február – jégtörő,
Március – mosolygós,
Április – bolondos,
Május – gyönyörű,
Június – nő a fű,
Július – arató,
Augusztus – dagasztó,
Szeptember – búcsúzó,
Október – borozó,
November – sár, latyak,
December – úgy vártalak.

1. Olvasd el és jegyezd meg a hónapok nevét!

Népköltés

Négy testvér

Év múlik, évet ér,
egymást hajtja négy testvér.
Víg tavasz, virághintő,
koszorús nyár, kalászdöntő,
ősz, gyümölcsérlelő,
tél, havat terelő.

Találós kérdés

Tizenketten útra kelnek,
s amint mennek,
mendegélnek,
egy-egy mindig lemarad.
Az út végén a legvénebb
már csak egymaga halad.

(az év tizenkét hónapja)

Négy vándor jár...

Négy vándor jár körbe-körbe,
Egymást mindig megelőzve.
Megérkeznek minden évben,
Ki-ki az ő idejében.

A tél fehér takarója
Vetéseink fagytól óvja.
Megbirkózik a hideggel,
Szánkózik a sok kis ember.

Tavasszal a világ éled,
Kizöldülnek mezők, rétek.
Bimbó serken, rügy kipattan,
Hancúroznak a szabadban.

Nyáron kenyér, gyümölcs érik,
Ének szárnyal a kék égig.
Tüzel a nap egyre jobban,
Lubickolunk hús habokban.

Ősszel a táj piros, sárga,
Százféle színt ölt magára.
Zörgő levél hull a fákról –
S újra itt az első vándor.

1. Jegyezd meg!
mit csinál? – tüzel, szárnyal
mivel? – tűzzel, szárnnyal

2. Rajzolj képet minden versszakhoz!

Milyen legyen az új esztendő?

Ha **tél**, hát legyen csupa hó,
szánkózni, csúszkálni való,
rázzon nyakunkba zúzmarát,
s virágozzék a jégvirág.

Ha **tavas**, legyen csupa zöld,
vegyen új ruhát a föld,
szelek cibálják fűhaját,
s madarak lessék óhaját!

Ha **nyár**, hát legyen csupa fény,
rigó fütyüljön fák hegyén,
tanuljátok meg víg dalát,
s keljetek útra cimborák.

Ha **ősz**, hát legyen csupa méz,
arany a napja, holdja réz,
gyümölcse édes, kedve nagy,
s ne csípje fülünket a fagy.

Markó Béla

1. Sorold fel az évszakok nevét!

2. Felelj szóban!

Hány hónap egy évszak?

Hány évszak egy év?

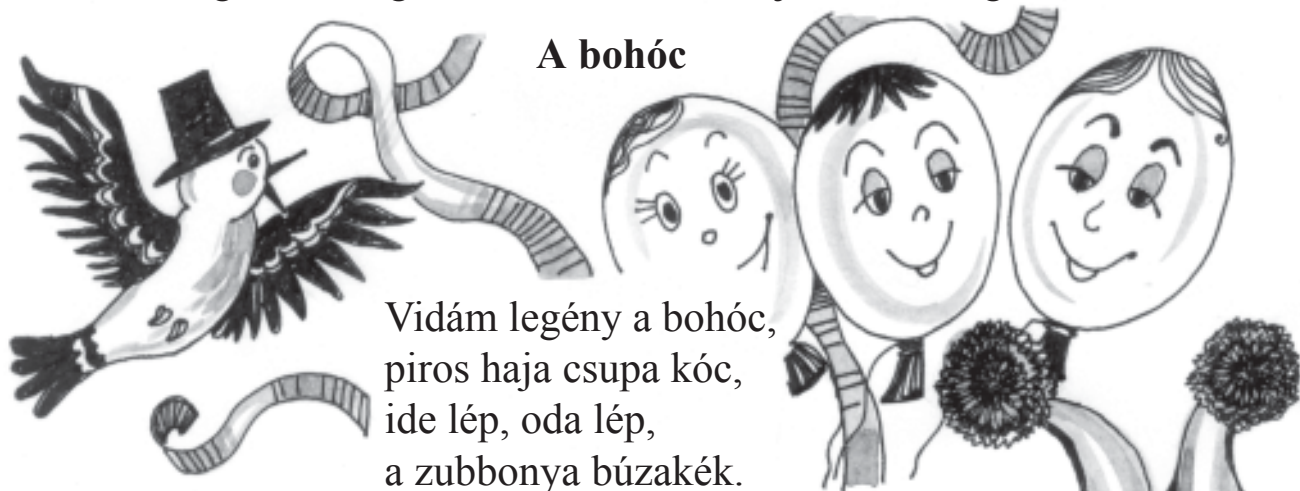
Hány hónap egy év?

Hagyomány, népszokás: farsang

Gyarapítsd tudásodat!

A farsang változó ünnep: vízkeresztől (január 6.) február végéig, hamvazószerdáig tart.

A farsangi mulatságokat mindenütt tréfa, jókedv és vigalom kíséri.

A bohóc

Vidám legény a bohóc,
piros haja csupa kóc,
ide lép, oda lép,
a zubbonya búzakék.

Lengő inge pepita,
lobog rajta pántlika,
viháncol, nótázik,
karikákkal mókázik.

Csupa fintor, csupa folt,
csupa masli, csupa gomb,
csupa csengő, csupa szín,
csupa csuda karmazsin.

A bohóc köszöntője

Jancsi bohóc a nevem,
Cintányér a tenyerem.
Orrom krumpli, szemem szén,
Szeretném, ha szeretnél.
Velem nevetsz, ha szeretsz,
Ha nem szeretsz, elmehetsz.
Szívem, mint a cégtábla,
Ruhámra van mintázva.
Kezdődik a nevetés,
Tíz forint a fizetés.
Ha nincs pénzed, ne neved!
Azt nézd, innen elmehess.

Gazdag Erzsé

1. Szómagyarázat

pepita = kockás

pántlika, masli = szalag

Farsangoljunk

Félre tőlem,
unalom!
Kezdődjön
vigadalom.

Szabad a tánc,
bolondulj,
petrezselymet
ne árulj!

Perdülj, bokázz,
oldjál kontyot,
most kell rázni
azt a rongyot!

Farsangoljunk
hat hetet,
míg elűzzük
a telet!

Sarkadi Sándor

Télkergető

Jer, jer, kikelet,
seprűzd ki a hideget!
Ereszd be a meleget,
dideregtünk eleget!

Sarkadi Sándor

1. Szómagyarázat

jer, jer = gyere, gyere

3. Olvass és írd helyesen!

kezdődjön, bolondulj, ne árulj, perdülj, oldjál, farsangoljunk

Köd és fény

Egy téli reggelen, amikor Lajcsi iskolába indult, nagy köd ereszkedett a városra. Lajcsi egyedül botorkált, egyszer csak valaki megérintette a vállát.

– Ki lehet az? – kérdezte magában, s hátranézett. Elcsodálkozott, mert az útszéli fa ága érintette meg. Megszólalt a fa:

– Hová mégy, kisember?

– Iskolába.

– De hát odatalálsz ilyen ködben? – megbillent a fa, s két levél hullott a földre. Lajcsinak úgy tűnt, mintha a fa sóhajtott volna. Megkérdezte:

– Szomorú vagy?

– Igen, szomorú vagyok – felelte.

– A lehullott leveleidet sajnálsz?

– Nem, nem azt. Tavaszra majd újak nőnek.

– Akkor fázol? – faggatta Lajcsi.

A fa azt felelte, védi őt a vastag kéreg.

– Tudom már, miért vagy szomorú! – kiáltotta Lajcsi. – A köd miatt.

A fa ágai igent bólintottak:

– Azért, a köd miatt. Mert én tudom, mi a köd. Elmondom neked.

Lajcsi kíváncsian hallgatta a fa elbeszélését.

– A világ tele van szomorúsággal, a köd az emberek szívéből kiáradó szomorúság.

De alig mondta el ezt a fa, a köd oszlani kezdett. Egyre fényesebbek lettek a napsugarak. Lajcsi felkiáltott:

– Hát a fény micsoda?

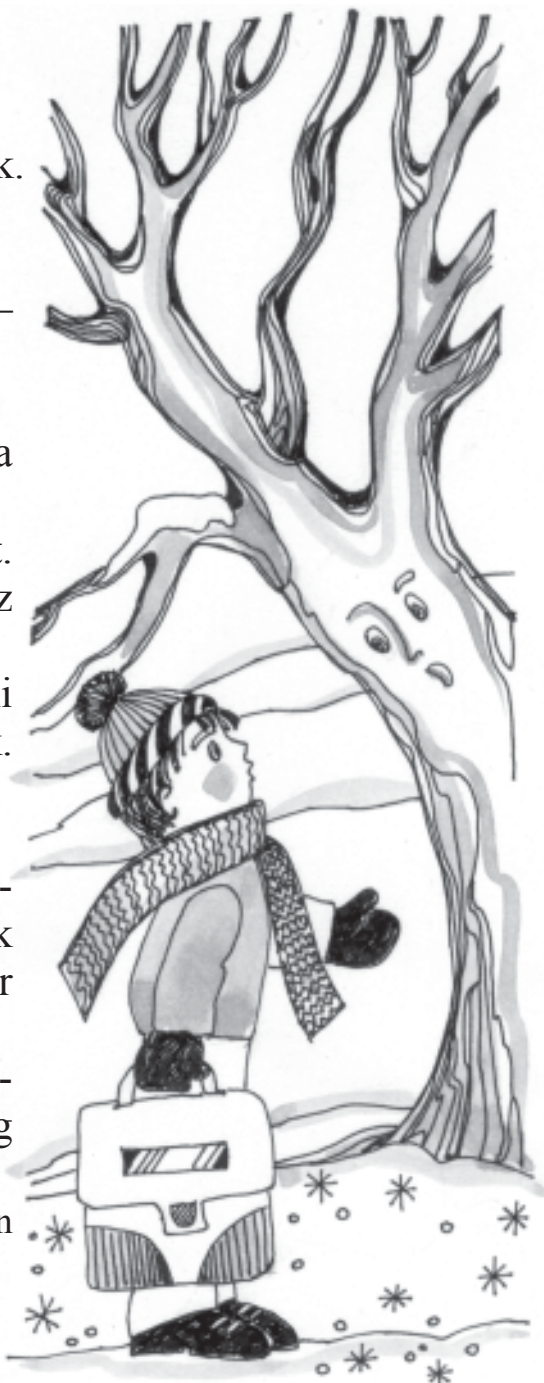
– A fény a reménység, ami a szomorú emberek szívéből árad. Ez a fény örömmé válik egyszer, s elűzi a szomorúságot, mint a napsugár a ködöt.

A lehajló ágak most fölegyenesedtek, megfürödtek az aranyos napsütésben. Lajcsi pedig vidáman szaladt az iskolába.

Zelk Zoltán

1. Játsszátok el a mesét, legyen mesélő is!

2. Nézz a tükörbe! Mutass szomorú, majd vidám arcot!

V. fejezet

Tavaszi

Kelj föl, nap!

Ébredj, sugaras nap,
kelj föl, aranyos nap:
hóvirág, ibolya
mutatkoznak.

Zendülő határra,
rügyszegző ágra,
süss fel, aranyos nap,
a világra.

Kelj föl, aranyos nap,
ragyogj, sugaras nap,
édesanyám arcát
simogassad.

Kányádi Sándor

Tavaszi hónapok: március, április, május

Cinegenaptár

Picinyke, a kis cinege a városból elszállt a mezőre. Ott egy bokrosban szürke foglyok laktak. Magvakat kapirgáltak a hó alól.

– Hol lehet itt aludni? – kérdezte tőlük Picinyke.

– A földön, a hó alatt jó meleg van. Gyere velünk – tanácsolták a foglyok. S bevetették magukat a hóba.

– Ezt már nem – gondolta Picinyke. Én ott megfulladok. Majd egy eldobott lyukas kosarat talált. Ott húzta meg magát.

Másnap megolvadt a hó teteje, éjjel pedig bejött a fagy. A jégréteg a foglyokat nem engedte felszínre jönni.

– Szegény foglyok, megfulladnak, segítenem kell. Erős, hegyes csőrével áttörte a jégpáncélt. A foglyok a nyíláson kijöttek. Hálából sok magot hoztak a cinegének.

Három nap sem telt el, megjelentek a pacsirták, a seregélyek. Csak úgy zengett hangjuktól a mező. Picinyke is rázendített széles jókedvében.

– Nyitnikék! Nyitni! Nyitni! Itt a tavasz! Itt! Itt! Itt! Ezzel a kis dallal szállt vissza az öreg verébhez. Az pedig így tanította:

– Ezt a hónapot **márciusnak** hívják. A tavasz kezdete.

Most pedig repülj Picinyke a folyó partjára, hirdesd a tavasz ébredését!

Bianki meséje nyomán

1. Mondd el a mese tartalmát, segít a kép!

Szól a tavasz

Szól a tavasz:
 itt vagyok!
Eljöttem, mert
 hívtatok.
Egész télen
 hó alatt
álmodtam az
 álmomat.

Szól a tavasz:
 itt vagyok,
napsugárban
 csillanok,
kezemben száz
 szál virág -
annak adom,
 aki várt!
Kecskés Béla

Három Vándor

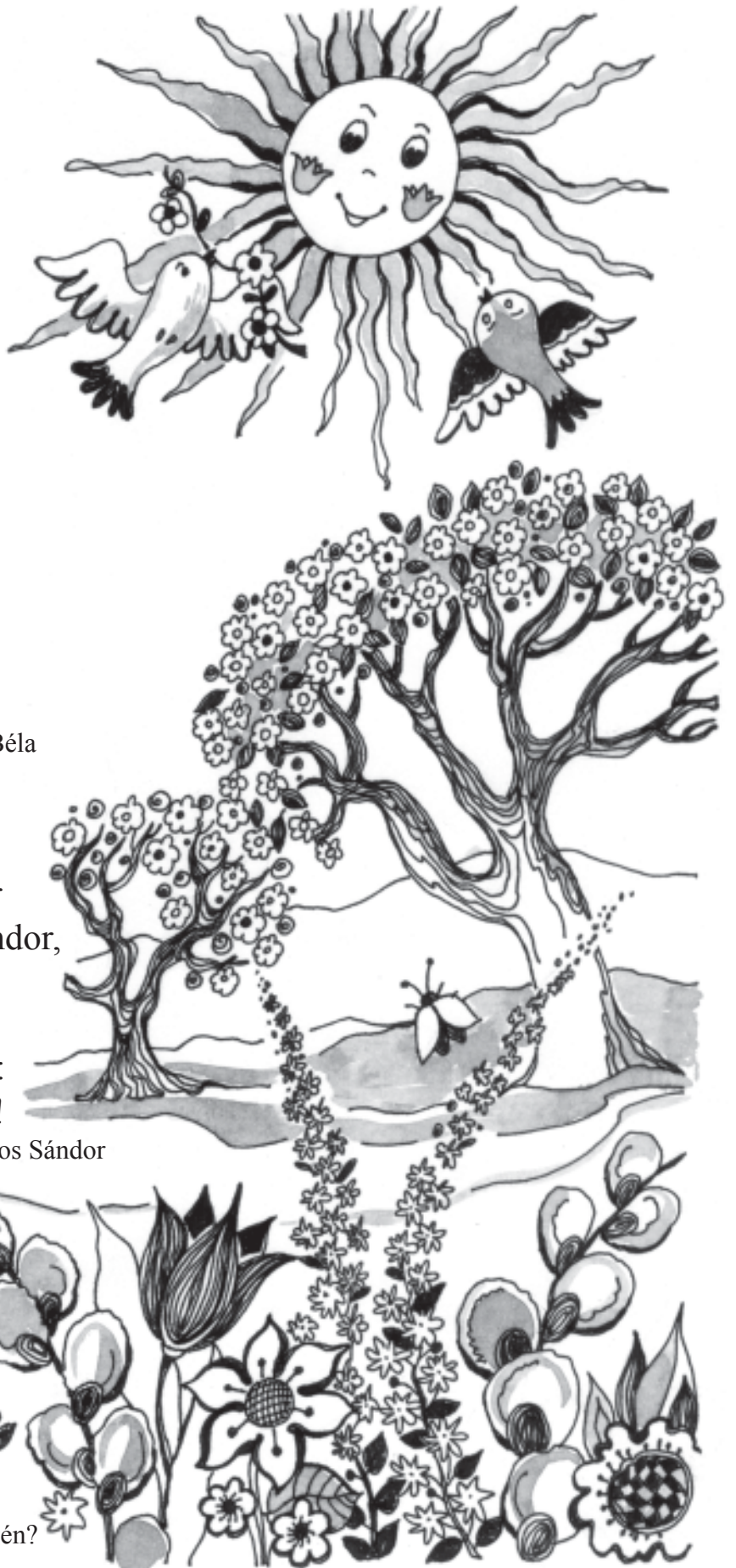
Baktat három vándor
Benedek, József, Sándor,
elől megy Sándor,
Sándor után József,
József után Benedek:
ők hozzák a meleget!

Rákos Sándor

1. Felelj szóban!

Ki a három vándor?

2. Ki megy elől, ki utána, ki a végén?

A hóvirág

Az erdőket, mezőket hó borította, de a hó alatt a kis fűszálak ébredezni kezdtek már mély álmukból.

– Alszol még? – suttogta szomszédjának az egyik fűszál.

Bizony aludt az még, de a suttogásra fölébredt és mosolygott.

– Miért mosolyogsz?

– Nem a szellő hív játszani?

Erre elnevette magát a füvecske. A szellő nincs olyan erős, hogy leszedje rólunk azt a vastag, fehér dunyhát.

– Ah, hát még mindig hótakaró alatt vagyunk? – Elszomorodott.

– Aludjunk inkább! Legalább szépet álmodunk!

– Ne aludj! – suttogta a másik. Nézzük meg, mi van a világban.

– De hogyan, amikor mi gyenge kis fűszálak vagyunk?

– Én már tudom! Fölébresztem a föld alatt alvókat. Elkezdett kopogni.

– Jó reggelt! – kiabálta jó erősen.

A hóvirág még zsenge csíráagyában aludt, de a kiabálásra fölébredt, és figyelni kezdett. Meg is szólalt nagy álmos hangon:

– Ki az? Mi az?

– Fűszálacska! – volt a válasz.

Megörült a hóvirágcsírácska.

– Hát ti már fölébredtetek? Akkor én sem leszek rest! – kiugrott csíráagyacskájából.

– Csakhogy itt vagy! – mondogatták a fűszálak. Boldogan ölelték meg egymást.

A két fűszál észre sem vette, a hóvirág már a szabad ég alól kiáltott hozzájuk.

– Jaj, de fényes a napsugár! Jaj, de szép az ég!

Hamarosan a hó olvadásnak indult, s a fűszálak is kibújtak a föld alól.

– Most már jön a felhő is – mondta az első fűszálacska.

– S akkor úgy lesz, ahogy álmodtam – válaszolt a másik fűszál. Harmatcseppben fürdöm, s napsugárban szárítkozik.

A hóvirág szelíden mosolygott rájuk, s fehér bóbitáját a nap felé fordította.

Zelk Zoltán meséje nyomán

1. Szóépítés

hó	csíra	fej
hó-vi-rág	csíraágy	kézfej
hó-vi-rág-csí-ra	csíraágyacska	lábfej
hó-v-irág-csí-rács-ka	csíraágyacskája	bimbófej
hó-vi-rág-csí-ra-ágyacs-ká-ja	csí-ra-ágyacs-ká-já-ból	virágfej

2. Szómagyarázat

rest = lusta, henye, naplopó, aluszékony

3. Tanuld meg a verset!

Virághívogató

Ibolya, ibolya,
vén erdőknek fiatal
mosolya!

Hóvirág, hóvirág,
tárd ki nekünk a tavasz
kapuját!

Kikerics, kikerics,
kiderül az ég fölöttünk,
ha te nyitsz!

4. Jegyezd meg!

ibolya – virág
Ibolya – név

5. Rakd helyes sorrendbe a szótagokat! Tavaszi virágokat kapsz.

vi-hó-rág	lya-i-bo	or-na-go
cint-já	cisz-nár	ső-e-rany-a
kör-kő-csin		

6. Rajzolj tavaszi virágokat, majd színezd ki!

Március

Köszöntelek, kedves, szép március!

Ibolyaillatú langyos leheletedet érzem már a levegőben. Zöld szőnyegeidet látom már kiterítve a halmokon. Lábad nyomán kizöldül a fű, előfehérlik a hóvirág, és előkéklík az ibolya.

Kedves hónapom vagy te nekem. Te vagy az egyetlen, akit hívunk, és akit epedve vár mindenki. Felőled álmodoztunk a télen a kályha mellett. El-el tűnődtünk: hol vannak virágaid? Hol vannak madaraid? Mit csinál most a fecskénk? Mit csinál most a gólyánk?

Már úton vannak. Valahol a tenger felett száll felénk egy nagy fehér felhő. Azok gólyáink. És száll egy nagy fekete felhő. Azok fecskéink.

Gárdonyi Géza

1. Olvass függőlegesen!

halom

gólya

fecske

halmokon

gólyáink

fecskéink

2. Olvasd a szavakat szótagolva, majd egybe!

kö-szön-te-lek

köszöntelek

i-bo-lya-il-la-tú

ibolyaillatú

sző-nye-ge-i-det

szőnyegeidet

3. Csupa „e”:

leheletedet

4. Olvass először függőlegesen, majd vízszintesen! A mondatokat másold le!

zöld

zöld fű

Kizöldül a fű.

fehér

fehér hóvirág

Előfehérlik a hóvirág.

kék

kék ibolya

Előkéklik az ibolya.

5. Szóban szavak. Hányat találsz?

KIZÖLDÜL

Öntözés

- Panni, Panni, mit cipelsz?
- Vödöröcskét.
- Vödöröcskében mit viszel?
- Vizecskét.
- Minek az a vizecske?
- Öntözni.
- Mit akarsz megöntözni?
- Virágot.
- Kinek adod virágod?
- Anyámnak.
- Mikor adod, Pannikám?
- Névnapi.

Kormos István

Bokrétakötöző

(részlet)

Gyertek, lányok, ligetre, ligetre,
itt a világ közepe, közepe.
Itt árulják a rózsát, a rózsát,
abból kötnek bokrétát, bokrétát.

1. Szóépítés

vödör

víz

vödöröcske

vizecske

vödöröcskét

vizecskét

2. Olvasd el és másold le sorba a felelgetős versből a válaszokat!

3. Köszönts szeretteidet névnapi!

4. Rajzolj a vershez képet!

5. Ki a virágot szereti, rossz ember nem lehet!

Mese

A bűvös ásó

(ujgur népmese)

Messze földön élt egy király. Született két fia. Ikrek. Apjuk szeme fénye. Nőttek-nőttek, daliás ifjakká serdültek.

Egy nap azonban elvesztették étvágyukat. Az ország legjobb orvosai sem tudtak segíteni. Azt mondták akkor a királyfiak:

– Eressz el minket, apánk, idegen országba, hátha ott akad orvosság a mi bajunkra.

Az öreg király beleegyezett.

Mentek-mendégéltek. Kiérték egy mezőre. Ott dolgozott egy parasztember. Elpanaszolták neki gondjukat. A paraszt így felelt:

– Ha segíttek ásni, én is segítek rajtatok.

Az öreg odaadta nekik az ásóját, maga meg hazament. A fiúk felváltva ástak.

Otthon jó sok kását főzetett a feleségével. Estére a házába vezette a királyfiakat, leültek a padkára, és nekiláttak a vacsorának. Megették az ennivalót az utolsó cseppig.

Bűvös szert kevertél ebbe a kásába, öregapó? Ilyen jól még nem esett semmiféle étel.

– Nincs ebben semmi bűvösség. Bűvös ásóval dolgoztatok, az volt az orvosság a bajotokra.

Okultak belőle a királyfiak. Hazatértek, s azóta is maguk ássák a kertjüket. Virulnak is, mint a rózsza.

Rab Zsuzsa nyomán

1. Mit csinál?

Ad, ás, segít, dolgozik.

Mit csinálnak?

Adnak, ásnak, segítenek, dolgoznak.

2. Mit tanultál a meséből?

3. Mondd el a mesét röviden!

Kicsi kertem

Kicsi kertem
újra virul,
kopár ágra
napsugár hull,
feszlő rügyet
csal reája,
virágocskát
nemsokára.

Gyönyörű lesz
az én kertem:
benne gyümölcs,
virág terem!
Szép lesz, szép lesz,
nagyon szép lesz -
ha erre jársz,
gyere, nézd meg!

Kecskés Béla

1. Felelj szóban! Mi terem a kertben?

Felelgetős mondóka

Egy szem borsót ültettem...

- Egy szem borsót ültettem,
megette a kis madár.
- Hol az a kis madár?
- Elbújt a nagy fűbe’.
- Hol az a nagy fű?
- Levágta a nagy kasza.
- Hol az a nagy kasza?
- Kert felé van akasztva.
- Hol az a nagy kert?
- Elégette a nagy tűz.
- Hol az a nagy tűz?
- Eloltotta a nagy víz.
- Hol az a nagy víz?
- Megitta a kis bika.
- Hol az a kis bika?
- Levágta a nagy fejsze.
- Hol az a nagy fejsze?
- Sarokban a helye,
kuporodj melléje!

2. Olvasd el a mondókát többször!

3. Csak a kérést olvasd, a választ magadtól mondd!

4. Próbáld elmondani hibátlanul a teljes mondókát!

Környezetünk: a madarak

Olvasd el a címszót! Mit tudsz a madarokról? Gyarapítsd tudásodat!

A madár

A madár állat. Minden madárnak tolla és szárnya van, a legtöbb repülni is tud.

Fiókái tojásból kelnek ki. A kismadarak nem szopnak, mint az emlősállatok. Vagy maguk csipegetik fel táplálékukat, vagy szüleik hordják nekik az ennivalót.

Jöjj be hozzám, szép madárka,
nem zárlak én kalitkába,
mikor akarsz, elröplhatsz,
ha kedved lesz, visszajöhetsz.

Ablak-Zsiráf

Madáriskola

Nézzétek csak, mennyi madár
szállott a tölgyfára,
s úgy ülnek az ágakon, mint
ti az iskolában.

Középen ül a tanító,
a leckét elmondja,
s ha elhallgat, a sok madár
utána csipogja.

Most tanulnak énekelni,
legyekre vadászni,
megtanulják, hogyan kell
a felhők közé szállni.

S mikor a nap fent ragyog már
az ég közepében,
abbahagyják a tanulást,
s hazaszállnak szépen.

Zelk Zoltán

1. Helyesírás

szál – egy szár cérna
száll – száll a madár

„száll a madár ágrul ágra” - egyenes értelem
„száll az ének szájrul szájra” – átvitt értelem

2. Madarat tolláról embert barátjáról ismerni meg.

Mese

A róka, a kismadár és a kutya

Egyszer a kutya kiment az erdőbe. Amint jár-kél, hallja, hogy az egyik fán egy kis madárka sír keservesen.

– Miért sírsz, kismadár? – kérdezi tőle a kutya.

– Hogyne sírnék, mikor tegnap még öt fiókám volt, s ma már csak négy van a fészkenben.

– Hová lett az ötödik?

– Megette a róka.

– Talán kiesett a fészekből?

– Nem esett ki, én dobtam le. A róka azt mondta, ha nem adok neki egy madárfiókát, akkor kivágja a fát, és mind megeszi. Holnap is meglátogat.

– No, ha eljön, majd pórul jár. Ne add oda a fiadat! Ne félj semmit! Elbánok én ökelmével.

Másnap a kutya elbújt a sűrű bokorba.

Megérkezett a róka. Felkiáltott a madárkához.

– Add ide a másik fiadat is! Különben jaj neked. Kivágom a fát.

– Nem adom én, róka koma!

– Akkor mindjárt meghaltok! A farkával elkezdte nyiszálni a fát, mintha fűrészelné. Ekkor előugrott a kutya a bokorból, elcsípte a gonosz rókát. Hazavitte a gazdájának. Jól kikészítették. Bélés lett a bőréből a téli bundához.

1. Felelj szóban a kérdésekre! A válaszokat megtalálod a mesében.

Hová ment a kutya?

Miért sírt a kismadár?

Hogyan bánt el a kutya a rókával?

2. Olvassátok el újra a mesét szerepek szerint! Legyen mesélő is.

Környezetünk: a fecske

Olvasd el a címszót! Mit tudsz a fecskéről? Gyarapítsd tudásodat!

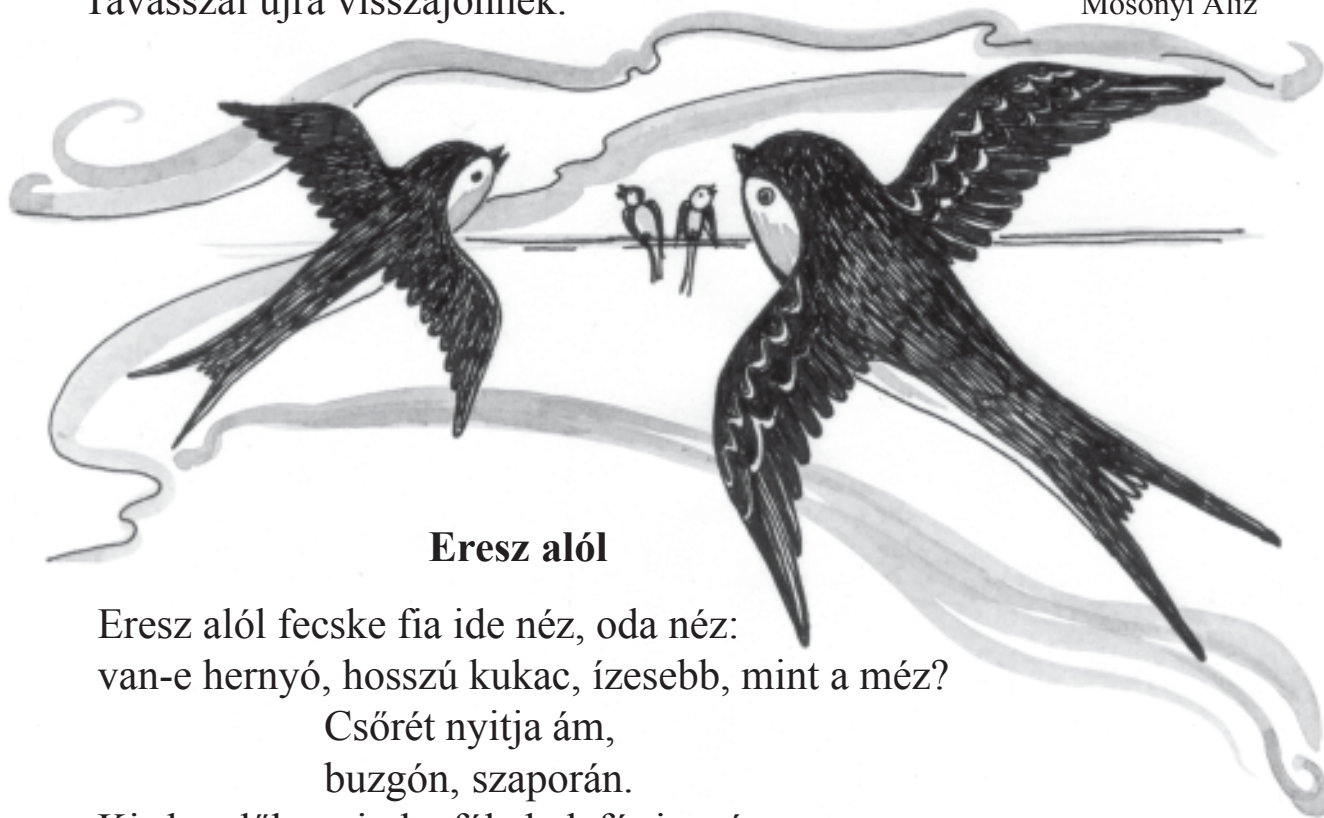
Fecske

Láttál már fecskefészket?

A fecske sárból meg szalmatörekéből építi fészket a házak eresze alá, itt költi ki fiókáit tavasszal. Ahogy a kis fiókák kibújnak a tojásból, a fecskepár fölváltva röpül el legyet, bogarat kapdosni nekik. De még akkor is gyakran kiülnek a kis fecskék a telefondrótra vagy egy faágra, az etetést várva, mikor már megtanultak röpködni. A gondos fecskeszülők még ilyenkor is buzgón etetik őket. Ősszel melegebb tájakra költöznek. Ezért hívják őket költöző, vagy vándormadaraknak.

Tavasszal újra visszajönnek.

Mosonyi Aliz

Eresz alól

Eresz alól fecske fia ide néz, oda néz:
van-e hernyó, hosszú kukac, ízesebb, mint a méz?

Csőrét nyitja ám,
buzgón, szaporán.

Kis bendőbe mindenféle belefér igazán.

Weöres Sándor

1. Feladat szóban: próbáld elmondani, amit megjegyeztél a fecskéről!
2. Fecskeeledel: hernyó, kukac.
3. Szólás, közmondás

Egy fecske nem csinál nyarat.
Csacsog, mint a fecske = sokat fecseg

4. Találós kérdés

Fejsze nélkül, kéz nélkül ház épül.

(madárfészek)

Fecske

Puha fészek melegén
fiatal kis fecske
kíváncsian egyre csak
édesanyját leste.

Kicsi fecske csivitel
kora reggel óta.
„Mondd, anyuka, hogy leszek
jó fecskefióka?”

Sárból hogyan tapasztunk
fészket ilyen szépen?
S hol a napfény, amikor
felhő van az égen?

Ősszel hová repülünk
olyan nagyon messze?
S mondd, ott túl a tengeren
hegy és folyó lesz-e?

Csicserereg és kukucskál,
jobbra, balra, szerte.
Felröppen egy szúnyogért,
s ni, már le is nyelte!

„Jól csináltad, fiacskám,
éppen, ahogy kellett!
Majd megtanulsz minden mást is
édesanya mellett!”

Kvitko B./Radó Lili fordítása

1. Helyesírás

fészek – fészkek
fecske – fecskék

2. Írd le a szavakat szótagolva!

kíváncsian, édesanyját, fecskefióka, ősszel, jobbra, felröppen, mellett

3. A vers olvasásakor csak az írásjeleknél tarts pihenőt!

Környezetünk: a háziállatok

Gyarapítsd tudásodat!

A háziállatok az ember környezetében élnek. Azért tenyésztjük őket, mert hasznosak. Nálunk a leggyakoribb háziállat a ló, a tehén, a juh, a sertés, a tyúk, a liba, a kutya, a macska.

A tehénnek a tejét, a bőrét meg a húsát, a juhnak a gyapját, a tyúknak a tojását és a húsát, a sertésnek a húsát és a bőrét használják fel. A kutya a házat őrzi, a lovat a kocsi elé fogják, a macska egeret fog.

Több, mint ötven féle háziállatot ismerünk.

Ablak-Zsiráf

Tudod-e, hogy a galamb is háziállat?

Háziállatok kicsinyeikkel

tyúk – csirke
macska – cica
ló – csikó
tehén – borjú
disznó – malac

1. Felelj szóban!

Mivel táplálkoznak a fenti állatok?

Mi fedi testüket?

Milyen hasznot hoznak az embernek?

2. Mondóka

Süss fel, nap,
fényes nap,
kertek alatt kislibáink
megfagynak.
Süss ki, meleg, ház alá,
bújj be, hideg, föld alá.

3. Kiszámoló

Kert alatt a macska,
szemét pillogtatja,
elvesztette zsebkendőjét,
a kutyára fogta,
a kutya tagadta,
hogy ő el nem lopta,
ikszom, fikszom, te vagy kint!

Mese

Kakas-mese

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kiskakas, amelyik nem tudott kukorékolni. Hajnalban, amikor a szomszéd kakas harsányan szölongatta a Napot, ő csak annyit tudott nyekegni, hogy kukuku, meg kikiki. Nevettek rajta a tyúkok, a libák, de még a kiscsibék is.

A kiskakas elhatározta, világgá megy szégyenében. De éppen amikor indulni akart, beköszönt a baromfiudvarba egy kóborló kutya. Rémülten kotkodácsoltak a tyúkok. Védtelenné vált a baromfiudvar népe. Akkor a kiskakas gondolt egyet, felborzolta a tollát, és nekiugrott a kutyának. Körbekergette az udvaron, csőrével csípte, sarkantyújával vágta, amíg el nem takarodott oda, ahonnan jött.

Akkor a kakas felugrott a kapu tetejére és diadalmasan elkiáltotta magát: kukurikú!

Elcsodálkoztak a baromfiudvar lakói. A kiskakas lepődött meg a legjobban. Gyorsan kukorékolt még vagy hetet, hogy el ne felejtse, hogyan kell csinálni.

Másnap hajnalban akkorát kukorékolt, hogy a nap is elpirult örömeiben.

Marék Veronika

1. Szómagyarázat

harsányan = hangosan

védtelenné = őrizetlenné

2. Olvasd a szavakat elválasztva, majd egybe!

el-ha-tá-roz-ta – **elhatározta**

be-kö-szönt – **beköszönt**

fel-bor-zol-ta – **felborzolta**

ne-ki-ug-rott – **nekiugrott**

kör-be-ker-get-te – **körbekergette**

fel-ug-rott – **felugrott**

el-ki-ál-tot-ta – **elkiáltotta**

el-cso-dál-koz-tak – **elcsodálkoztak**

el-pi-rult – **elpirult**

3. Mondd el a mese tartalmát!

Kis strófa

A hadvezér csatába hív,
Lobog a zászló, dobog a szív,
s elsötétedik a nap!
De addig jó nekünk, amíg
csak játékkatonák játszanak.

Sebők Éva

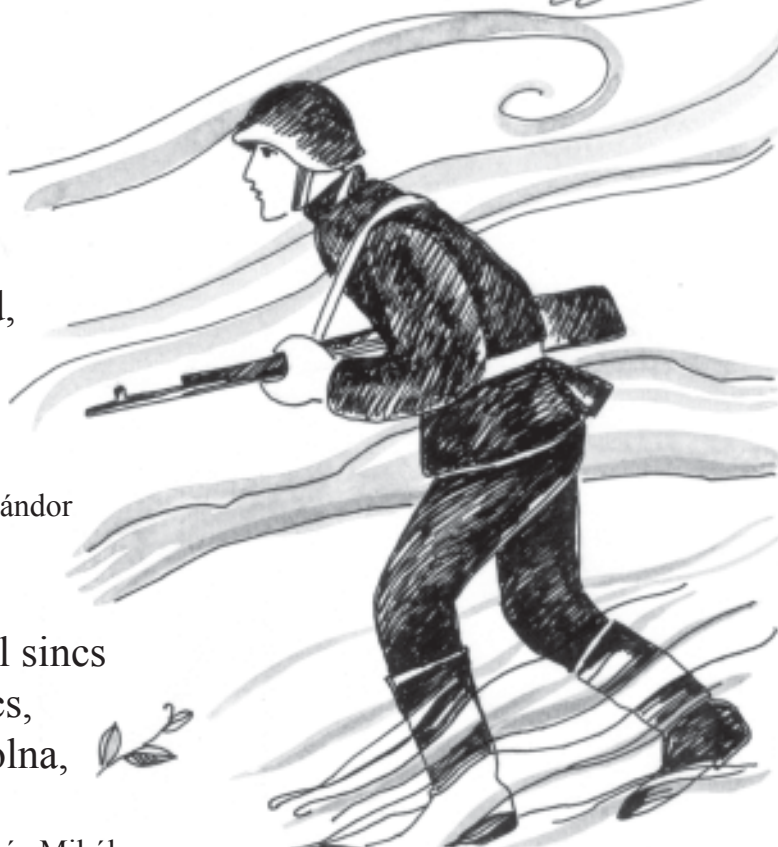

Megy az úton

Megy az úton a katona,
Zúg a vihar,
Fúj a szél,
Zúg, bűg, fúj a szél,
A katona sose fél.

Mitől félne? Kezibe kard,
Gonoszoknak odavág,
Dirr, durr, odavág,
Sose bántsák a hazát.

Weöres Sándor

Szép szabadság...

Szép szabadság! Ó, sehol sincs
a világon oly becses kincs,
mely tenálad nagyobb volna,
vagy tégedet kipótolna.

Csokonai Vitéz Mihály

1. Találós kérdés

Melyik ló nem bánja, ha kilógatják az ablakon?

(őzsz)

Mese

Én voltam a császár

Egy este, mesemondás után, Böske nagynéném a fülemhez hajolt, és ezt mondta:

– Kálmánka, te vagy a császár, csak ne szólj senkinek.

Elmosolyodtam a sötétben.

Igen! – gondoltam. – Valóban, már régóta úgy érzem, hogy titkos hatalom vagyok: hogy enyém az ég, a föld és a szelíden folydogáló Szamos.

– Igazi császár: a kis fehér császár, vagyis a péknek a fia. És attól kezdve, bármilyen bánatom ért, fenséges császári nyugalommal viseltem el.

Már azon is mosolyogtam, ha rövidnadrágosnak csúfoltak az iskolában, vagy ha kinevettek, hogy cukrász akarok lenni. **Tanultam szorgalmasan**, hogy majd mint egy császár tudjam irányítani a birodalmam, mely most a Szamos vizét, a Fellegvár és a legközelebbi város utcáit jelentették.

Szegény Böske néném azt hitte, hogy a szerencse majd mindent eligazít. Álmai nem váltak valóra. Meghalt. Én azonban hálás vagyok neki, és életem végéig az is leszek. Mert ha nem is lettem cukrász, mindmáig nem uralkodom egyetlen ember fölött sem, tőle tanultam meg, hogy minden gyermek titkos és varázslatos hatalommal rendelkezik: **övé a végtelen lehetőség.**

Így hát most már arra kérlek benneteket, hajoljatok közelebb, hadd súgjak valamit: ti vagytok a császárok, hallottátok?...

De ne szóljatok róla senkinek!...

Bálint Tibor nyomán

1. Válaszolj szóban! Mi leszel, ha nagy leszel?

2. Ki mit csinál?

Mit csinál a tanító, a tanuló, az orvos, a pék, a szakács, a cukrász, a pilóta, a matróz, a sofőr, a kovács?

3. Kiszámoló

Suszternak nincs jó cipője,
ácsnak rossz a kerítése,
lakatosnál fakilincs,
a hunyónak szeme nincs, **ne less!**

Környezetünk: a Föld

Olvasd el az olvasmányt, gyarapítsd tudásodat!

Amiből egyetlen egy van

Van valami, amire mindnyájunknak vigyázni kell, mert csak egyetlen egy van belőle: ez a Föld, amelyen élünk. Együtt élnek rajta az emberek, növények, állatok. Nekünk, embereknek kell vigyáznunk a természetre: a növényekre, az állatokra, a talajra, a vizekre és a levegőre is. Mert ha tönkretesszük, elszennyezzük, helyette nem kapunk újat. Egyetlen földünk van.

Vigyázzatok rá!

1. Beszéljétek meg, mit tudtok tenni a környezetünk tisztaságáért, a természet védelméért.
2. Tudod-e? A Föld napja április 22.

Csillag iszik

Az ember, mert ez is dolga,
kirándulni ment a Holdra.

Űrhajója vitte, hozta,
a kozmoszban elringatta.

Tejút-fának fényes ágán
csillag-rigó ragyog sárgán.

Pályájukon mind a bolygók
örökmozgó napraforgók.

Az ember, mert ez a dolga,
kirándulni jár a Holdra.

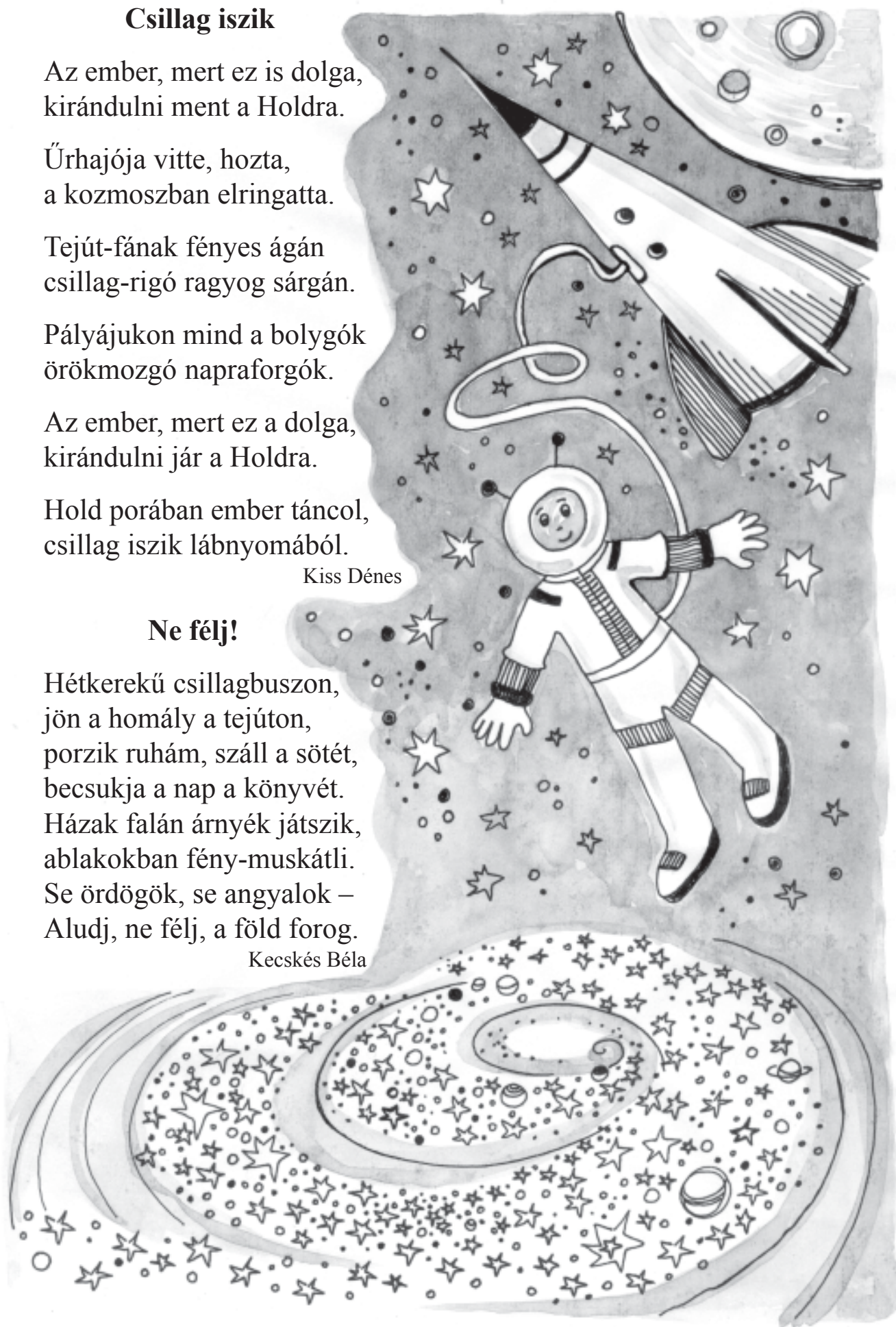
Hold porában ember táncol,
csillag iszik lábnyomából.

Kiss Dénes

Ne félj!

Hétkerekű csillagbuszon,
jön a homály a tejúton,
porzik ruhám, száll a sötét,
becsukja a nap a könyvét.
Házak falán árnyék játszik,
ablakokban fény-muskátli.
Se ördögök, se angyalok –
Aludj, ne félj, a föld forog.

Kecskés Béla

Népszokás: húsvét

Gyaráítsd tudásodat!

Húsvétkor a keresztény hívők Jézus feltámadását ünneplik. Húsvét hétfőn a fiúk kölnivízzel locsolják a lányokat, cserébe hímes tojást kapnak, manapság virágot. A természet is újjáéled ilyenkor.

Szabad-e locsolni?

Húsvét másodnapján
mi jutott eszembe?
Cifra vízipuskát
vettem a kezembe.
Elindultam véle
hímes tojást szedni.
Adjatok hát lányok,
ha nem sajnáljátok,
mindjárt porrá áztok,
szívemből kívánom.

E háznak van rózsabokra,
megöntözném, hogy virulna.
A kis kertész fáradtsága,
egy pár tojás a váltsága.

Én kis kertész legény vagyok,
virágokat locsolgatok.
Azt hallottam, e kis házban
elhervadt egy bazsarózsa.
Szabad meglocsolni?

Mese

Az aranytojás

(német mese)

Volt egyszer egy szegény ember. Úgy hívták, hogy Tyúkos Miska. Azért hívták Tyúkosnak, mert csak egy kendermagos tyúkjá volt. Szegény pedig azért volt, mert nem szeretett dolgozni. Csak üldögélt, s arra várt, hogy a tyúk megtojja a mindennapi tojást ebédnek.

Egy napon a fészekben egy színarany tojást talált. El is indult a faluba a szatócsához, kért lisztet, cukrot, zsírt, kolbászt, és az aranytojással fizetett. Ám, ahogy kilépett a boltból, a tojás kiugrott a szatócs kezéből, és Miska után gurult. Miska felvette a bűvös tojást. Még aznap elment vele a csizmadiához, a takácshoz, az asztaloshoz, a bognárhoz és a tímárhoz. Mindenütt bevásárolt. Hatlovas szekéren szállította haza az árut. A falu leggazdagabb embere lett, és a leggőgösebb.

Egy nap betért hozzá egy szegény vándor. Szállást kért éjszakára. Miska ráordított:

– Pusztulj innen, te tekergő!

A vándor szótlanul odébbállt. Ám abban a pillanatban Miska zsebéből kiugrott az aranytojás a földre, gurult, gurult a vándor után. Hamarosan jöttek a becsapottak a tartozásért, hiszen valójában az áruért sehol nem fizetett. Mehetett vissza a düledező házába a tyúkjával, de az már nem tojt több aranytojást, mert nem érdekelte meg.

Az aranytojás pedig világgá ment a vándorral, és senki meg nem tudhatja, hová lett.

Átdolgozta: Bor Ambrus

1. Szómagyarázat

szatócs = eladó, kereskedő

takács = szövőmunkás

csizmadia = cipész

bognár = kerékgyártó

2. Olvasd szótagolva a „milyen?” kérdésre felelő szavakat!

szegény ember, kendermagos tyúk, színarany tojás, hatlovas szekér, leggazdagabb ember, szegény vándor, düledező ház

3. A fenti szavakból alkoss mondatokat!

4. Mi a véleményed a szegény emberről?

5. Rajzold le a mese befejező mondatát!

Hagyomány: anyák napja

Gyarapítsd tudásodat!

Május első vasárnapján minden évben az édesanyákat köszöntjük. A gyerekek és az édesapák ilyenkor virággal kedveskednek az anyáknak.

1. Tanuld meg a verset!

Édesanyám!

Édesanyám, vedd e csokrot,
s ráadásul ezt a csókot!
Szívem telve szeretettel,
élj sokáig, hogy nevelj fel.
Élj sokáig, számos évig,
boldogságban véges-végig!

Kiss Jenő

Anyák napjára

A napsugár énreám
nem csak délben árad.
Munka után jó anyám
megjön, kicsit fáradt,
de szemében láthatom:
nap süt, mint az égen.
Édesanyám! Szép napom,
ragyogj soká nékem!

Jobbágy Károly

2. Köszöntsd édesanyádat, nagymamát anyák napján!

3. Olvasd el!

anyu, édesanya, anya, anyuka, anyuci, mama, mami,
nagymama, nagyi, dédi.

Te hogyan szólítod édesanyádat, nagymamát?

4. Találós kérdés. Ki ő?

Édesanyád gyermeke, de nem a testvéred.

(te magad)

Vannak-e tündérek?

Jutkának hívták azt a kislányt, akiről szó lesz. Nagyon szerette, ha édesanyja tündérmeséket mond neki.

– Anya! Te már láttál tündért? – kérdezte Jutka.

– Hogy láttam volna?! A tündéreket nem lehet látni. Titokban segítenek ott, ahol szükség van rájuk.

Ezen a napon Jutka, a tündérekhez hasonlóan, sokat segített a házimunkában. Nagymamának, aki a szomszéd utcában lakott, krumplit hozott fel a pincéből, meghámozta, majd apró kockákba vágta. Otthon kisöccsének sárga színű papírból kiscsibét vágott ki, azzal szórakoztatta, míg anyja mosott. Megterítette az asztalt az ebédhez, még mezei virág is került a vázába.

Megérkezett nagymama. Azt újságolta, hogy egy tündér járt nála, meghámozta a krumplit.

– Érdekes – bólintott anya. Nálunk is tündérjárás volt ma. Öcsikének játékot készített valaki, nekem virágot hozott, asztalt terített. Csak valami tündérke lehetett, no nem?

– Hát nem azt mondtad, anya, hogy tündérek nincsenek? – szólalt meg Jutka.

– Igazat mondtam. Tündérek csak a mesében vannak, de az emberek is tudnak tündérek lenni, ha nagyon-nagyon szeretnek valakit. Azzal megölelte, megcsókolta a kislányát, és a két legnagyobb, legpirosabbra sült pogácsát nyomta a kezébe.

1. Felelj szóban!

Milyen munkában segítettél szüleidnek?

2. Találós kérdés

Csupa ág, de egy párna sincs benne.

(veteményes kert)

Pár hétig, pajtás...

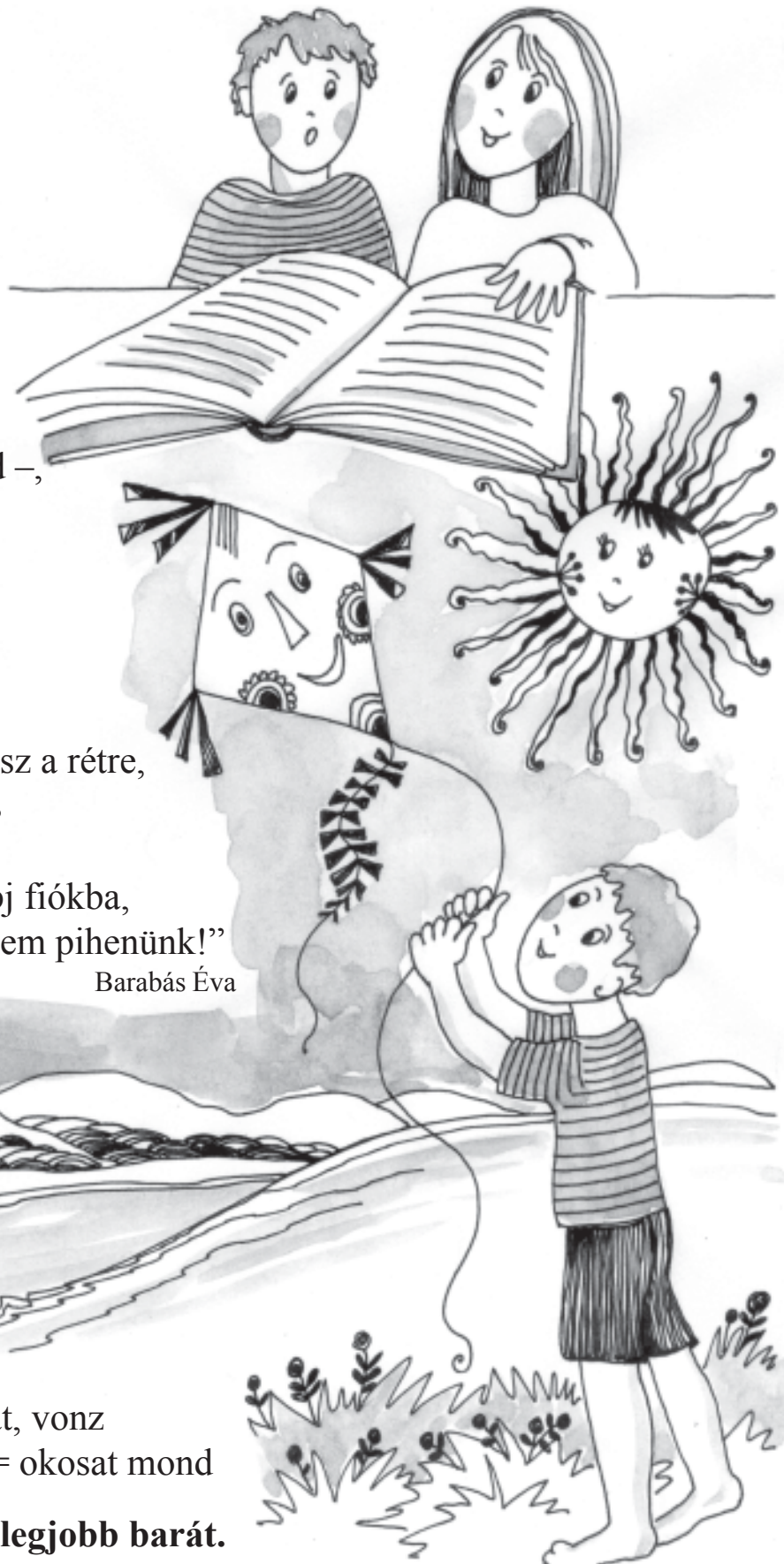
Napsugár ömlik
mezőre, rétre,
játszani csábít
tavaszi szél.

„Légy türelemmel
– kérlek a könyved,
hallgass szavára!
Bölcsen beszél.

Törődj még vélem
pár hétig, pajtás
– így szól a könyved –,
félre ne tégy!
Hidd el, hogy én is
pihenni vágyom,
fiókba bújok,
ha strandra mégy.

A szünidőben futhatsz a rétre,
nem kell, hogy ott is
együtt legyünk.
Év vége előtt ne dobj fiókba,
mert akkor nyáron nem pihenünk!”

Barabás Éva

1. Szómagyarázat

csábít = csalogat, vonz

bölcsen beszél = okosat mond

2. Ne feledd! A könyv a legjobb barát.

Tanév végén

Vége van már a tanévnek,
búcsúznak az első bések,
arról dalol minden madár,
Vakáció lesz, és szép nyár.

Weinrauch Katalin

Vakáció

Hová menjünk,
milyen tájra?
Hegyre talán
vagy pusztára?

Folyópartra
vagy erdőbe?
Falu széli
zöld mezőre?

Lepkét fogjunk
vagy horgásszunk?
Vagy mégiscsak
hegyet másszunk?

Akár erdő,
akár folyó:
gyönyörű a
vakáció!

Zelk Zoltán

1. Rajzolj képet minden versszakhoz!
2. Hol fogsz nyaralni?
3. Úgy olvasd a verset, mintha hintáznál!

Hintázni, de jó!

Mint a madár
szállni, szállni
vágyódom...
de nincs szárnyam,
hogyan segítek
magamon?
Meg is van már:
kis hintámra
ráülök.
Egy lendület,
s máris, hogy
repülök!

Látomás ez?
Táncot jár a
mindenség:
táncol velem
ház és meggyfa,
az azúr ég.
Dob a vágyam,
egyre feljebb
lendülök –
talán egyszer
repülön is
repülök.

...Sárgarigó
rikkant rám a
meggyfáról:
– lassíts is ám,
figyelj csak rám!
Itt a kottád,
füttyülj nótát,
elbúvólót,
végre szököt,
amelyet én
– kicsi legény –
szép tavaszi világról!

Mindák József

Mese

A szürke ló (Háromszéki magyar népmese)

Egyszer volt egy molnár, s annak volt egy szürke lova. Mindig egyedül örült ez a ló. Megunta egyedül örölni, de a gazdája nem tudott társat venni neki, mert szegény volt. Egyszer azt mondja a ló a gazdájának, hogy ő elmegy, és keres magának társat. El is ment, és az erdő szélén talált egy rókalikat és ráfeküdt. Az öreg róka küldi a fiát, hogy keressen ennivalót. A rókafiú kimegy a lik szájáig, de tovább nem tudott menni a lótól. Visszamegy, és azt mondja, hogy nem lehet kimenni, mert hó van rajta.

Nem lehet hó, hiszen nyár közepe van – mondja az öreg róka. – Eridj ki te, nagyobbik fiam!

Kimegy a nagyobbik rókafiú, és visszaszalad.

– Jajj, anyám, nagy hó van!

Ekkor kimegy a legnagyobbik rókafiú, de ő sem tud a lik száján kívül menni.

Végül elindul az öreg róka. Kiér a lik szájáig, s látja, hogy valami fehérlik.

Nem hó ez, hanem szürke ló – mondja a fiának.

Valahogy kimentek, s el akarták húzni, de nem tudták. A ló meg se mozdult, mintha nem élne. Hirtelen eszébe jut a rókának, hogy van egy farkas barátja. Elmegy, és megkéri, segítsen elvinni a lovat. Mondja a farkasnak:

– Farkas koma, találtam egy jó csemegét, gyere hozzuk el! Én hoztam a házamig, de tovább nem bírom. Elmennek a róka házához, és kérdi a farkas:

– Hogy hoztad idáig?

– A farkam után kötöttem – mondja a róka.

– Kösd a farkamhoz – szól a farkas.

A róka oda is kötötte.

A farkas elkezdi erőlködni, de nem bírja. Most hirtelen felszökik a ló, és elkezdi szaladni hazafelé. Vitte a farkast a farkánál fogva, és hazáig meg sem állt.

A gazda eloldotta a farkast a ló farkáról, megnyúzta, a bőrét eladta, és társat vett a lónak az árából. Azóta a szürke ló nem örül egyedül.

Ha a szürke ló tovább is egyedül örült volna, az én mesém is tovább tartott volna.

VI. fejezet

Nyár

Itt a nyár!

Zöldbe borult az almafa,
Kisleányka ül alatta.
Dalolva jön egy kis madár
Kisleányka vállára száll.

Azt csicsergi a kis madár:
Megjött a nyár! Megjött a nyár!
Vadvirágtól ékes határ,
Ezer virág örömmel vár.

Kacagva hív a napsugár
A szabadba! Itt van a nyár!

Benedek Elek

Nyári hónapok: június, július, augusztus

Cinegenaptár

„Elrepülök mindenhová: erdőbe, mezőre, folyópartra. Körülnézek mindenütt.” – mondta Picinyke, a kis cinege. Megkereste a régi cimboráit, de azok elkergették.

Csekk! Csekk! Ki innen! Ki innen! Ez az én birodalmam, szólt a piros sapkás harkály.

– Girr-rikk! Girr-rikk! Eridj innét! Eridj! – mondta a fogolykakas.

– Micsoda? – mérgeskedett Picinyke. Hiszen én mentettelek meg benneteket a haláltól. Most pedig elkergetsz?

– Ez igaz, de akkor is menj innen, mert verekedős kedvemben vagyok.

Csak a nyúl fogadta barátságosan. Nem rivallt rá, és ez jól esett Picinykének.

Később az Öreg Veréb megmagyarázta a kis cinegének:

– Ez a hónap június, a nyár kezdete. Mi, madarak ebben a hónapban rakunk fészket, és féltve őrizzük a benne lévő tojásokat, melyből egy napon kibújnak a fiókák. Nem engedünk a fészkek közelébe senkit. Fiókáik, kölykeik vannak ilyenkor a négylábúaknak is, erdő-mező vadjainak. Azok sem engednek a közelükbe senkit. **Csak a nyúlnak nem fő a feje. Az nem gondoskodik fiairól.** Szanaszét hagyja őket erdőben, mezőben. **A nyúlfiak egy pár napig szopnak, aztán már füvet rágsálnak.** Ez az a hónap, amikor a Nap legtovább időzik az égen.

Ennyivel is okosabb lett Picinyke.

Bianki meséje nyomán

1. Mondd el a mesét röviden!

2. Rajzolj a meséhez képet, vagy képeket!

Mondd, szereted az állatokat?

(részlet)

Mondd, szereted az állatokat?

A kutyát, macskát, csacsit, lovat
s a madarakat: a verebeket,
rigót, galambot, pintyeket,
akik a földön veled élnek,
s bundájuk, tolluk melegében
nekik is van szívük, csak éppen
nem beszélnek?

Mondd, szereted az állatokat,
s figyelted őket néhanap:
hogya mit csinálnak, hogyan élnek,
s a maguk nyelvén mit mesélnek?
vagy miről hallgatnak, mikor
komor

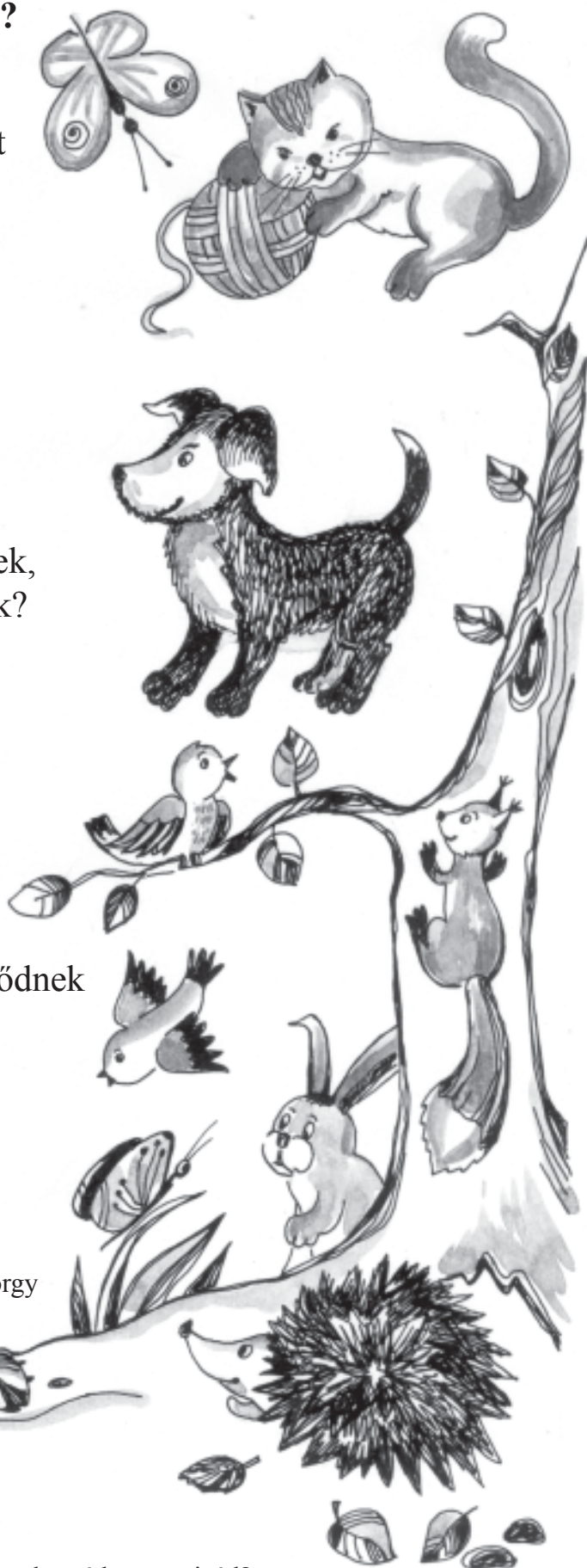
csendjükbe burkolódzva ülnek,
és titokzatos, hallgatag
külön világukba merülnek?

Én szeretem az állatokat.

Elnézem őket,
ha játszanak, alszanak vagy tünődnek
titkaikon és a világon.

Hidd meg, barátom,
nekik is vannak titkaik,
s csak annál nehezebb talán
számukra ez a sok talány,
mert nincsenek rá szavak.

Rónai György

1. Szómagyarázat

talány = rejtély, titok

2. Felelj szóban! Melyik állatot kedveled? Van-e kutyád, vagy cicád?

3. Hogyan gondozod?

Környezetünk: a kutya

Gyarapítsd tudásodat!

A leggyakoribb kutyafajták:

puli

komondor

kuvasz

magyar vizsla

agár

német boxer

német juhász

tacskó

bernát-hegyi

1. Ismerkedjünk a kutyákkal!

Az ember első háziállata a kutya volt. A tudósok szerint sok-sok ezer évvel ezelőtt szegődött az ember szolgálatába, s azóta leghűbb segítője és kísérője, társa.

Nagyon jó a szimatérzéke. Őrzi a házat, vigyáz a háziállatokra. Segít a vadászatban.

A magyar kutyák közül kilenc fajtát ismernek szerte a világban. Ezek: a puli, a pumi, a mudi, a kuvasz, a komondor, a rövid szőrű magyar vizsla, a drótszőrű magyar vizsla, a magyar agár és az erdélyi kopó.

Biró András nyomán

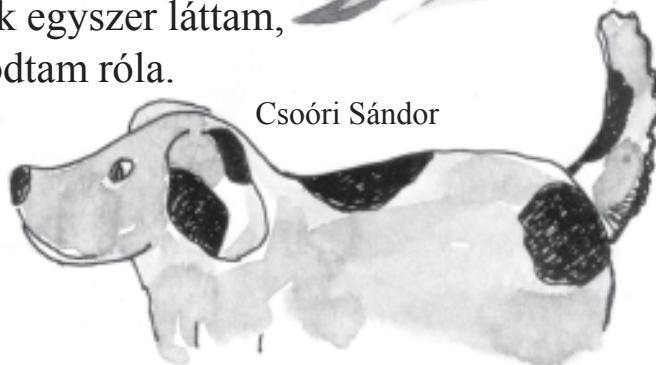
Csodakutya

Ha hiszitek,
ha nem is,
volt egy kutyám
nekem is,
piros volt az orra,
lapulevél nagy füle
lelógott a porba.

Csodálkoztok?
Elhiszem.
Nem láthatta
senki sem.
Fénykép sincsen róla.
Én is csak egyszer láttam,
úgy álmodtam róla.

Csuda egy kutya volt:
holdsugáron
lovagolt,
s csillagfejű csikókat
terelt udvaromba.

Csoóri Sándor

Mese

Hogyan keresett társat a kutya?

(burját népmese)

Azt mesélik, hogy a kutya valamikor magányosan élt az erdőben. Egy napon elindult olyan társat keresni, aki a világon a legerősebb, és nem fél senkitől. Elsőként a farkast kereste fel:

– Hallod-e farkas! Élünk eztán együtt.

– Jól van – felelte a farkas.

Egy alkalommal a kutya zajt hallott az erdőben, és ugatni kezdett.

– Ne ugass, kutya! – szólt a farkas, mert idejön a medve, széttép mindkettőnket.

– Aha – gondolta a kutya –, úgy látszik, a medve a legerősebb a világon, mert a farkas fél tőle. Otthagyta a farkast, és megkereste a medvét.

– Hallod-e medve, élünk eztán együtt. A medve beleegyezett. Az viszont az oroszlántól félt. A kutya ekkor elment az oroszlánhoz.

– Élünk eztán együtt – mondta a kutya. Az oroszlán elfogadta, de nem sokáig maradtak együtt. Ugyanis egy éjszaka a kutya zajt hallott, és ugatni kezdett.

– Ne ugass kutya, mert jön az ember, megöl bennünket!

– Úgy látszik, nem is az oroszlán a legerősebb, hanem az ember. Elfutott a kutya az emberhez:

– Hallod-e, ember, élünk eztán együtt! Ráállt az ember, és a kunyhójába vezette a kutyát. Az viszont éjjel a zajra ugatni kezdett. Felébredt az ember, és így bízta:

– Hangosabban ugass, kutyám! Hangosabban! A kutya akkor látta, hogy az ember nem fél semmitől és senkitől. Ő a legerősebb a világon. Azóta az emberrel él és hűségesen szolgálja.

Rab Zsuzsa fordítása

1. Mondd el a mese tartalmát a vázlat alapján!

Hol élt régen a kutya?

Kivel találkozott?

Ki mellett maradt meg?

Miért maradt meg a kutya az ember mellett?

Környezetünk: a rovarok

Olvasd el a címszót! Gyarapítsd tudásodat!

A rovarok rendszerint szárnyas, apró állatok. Hat lábuk van. Kicsinyeik petéből kelnek ki. A légy, a lepke, a hangya, a bolha, a darázs, a szitakötő, a tücsök rovar. Nagyon sokféle rovar van. Azokat a rovarokat, amelyeknek kemény a szárnyuk, bogaraknak hívjuk.

Ablak-Zsiráf

A kis hangya

Egy kis hangya a réten
így szólt: Nincs még ebédem.
De jó lenne, ha volna
legalább egy csepp morzsa.
Így hát tovább mendégelt,
míg az erdőszélre ért.
Nem hitt a két szemének
talált ott jó ebédet.
A kis hangya mit látott?
Három kedves diákot.
Három fiú ebédelt,
s volt ott morzsa temérdek.

Thuróczi Mária

1. Katicaröptető mondóka

Katicabogárka,
Nyisd ki a ládádát,
mutasd meg a fehér rokolyádat.
Ha nem mutatod meg,
sós kútba löklek,
onnan is kiveszlek.
Malom alá teszlek,
ott meg összetörnek.

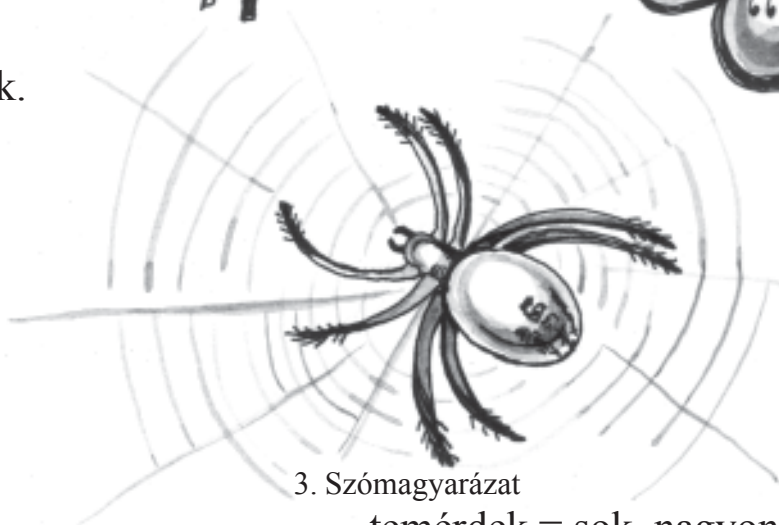

2. Találós kérdés

Szövők nyáron,
szövők télen –
s nem takács
a mesterségem.
S amit szövök,
nem is kelme –
ruhára sem
igen telne.

Mi az?

(pók és pókháló)

3. Szómagyarázat

temérdek = sok, nagyon sok
kelme = textil, anyag

Ez aztán a gond!

(mese)

Sétálni ment a zöld hernyó. Csupa víz lett a lába a hajnali harmattól. – Hapci! – tüsszent. – Hapci! Nem járhatok mezítláb. Cipőt kell vennem. Elment a cipészhez.

– Kérek tíz pár cipőt.

– Tíz párat? – álmélkodott a cipésmester.

– Igen, mert nekem húsz lábam van.

– Szentséges ég! Hiszen nincs is annyi bőr a raktáron. Csak rendelést vehetek fel.

– Jól van, akkor vegyen mértéket. Ha elkészült, hozza el kérem ide meg ide, mert ott lakom. Amikor elkészült a húsz darab cipő, a cipész elvitte a megadott helyre. Keresi az ismerős hernyót, de nem találja. Egy káposztaföld felett egy szép fehér pillangó repdesett.

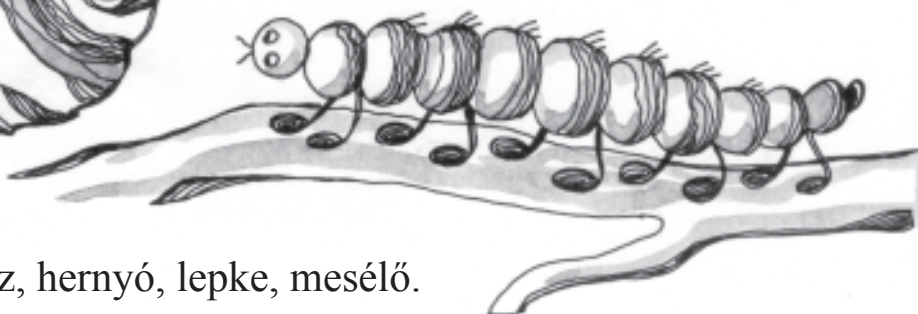
– Bocsánat – szólt a cipész, – nem látott erre egy zöld hernyót? Elhoztam neki a tíz pár cipőt.

– Á! – kiáltott a pillangó. Én voltam az a hernyó. Igaz, megrendeltem a cipőket, de az már a múlté. Idő közben pillangóvá lettem.

– No, és most mi lesz? – kiáltotta rémülten a cipész. Most már nincs többé lába?

– Dehogy nincs. Először is csak hat lábam van, másodszor, én már nem járok a földön, csak röpök. Mi szükségem nekem cipőre?

Ez aztán a gond!

1. Játsszátok el a mesét!

Szereplők: cipész, hernyó, lepke, mesélő.

2. Felelj szóban! Hány cipő egy pár?

Olvasd el a címszót! Mit tudsz a méhről? Gyarapítsd tudásodat!

A méh

A méh rovar. Háziállat, mert lakását, a kaptárt az ember készíti.

A méhek a virágok édes levét és a virágport gyűjtik, mézet készítenek belőle. Ezzel táplálkoznak.

A méhek haszna nagy és sokféle. Tápláló és gyógyhatású mézet adnak. Elvégzik a növények beporozását.

Ablak-Zsiráf

A méhecske

Mikor jókor reggel felszikkad a harmat,

A méhecske többé nem ismer nyugalmat.

Repdes ide s tova, virágról-virágra

Majd a ligetbe száll, majd a rónaságra.

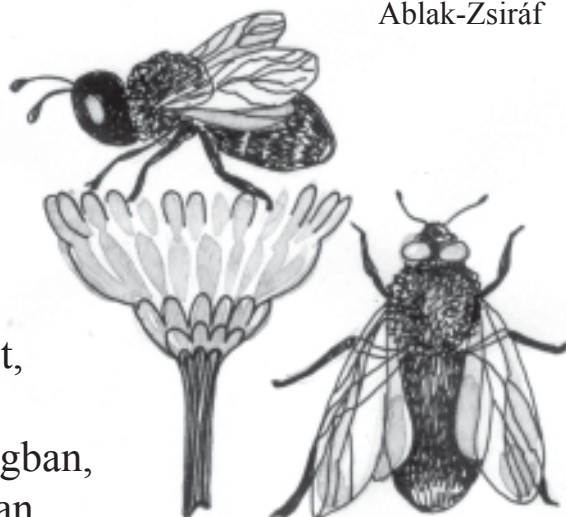
Megnéz figyelmesen minden virágkelyhet,

S örül, ha egy kicsi mézrevalót lelhet.

Nem csügged, ha kevés méz van egy virágban,

„Sok kicsi sokra megy” – dúdolja magában.

Garay János

1. Mit jegyeztél meg a méhekről?

2. Mi a közös a szóban?

méh	méz	Mivel?
méhek	mézet	méhkel
méhész	mézes	mézzel

3. Szómagyarázat

lel, lelhet = talál, találhat

rovar = apró, szárnyas állat

4. Szorgalmas a méh is, ilyen leszek én is.

Mese

A vadgalamb és a méhecske

A méhecske beleesett a tóba.

Észrevette ezt a vadgalamb, és a segítségére sietett.

Egy vékonyka gallyacskát dobott a vízbe.

A méhecske felkapaszkodott rá. Kiszárította a szárnyát, aztán elrepült.

Másnap egy vadász célba vette a vadgalambot. Meglátta ezt a méhecske.

A vadász kezére szállt, és megcsípte.

A csípéstől a vadász célt tévesztett. A vadgalamb megmenekült.

Így viszonzta a méhecske a vadgalamb jóságát.

1. Mondd el a mese tartalmát! Segítenek a képek.

2. Szómagyarázat

szál = egy szál cérna

száll = száll a madár

száll, repül – jelentése ugyanaz

3. Olvass és írd helyesen!

repül – repdes

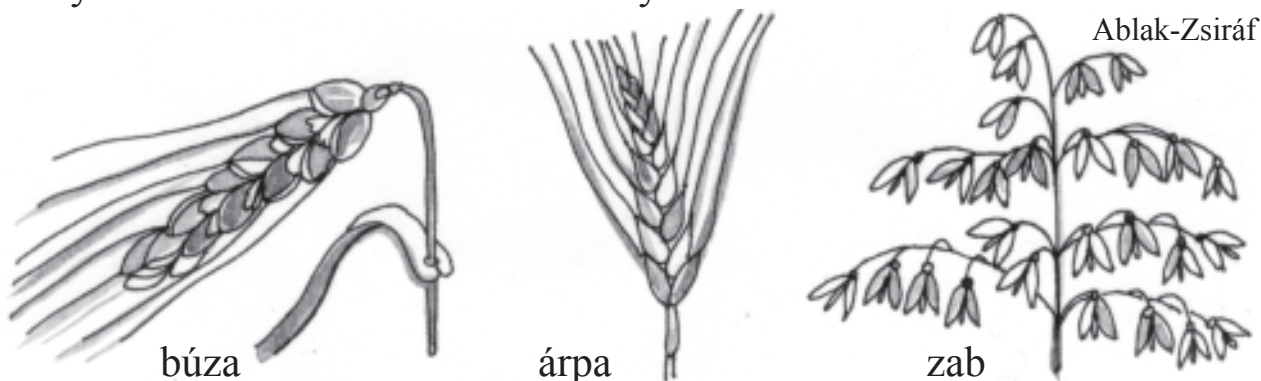
4. Jó tett helyébe jót várj!

Környezetünk: a növények

Gyaráítsd tudásodat!

Búza

A búza növény. Csaknem akkorára nő, mint az ember. Nálunk júliusban aratják. Magját, a búzaszemet megőrlik. Az őrölt búza a liszt. A lisztből kenyeret sütnek. A búza kultúrnövény.

1. A vers olvasásakor csak az írásjeleknél tarts pihenőt!

Csendes, kévébe...

Csendes, kévébe kötött reggel,
zsömle-zizegésű világ,
porhanyó falucska, mondd el
a lágy kenyér dalát.

Ím, a könnyű szél elősurran,
tereget szép búzamezőt,
S tovaringatja lágy fodorban
a zümmögő időt.

József Attila

2. Értelmezd!

milyen?	mi?	mit?
csendes reggel	–	reggelt
lágy kenyér	–	kenyeret
könnyű szél	–	szelet
szép búzamező	–	búzamezőt
zümmögő idő	–	időt

3. Lesz még szőlő lágy kenyérrel.

Mese

A módos gazda meg az arató szegény ember

(bolgár népmese)

Egy öreg, módos gazda magához hivatott egy szegény embert, hogy arassa le a búzáját.

– Meddig kell dolgoznom? – kérdezte a szegény ember.

– Ameddig le nem nyugszik az égi lámpás, a nap – felelt a gazda. – Ha jól dolgozol, adok egy tarisznya lisztet.

A szegény ember estére learatta a búzamező felét. A gazda mégse fizetett. Azt mondta: – Már feljött a nap húga, a hold. Majd ha a hold is leágazik, akkor kapod meg a lisztet.

Mit tehetett a szegény ember? Reggelig dolgozott. Learatta az egész búzamezőt. Aztán elment a gazdához a fizetségért egy jókora kecskebőr zsákkal.

– Minek hoztad ezt a nagy zsákot? – kérdezte a gazda.

– Mert ez a tarisznya bátyja – felelt a szegény ember.

– Hogy volna a zsák a tarisznya bátyja?

– Úgy, ahogy a hold a nap húga. Ha a napnak van húga, akkor a tarisznyának is van bátyja.

Zavarba jött a gazda, és szó nélkül megtöltötte a zsákot lisztel.

1. Mit tanultál a meséből? Mondd el!

A búzamezőben

A búzamezőben háromféle virág.

A legelső virág a szép búzavirág.

A második virág a szép szőlővirág.

A harmadik virág a szép székfű virág.

Magyar népköltés

A kenyér

Egyik legfontosabb táplálékunk a kenyér. Pékműhelyben vagy kenyérgyárban készül búzalisztból vagy kukoricalisztból.

Nagyanyánk még maga dagasztotta a kenyeret, és vagy otthon a kemencében sütötte meg, vagy a pékműhelybe vitte kisütni.

Ablak-Zsiráf

Fekete kenyér

Miért aggódol, lelkem jó anyám,
Hogy kenyeretek barna, e miatt?
Hisz meglehet: ha nincs idehaza,
Tán fehérebb kenyérrel él fiad.
De semmi az! Csak add elém, anyám,
Bármilyen barna is az a kenyér.
Itthon sokkal jobb ízű énnekem
A fekete, mint máshol a fehér.

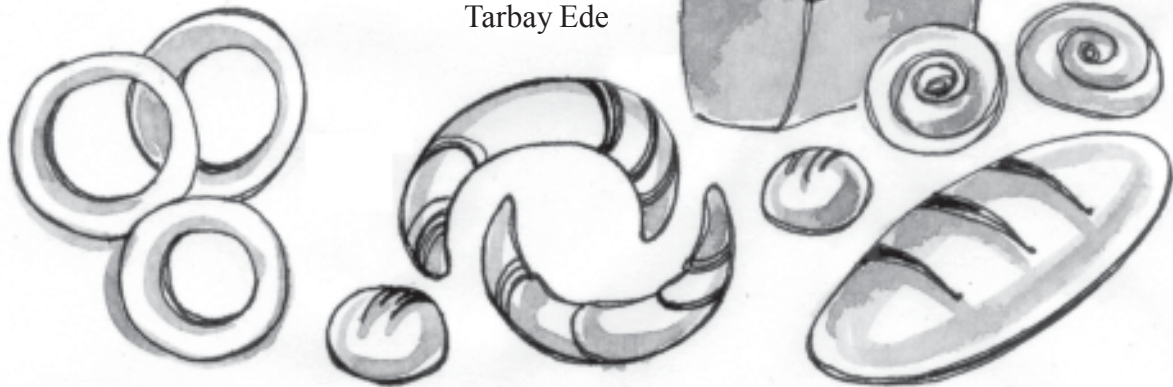
Petőfi Sándor

Cipósütő mondóka

Parazsad süssön	Piruljon benned
kemence,	réteske,
cipót puhára,	fonott kalácsunk
kerekre,	fényesre,
lángost laposra,	huszár, pojáca,
veresre,	mézecske,
jól süss, kedves	jól süss, kedves
kemence.	kemence.

Tarbay Ede

1. Találós kérdés

Ha olyan kenyér lenne, mint a világ, mi lenne nála nagyobb?

(a kemence)

Miből lesz a kenyér?

Gömböc gazda arató-cséplő géppel takarítja be a termést.

A kombájn elválasztja a búzaszemeket a pelyvából, és egy teherautóba töltik, aztán elszállítják a malomba.

A búzaszemeket a malomkövek őrlik finomra. A fehér lisztet és a magvak kemény héját, a korpát, rostával választják el egymástól. A lisztet zsákokba töltik.

A teli zsákokat teherautóval szállítják a pékségbe. A pékek a lisztből kenyeret sütnek.

A lisztet vízzel, sóval és élesztővel keverik össze. Így készül a kenyértészta. A pékek veknit, cipót, kalácsot, zsemlét szaggatnak a tésztából. Megsütik. Kész a kenyér.

Richard Scarry

1. Mondd el a búza útját! Segítenek a képek.

2. Találós kérdés

Ha egy véka búza ára harminc garas, akkor egy három garasos cipónak mennyi az ára?

(három garas)

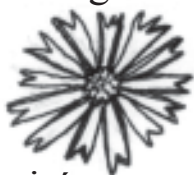
Környezetünk: a virágok

Gyaráítsd tudásodat!

A virágok a növények fontos részei, mivel bennük teremnek a magok. Ahhoz, hogy a magok beérjenek, a szélnek vagy a rovaroknak a virágport át kell juttatniuk az egyik virágról a másik virágra. Ha a magok beérnek, elhagyják a növényt, hogy másutt kikeljenek. Némelyiket elfújja a szél, másikat a víz sodorja el.

Enciklopédia gyermekeknek

Mezei virágok:

búzavirág

margaréta

pipacs

vadrózsa

pitypang

Kiskerti virágok:

szegfű

margaréta

liliom

rózsa

tulipán

1. Tanuld meg a verset!

Talált kincs

(részlet)

„Jártam az erdőt,
csak úgy, magam,
könnyű bolyongás
vitt céltalan.

Egy kis virág nyílt
az útfelen;
mint csillag, égett,
mint drága szem.

Már nyúltam érte,
de suttogott:
Ha leszakítasz,
elhervadok!...

J. W. Goethe / Szabó Lőrinc fordítása

2. Ki a virágot szereti, rossz ember nem lehet.

Mese

A pitypang meséje

A virágok tündére egy napon megkérdezte alattvalóit, nincs-e panaszuk vagy kérésük. Volt.

A rózsának nem tetszett a viola édes illata.

A százszorszép töviseket szeretett volna.

A liliom élesebb kardokat kért.

Az estike óhaja az volt, hogy ne este, de reggel nyíljon.

A tündér zokon vette az elkényeztetett kerti virágok panaszait, s lehorgasztott orral ballagott hazafelé az erdőbe. Így történt, hogy meglátta az út szélén a porban virító pitypangot.

– Mondd, kicsi virág, nincs valami kérésed, panaszod?

A pitypang nem kívánt semmit, csak felsóhajtott.

– Talán mégis szeretnél valamit?

– Az én bánatomon te sem tudsz segíteni, mondta a kis sárga virág. Messze földről kerültem ide ebbe az országba, meggyökereztem itt, és soha többé nem látom a hazámat. Ha eszembe jut a régi táj, mindig szomorú vagyok. Ha legalább a gyermekeim elmehetnének...

A tündér, mert csodatevő, úgy intézte, hogy a pitypang gyermekei ezentúl apró szárnyacskákkal szülessenek. A szél így majd repíti őket hegyen-völgyön át, s talán egyszer eljutnak a régi, elhagyott hazába is.

Tompa Mihály nyomán

1. Felelj szóban a kérdésekre!

Mit kérdezett a virágok tündére?

Mi nem tetszett a virágoknak?

Mi volt a pitypang óhaja?

Segített-e a tündér?

2. Mondd el a mesét röviden!

3. Rajzolj egy csokor mezei virágot!

Mese

Amikor a fák még beszélni tudtak

(lett népmese)

Hajdanában minden fa tudott beszélni, és kérték az embereket, hogy ne vágják ki őket.

Egyszer egy paraszt kiment az erdőre, és ki akart vágni egy hársfát, de a hársfa megszólalt:

– Ne vágj ki engem, én azzá teszek, amivé akarsz!

– Jó – felelte a paraszt –, akkor tegyél meg engem uraságnak.

A hársfa megtette őt uraságnak.

De egy idő múlva megunta az uraskodást, és megint kiment az erdőre, hogy a fát kivágja. Az pedig csak könyörgött, mondván:

– Azzá teszek, amivé akarsz!

Felelte a paraszt: – Tegyél meg királynak.

A hársfa megtette királynak.

Ez is kevés volt a parasztnak, Isten akart lenni.

– Állj négykézláb, akkor megteszek.

A paraszt négykézláb állt, de abban a pillanatban szőr nőtte be, és medvévé változott.

Azóta Isten úgy rendeli, hogy a fák ne tudjanak beszélni.

1. Mit tanultál a meséből?

Ültess fát!

Ültess fát, hogy ha mást nem, lombot ad.

Árnyékában megpihenhetsz, gondot ő visel reád.

Jó tavasszal nyit virágot, messze érzed illatát.

Kis madárka száll reája, ingyen hallgatod szavát.

Ültess fát!

Jókai Mór

2. Találós kérdés

Melyik fa nem ég meg a tűzön?

(tréfa)

Az erdő fohásza

Vándor, ki elhaladsz melletttem,
ne emelj rám kezet!
Én vagyok a tűzhelyed melege
hideg téli éjszakákon, én vagyok
tornácod barátságos fedele,
melynek árnyékába menekülsz
a tűző nap elől, s gyümölcsöm oltja
szomjadat.

Én vagyok a gerenda, mely házad
tartja, én vagyok asztalod lapja,
én vagyok az ágy, melyben fekszel,
a deszka, amelyből csónakod építed.

Én vagyok házad ajtaja,
bölcsőd fája – koporsód fedele.

Vándor, ki elmegy melletttem,
hallgasd meg a kérésem:
ne bánts!

Jakab Nóra gyűjtéséből

Erdőben

Sötétzöld sátoros
erdőben járok.
Kevély tölgyfák alatt
Szerény virágok.

A fákon madarak,
Virágon méhek.
Ott fönny csattognak,
itt lenn döngicsélnek.

Petőfi Sándor

1. Tanuld meg a verset!

2. Találós kérdés

Tavasszal kap levelet,
s ősszel küld csak választ,
de nem egyet, nem is kettőt,
hanem sok-sok százat.

Mi az?

(ej)

Mese

A két szellő

Az idők kezdetén, mikor a világon még sokkal kevesebben éltek, bizony a szél is máshogyan fújdogált. Ha elfáradt, pihent, ha jó kedve volt, tombolt. Akik a sivatag mellett éltek, megunták ezt, mert a kedvére fújdogáló szél telehordta városaikat homokkal, s éjjelenként fölébresztette gyermekeiket.

A szelek ura a bölcs Danadén herceg volt. A sivatag közepén élő oázisban lakott. Az emberek elmentek hozzá.

– Mi lehet az oka, barátaim, hogy magányomat zavarjátok?

– A szél miatt jöttünk.

– Bántott benneteket?

– Igen. Telehordja városainkat homokkal, éjjelente fölébreszti gyermekeinket.

– Hát nem tudjátok, hogy a szél maga a szabadság, az élet jelképe? Senki nincs aki parancsoljon neki. Még én sem – válaszolta a herceg. De gyermekeiteknek küldök egy ajándékot, ami vigyázni fog álmaikra egész éjjel.

S ekkor a herceg odavarázsolta két gomolygó szellőcskét. Az egyik neve Álomörző Szellő volt, a másiké Ébresztő Szellő. Álomörző meleg és békés estét varázsol minden szobába, Ébresztő elhozza a friss hajnali rétek illatát, és a gyermekek fülébe súgja az élet vidámságát.

– Hogyan is köszönhetnének meg? – kérdezték az emberek.

– Nem kell megköszönnötök, szólt Danadén herceg. Induljatok békével haza.

Hírül vitték a városokba, mi történt. Eleinte senki sem akart hinni nekik, de aztán a legnagyobb kétkedők is tapasztalhatták a valóságot.

Ez már régen történt, de a két kicsi szellő még most is bejárja az egész világot. Álomörző együtt röpül az alkonyattal, Ébresztő pedig a hajnallal jár ott, ahol emberek élnek. Így vigyáznak ők ketten arra, hogy minden gyermeknek minden napja és éjjele tele legyen az élet örömeivel.

Dukay Nagy Ágnes meséje nyomán

1. Találós kérdés Keze nélkül, lába nélkül ajtót nyit. Mi az?

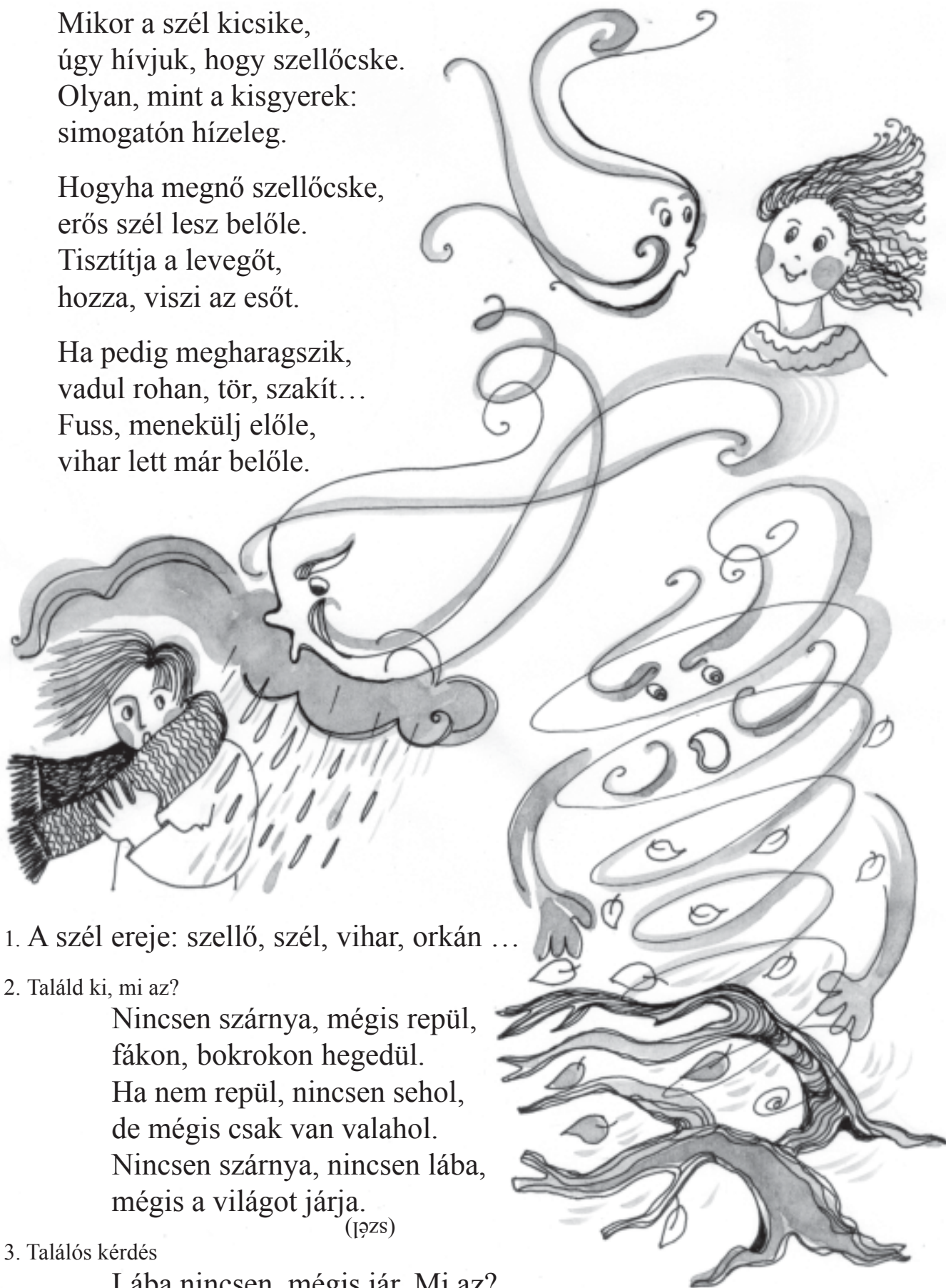
(lész)

A szél

Mikor a szél kicsike,
úgy hívjuk, hogy szellőcske.
Olyan, mint a kisgyerek:
simogatón hízeleg.

Hogyha megnő szellőcske,
erős szél lesz belőle.
Tisztítja a levegőt,
hozza, viszi az esőt.

Ha pedig megharagszik,
vadul rohan, tör, szakít...
Fuss, menekülj előle,
vihar lett már belőle.

1. A szél ereje: szellő, szél, vihar, orkán ...

2. Találd ki, mi az?

Nincsen szárnya, mégis repül,
fákon, bokrokon hegedül.
Ha nem repül, nincsen sehol,
de mégis csak van valahol.
Nincsen szárnya, nincsen lába,
mégis a világot járja.

(Izs)

3. Találós kérdés

Lába nincsen, mégis jár. Mi az?

(Izs)

Miérték és hogyanok (részlet)

Hogy ha nyár van, hol a tél?
Egész télen hol a nyár?
Mikor nem fúj, hol a szél?
És hogyha fúj, hova száll?

Fényes délben hol a Hold?
Sötét éjjel hol a Nap?
Ha kimosták, hol a folt?
Ha nem habzik, hol a hab?

Hol a tél?

Hol a nyár?

Hol a szél?

Hova száll?

1. Olvasd el a verset helyes hanglejtéssel!
2. Folytasd a vers olvasását!

Ha beszélnek, hol a csend?

Ha felszárad, hol a sár?

A mente, az hova ment?

A várkastély mire vár?

Hárs László

Kérdezgető

- Ki ad vizet a forrásnak?
- Ki ad cukrot a cukrásznak?
- Ki ad tüzet a kovácsnak?
- Ki ad botot a juhásznak?
- Hol rakott a varjú fészket?
- Hol a háza a friss szélnek?
- Hol keressünk őzlábgombát?
- Hol találunk téli hóbárt?
- Hová szaladt az árnyékod?
- Hová dugtad a játékok?
- Hová tűnt el a szivárvány?
- Hová ment a szép királylány?
- Mért nincs hangja a kis halnak?
- Az emberek mért rohannak?
- Mért üres a fecskefészek?
- Mért van vége a mesének?

Ozsvald Árpád

1. Ha tudsz, adj választ a ki?, hol?, hová?, miért? kérdésekre!

Unatkozó gyerek

– Anya, mondd már, mit csináljak?

Vége nincsen unalmának.

Még gondolkodni is lusta:
idejét mivel múlassa.

Nézni rossz, ahogy Őkelme
teszi magát oda-ide,

egyik helyről másra ülve

örökké csak tévét nézne.

Szegény, szegény hátsó fele,
tán kinőtt már ott tyúkszeme.

Ebből elég! Csipkedd magad!

Jó időben menj ki, szaladj
játszani a cimborákkal.

Ház táján segíts apádnak,
a konyhán édesanyádnak.

Ha esik-fúj, a szobában
nézz szét játékosládában.

Foglalkozhatsz sok mindennel,
a fő az, hogy tedd jó kedvvel,
így unalmad észrevétlen
kirepül majd a kéményen.

Nádasdi Klára

1. Kis barátom! Ugye, te nem unatkozol?

2. Készíts rajzot napi tevékenységedről!

Az iskola-csengő

A hangja bágyadt lett,
fáradt, esengő,
szólni se volt kedve,
kinek is csengetne
nyáron a csengő?
Az iskola-csengő.

Nemrég még a hangja
vidám volt, zengő.
Árvák a padsorok,
senki sem mocorog,
Búsul a csengő.
Az iskola-csengő.

Rozsdás a sírástól.
Méla, merengő.
Hol vagytok, gyerekek?
Halljátok? Pityereg
nyáron a csengő.
Az iskola-csengő.

Csitítja hajnalpír,
lágyan derengő.
Örülj, hogy nyaralnak,
mezőkön nyargalnak.
Pihenj jól, csengő!
Vén iskola-csengő.

Ősz-váró, sóvárgó
szíve már örvendő.
Jönnek a gyerekek!
Zúgnak a tantermek.
Berreghetsz, csengő!
Hűséges csengő.

Barabás Éva

Nyárutó

Egész nyáron játszadoztunk
a széles határban,
bukfenceztünk domboldalról
kis kölyök-kutyámmal.

Zöld mogyorót bokor alá
raktam garmadába,
mérges mókus luctobozát
a fejemre rázta.

Málnát szedtem szűrös tőről,
tölgyön taplót leltem,
szólongattam a kakukkot,
pillangót kergettem.

Bújócskáztam ezüst hallal
patak hús sodrában,
furulyáztam mezőn, réten
versenyt pacsirtával.

És most könyvem, első könyvem,
bújj be a táskába,
más a dolgom jövő nyárig –
megyünk iskolába!

Fazekas Anna

Jó tanulást!

Tartalom

I. fejezet. Kezdődik az iskola. Donászi Magda	3
Kicsi vagyok én (részlet) Szabó Lőrinc	4
Jelzőlámpa. Piros, sárga, zöld. Tamkó Sirató Károly	5
Hogyan közöljük gondolatainkat? 1. Jelekkel	6
2. Beszédben. 3. Írásban	7
Hangjelek	8
Kiszámoló	8
Csingi-lingi... (részlet) Tolnai Gyuláné	8
Utánozd az állatok hangját!	9
Kot-kot-kot. Szilágyi Domokos	9
Egészségvédelem: a testem	10
Jó tanács	10
Hány fejed van? Rákos Sándor	11
Rajzoló	11
Napszakok	12
Feri napirendje	12
Hajnal. Maria Konapnicka	12
Illemszabály	13
Reggel. Szalai Borbála	13
Ebédre hívó mondóka. Harangoznak délre	13
Este. Szalai Borbála	13
Egyenes meg görbe. Zelk Zoltán	14
Csabi baba ceruzája. Kecskés Béla	15
Rajzoló	15
Hatévesek lettünk. Milne	16
Mondóka	16
II. fejezet. Képes ABC	17
Édes anyanyelv. Kiss Dénes	17
Ismételj! aA áÁ. Végh György	18
Mondóka – csupa a. Szalai Borbála	18
Nyelvtörő	18
Mese. Almát vegyenek. Beregi népmese alapján	19
Ismételj! eE éÉ. Végh György	20
Mese (részlet) Weöres Sándor	20
Mondóka	20
Nyelvtörő	20
Nagyapó tréfái. Ki találja ki? Gárdonyi Géza	21
Ismételj! il íÍ. Végh György	22
Tíz kis csíz. Murayné Szy Éva	22
Mese. A kismalac és a farkas. Népmese alapján	23

Ismételj! oO óÓ. Végh György	24
Felöltözött a róka. Kopré József	24
Regélő (részlet) Weöres Sándor	24
Nagyapó tréfái. Nagyapó lovai. Gárdonyi Géza nyomán	25
Ismételj! öÖ őŐ. Végh György	26
Bőrönd Ödön. Tamkó Sirató Károly	26
Kiszámoló	26
Nyelvtörő	26
Nagyapó tréfái. Hogyan lesz a körtéből nyúl? Gárdonyi Géza nyomán	27
Ismételj! uU úÚ. Végh György	28
Helyesírás versben. Szalai Borbála	28
Mese. A suszter manói. Grimm meséje nyomán	29
Ismételj! üÜ űŰ. Végh György	30
Tücsök-Prücsök. Murayné Szy Éva	30
Nagyapó tréfái. Az építés kérdése. Gárdonyi Géza nyomán	31
Ismételj! cC csCs. Végh György	32
Játékos anyanyelv (részlet) Kiss Dénes	32
A csacsi és a kocsi. Szepesi Attila	32
Nyelvtörő	32
Mese. A pecsenye	33
Ismételj! gG gyGy. Végh György	34
Gyöngyi gyöngye. Kecskés Béla	34
Lápvilág. Udut István	34
Nyelvtörő	34
Mese. A Csúnya Kislány. Marék Veronika nyomán	35
Ismételj! IL lyLy. Végh György	36
Mit kopogtatsz? Kecskés Béla	36
Mese. A lyukas zokni. Lázár Ervin nyomán	37
Ismételj! nN nyNy. Végh György	38
Natália. Varga Katalin	38
Mondóka	38
Mese. Icinyke-picinyke	39
Ismételj! sS szSz. Végh György	40
Rigószámoló	40
Nyelvtörő	40
Mese. Szalmamese. Varga Katalin	41
Ismételj! tT tyTy. Végh György	42
Utak. Szalai Borbála	42
Kiszámoló	42
Nyelvtörő	42
Mese. A sárga tyúk. Népmese	43
Ismételj! zZ zsZs. Végh György	44
Mondóka. Népköltés	44
Mondóka. Cini, cini, muzsika	44

Nagyapó tréfái. A métermérő. Gárdonyi Géza nyomán	45
Ismételj! dD dzDz dzs. Végh György	46
Vers. Dongó dani. Murayné Szy Éva	46
Vers. Lopódkodó (részlet) Murayné Szy Éva	47
Ismételj! bB pP. Végh György	48
Ejtőernyős leszek. Kiss Dénes	48
Nagyapó tréfái. Furfangos csomókötés. Gárdonyi Géza nyomán	49
Ismételj! kK hH. Végh György	50
Kurta történet. Szalai Borbála	50
Hintadal	50
Mese. Hinta-palinta. Ursula Wölfel nyomán	51
Ismételj! fF vV. Végh György	52
Kis furulyám. Szalai Borbála	52
Favágó mondóka	52
Mese. A favágó és a vízitündér. Lev Tolsztoj	53
Ismételj! jJ mM rR. Végh György	54
Cicalány és Cicafi. Kecskés Béla	54
Nyelvtörők	54
Nagyapó tréfái. A torta. Gárdonyi Géza	55
A három pösze. Népmese. Átdolgozta Beke Margit	56
III. fejezet. Ősz	57
Itt van az ősz, itt van újra (részlet) Petőfi Sándor	57
Cinegenaptár. Bianki meséje nyomán	58
Milyen az ősz? Tóth Beatrix nyomán	59
Őszi népszokás. Lekvárfőzés. Mészöly József	60
Az én kertem. Zelk Zoltán	60
Szeptember. Tarbay Ede	61
Bánatos a csipkebokor. Szalai Borbála	61
Galagonya. Weöres Sándor	61
Környezetünk: a fa. Ablak-Zsiráf képes gyermeklexikon	62
A kis tölgyfa és a gomba	63
Környezetünk	64
Egy almafa története	65
Október. Zelk Zoltán	66
A kalap. Szalai Borbála	67
Makk emberke. Szalai Borbála	67
Ősz elején (részlet) Petőfi Sándor	68
Költöző madarak (részlet) Kecskés Béla	69
Valami készül. Kányádi Sándor	70
Isten veled gólyamadár. Gárdonyi Géza nyomán	71
Mese. Hol volt, hol nem volt... Ablak-Zsiráf	72
Mese. Firtos lova. Kedvenc meséim	73
Mese. A szélkakas (lengyel mese)	74

IV. fejezet. Tél	75
Tél. Weöres Sándor	75
Cinegenaptár. Bianki meséje nyomán	76
Cinegehűség. Kecskés Béla	77
A cinke. Balogh Balázs	77
Jön a Mikulás. Bartócz Ilona meséje nyomán	78
Mikulásváró. Weinrauch Katalin	79
Mikulás. Zelk Zoltán	79
Egy téli délután. Végh György meséje nyomán	80
A legnagyobb öröm. Szalai Borbála	81
Itt a tél. Osvát Erzsébet	81
Hasznos időtöltés. Hókristály. Cserkész (Szlovákia)	82
Fehér minden. Barta Zoltán	83
Népszokás: advent	84
Karácsony előtt. Eperjesi János	84
Hószin szárnyon jön karácsony. Mészöly József	85
Karácsony fája. Csanádi Imre	85
Hagyomány, népszokás: karácsony	86
Karácsony. Mészöly József	86
Karácsonyfa. Kutassy József	86
Miért örökzöld a fenyő? Magyar népmese	87
Szép a fenyő. Weöres Sándor	87
Mese	88
Újévi köszöntők. Népköltés	89
Ünnepi köszöntő. Magyar népköltés	89
Boldog újévet! Magyar népköltés	89
Környezetünk: vadállatok. Ablak-Zsiráf	90
Eredményes vadászat. Tolnai Gyuláné: Ábécéskönyv	91
A medve. Weöres Sándor	91
A tizenkét hónap (új görög mese) Átdolgozta Végh György	92
Hónapsoroló	93
Négy testvér. Népköltés	93
Négy vándor jár... ..	94
Milyen legyen az újesztendő. Markó Béla	95
Hagyomány, népszokás: farsang	96
A bohóc	96
A bohóc köszöntője. Gazdag Erzsébet	96
Farsangoljunk. Sarkadi Sándor	97
Télkergető. Sarkadi Sándor	97
Mese. Köd és fény. Zelk Zoltán	98
V. fejezet. Tavasz	99
Kelj föl, nap! Kányádi Sándor	99
Cinegenaptár. Bianki meséje nyomán	100

Szól a tavasz. Kecskés Béla	101
Három vándor. Rákos Sándor	101
Mese. A hóvirág. Zelk Zoltán meséje nyomán	102
Virághivogató	103
Március. Gárdonyi Géza	104
Mondóka. Öntözés. Kormos István	105
Bokrétakötöző (részlet)	105
Mese. A bűvös ásó. Rab Zsuzsa nyomán	106
Kicsi kertem. Kecskés Béla	107
Felelgetős mondóka. Egy szem borsót ültettem	107
Környezetünk: a madarak	108
A madár. Ablak-Zsiráf	108
Madáriskola. Zelk Zoltán	108
Mese. A róka, a kismadár és a kutya. Népmese nyomán	109
Környezetünk: a fecske. Mosonyi Aliz	110
Eresz alól. Weöres Sándor	110
Fecske. Kvitko B. Radó Lili fordítása	111
Környezetünk: a háziállatok. Ablak-Zsiráf	112
Háziállatok kicsinyeikkel	112
Mondóka	112
Kiszámoló	112
Mese. Kakas-mese. Marék Veronika	113
Kis strófa. Sebők Éva	114
Megy az úton. Weöres Sándor	114
Szép szabadság... Csokonai Vitéz Mihály	114
Mese. Én voltam a császár. Bálint Tibor nyomán	115
Kiszámoló	115
Környezetünk: a Föld. Amiből egyetlen egy van	116
Csillag iszik. Kiss Dénes	117
Ne félj! Kecskés Béla	117
Népszokás: húsvét	118
Szabad-e locsolni?	118
Mese. Az aranytojás. Német mese. Átdolgozta Bor Ambrus	119
Hagyomány: anyák napja	120
Édesanyám. Kiss Jenő	120
Anyák napjára. Jobbágy Károly	120
Mese. Vannak-e tündérek? B. Radó Lili nyomán	121
Pár hétig pajtás... Barabás Éva	122
Tanév végén. Weinrauch Katalin	123
Vakáció. Zelk Zoltán	123
Hintázní, de jó! Mindák József	123
Mese. A szürke ló. Háromszéki magyar népmese	124

VI. fejezet. Nyár	125
Itt a nyár. Benedek Elek	125
Cinegenaptár. Bianki meséje nyomán	126
Mondd, szereted az állatokat? (részlet)	127
Környezetünk: a kutya. Biró András nyomán	128
Csodakutya. Csoóri Sándor	128
Mese. Hogyan keresett társat a kutya. Burját népmese. Rab Zsuzsa fordítása	129
Környezetünk: a rovarok. Ablak-Zsiráf	130
A kis hangya. Thuróczi Mária	130
Katicaröptető mondóka	130
Mese. Ez aztán a gond	131
A méh. Ablak-Zsiráf	132
A méhecske. Garay János	132
Mese. A vadgalamb és a méhecske	133
Környezetünk: a növények. Búza	134
Csendes, kévébe... József Attila	134
Mese. A módos gazda meg az arató szegény ember. Bolgár népmese	135
A búzamezőben. Magyar népköltés	135
A kenyér. Ablak-Zsiráf	136
Fekete kenyér. Petőfi Sándor	136
Cipósütő mondóka. Tarbay Ede	136
Miből lesz a kenyér? Richard Scarry	137
Környezetünk: a virágok. Enciklopédia gyerekeknek	138
Talált kincs (részlet) J. W. Goethe / Szabó Lőrinc fordítása	138
Mese. A pitypang meséje. Tompa Mihály nyomán	139
Mese. Amikor a fák még beszélni tudtak. Lett népmese	140
Ültess fát! Jókai Mór	140
Az erdő fohásza. Jakab Nóra gyűjtéséből	141
Erdőben. Petőfi Sándor	141
Mese. A két szellő. Dukay Nagy Ágnes meséje nyomán	142
A szél	143
Miérték és hogyanok (részlet) Hárs László	144
Kérdezgető. Ozsvald Árpád	145
Unatkozó gyerek. Nádasdi Klára	146
Az iskola-csengő. Barabás Éva	147
Nyárutó. Fazekas Anna	148

A találós kérdések oldalszáma

12, 16, 18, 20, 22, 24, 25, 28, 37, 38, 40, 59, 60, 62, 64, 65, 66, 70, 71, 76, 81, 83, 93, 110, 114, 120, 121, 130, 136, 137, 140, 141, 142, 143.

A közmondások, szólások oldalszáma

12, 13, 54, 105, 110, 133, 134, 138